

Начало>Законодателство и съдебна практика>Национално законодателство

Национално законодателство

Всяка държава-членка на Европейския съюз (ЕС) разполага със свое собствено право и правна система. Правото на държавите-членки може да съдържа както закони на национално равнище (или национални закони, които са валидни на цялата територия на определена държава-членка), така и закони, които се прилагат само по отношение на определена област, регион или град.

Държавите-членки публикуват своето право на своя официален език или езици и то е правно обвързващо единствено на този език или езици. За информационни цели някои актове от правото на дадена държава-членка може да са достъпни на един или повече езици, различни от официалния език или езици.

Бази данни

Повечето държави-членки разполагат с национална база данни на своето право — можете да получите тази информация, като изберете едно от знамената, показани вдясно.

Освен това европейската база данни [N-Lex](#) съдържа връзки към повечето официални национални бази данни. N-Lex е текущ общ проект, управляван от [Европейската служба за публикации](#) и участващите национални правителства. Понастоящем тя ви дава възможност да разгледате правото на 27 държави-членки.

В допълнение от [Европейския форум за държавни вестници](#) можете да достигнете уебсайтовете на организациите, които отговарят за публикуване на официалните вестници на държавите-членки на ЕС (както и някои страни кандидатки за присъединяване към ЕС и държавите от ЕАСТ).

От гледна точка на ЕС много от законите на държавите-членки в действителност прилагат правото на ЕС. По-специално такъв е случаят с националното право, което прилага директивите на ЕС. Ако търсите такива мерки за прилагане, с които държавите-членки са включили определени разпоредби от правото на ЕС, можете да използвате съответната функция за търсене на базата данни [EUR-Lex](#).

Източници на право

Правото на държавите-членки произтича от различни източници, по-специално конституцията, писаните закони или законодателството (което може да бъде прието на национално, регионално или местно равнище) и/или наредби на държавни агенции и др. Освен това съдебните решения на съдилищата на държавите-членки могат да се развият в [съдебна практика](#).

Области на правото

Обикновено правото на държавите-членки се разделя на частно и публично право.

Частното право или гражданското право е областта на право в обществото, която касае отношенията между отделни лица или групи без намеса на държавата или правителството.

Публичното право урежда отношенията между отделни лица и държавата, нейните субекти и органи, правомощията на последните и съответните процедури. Казано най-общо, публичното право се състои от конституционното право, административното право и наказателното право. Поради по-особеното естество на наказателното право то също така може да се разглежда като самостоятелна категория.

Ако искате да получите подробна информация относно правото на държавите-членки, моля изберете едно от знамената, показани вдясно.

Последна актуализация: 12/09/2023

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Национално законодателство - Белгия

Настоящият раздел съдържа кратък преглед на различните източници на правото в Белгия.

1. Какви правни инструменти или „източници на правото“ определят правните норми?

Правото е съвкупност от правни норми — писани или неписани, които уреждат социални отношения както между гражданите и властите, така и между самите граждани, и също така организират публичната администрация.

Прави се разлика между **формални** и **материални източници**. За разлика от формалните източници материалните не съдържат действителни правни норми. Примери за материални източници включват добросъвестност, справедливост и разумно поведение.

Има пет категории материални източници. Три от тях са задължителни — **законодателство, обичайно право и общите принципи на правото**.

Другите два са просто „убедителни“ — **съдебна практика и правна доктрина**.

Законодателството е разгледано по-подробно в точки 3 и 5 по-долу. Законодателството се определя като писмени норми, приети от даден властимащ орган. Обичайното право се определя като неписано право, което действа, като се основава на обичаите и установените практики на хората като цяло, и по-специално на търговците. Общите принципи на правото изразяват по-висшите ценности, които дадено общество желае да зачита, например равенството между всички граждани, пропорционалността на нормите и предприетите мерки, както и принципа, че властите трябва да действат в съответствие със закона. Много от тези принципи са определени в така наречените правни максими, като например „*non bis in idem*“ (забрана за налагане на повторно наказание за едно и също нарушение) в наказателното законодателство и принципа „*lex posterior derogat legi priori*“ (последващ закон отменя предходния).

Съдебната практика и правната доктрина са убедителни източници на правото. Съдебната практика включва цялата съвкупност от решения, постановени от съдилищата. Съдебното решение е обвързващо само за страните по делото. В Белгия няма система от правни прецеденти. Единствените съдебни решения, които са всеобщо обвързващи, са тези, постановени от Конституционния съд (*Cour constitutionnelle*). Другите висши съдилища са Държавният съвет (*Conseil d'Etat*) (най-висшият административен съд) и Касационният съд (*Cour de cassation*) (най-висшият съд, който разглежда общото право).

Друг важен източник е **международното право**, което се състои по-специално от Договора за функционирането на Европейския съюз, регламентите и директивите на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека. Освен това има много конвенции, сключени в рамките на международните институции, като ООН или Съвета на Европа (многостранни конвенции), или между Белгия и друга държава (двустранни конвенции). През последните десетилетия този източник на правото се е наложил като всеобхватен и неговото значение продължава да нараства. Много от разпоредбите, които са включени в тези инструменти, оказват пряко въздействие върху нашето ежедневие.

Сайтовете [Législation belge](#) (на френски) или [Belgische Wetgeving](#) (на нидерландски) предоставят достъп до база данни на **консолидираното законодателство на Белгия**. За търсене на нормативни текстове, които са все още в сила и са публикувани в Moniteur Belge от 1830 г. насам, могат да бъдат използвани търсачки и индекси. Все още обаче не са изцяло включени всички административни и фискални нормативни текстове, публикувани **преди 1994 г.**

2. Какъв е правният статут на общите принципи на правото, обичайното право и съдебната практика?

Вж. [въпрос 1](#).

3. Каква е йерархията на тези правни инструменти?

Лицата, които пребивават в Белгия, се подчиняват на различни категории правни норми. Те се подчиняват на норми, които са определени не само от белгийските федерални органи, но и на такива, определени от по-нисшестоящи инстанции като провинциите и местните административни райони(1). Белгия също така е член на различни международни и наднационални организации, например ООН, Европейския съюз, Съвета на Европа и НАТО. Нормите, определени от тези организации, също се прилагат и за белгийските органи и население.

Не всички законодателни органи имат строго разграничени области на компетентност и не всички категории норми имат един и същи статут, така че могат да възникнат противоречия. Следователно съществува йерархия на нормите, като принципът е нормите от по-ниско равнище никога да не влизат в противоречие с такива от по-високо равнище.

Конституцията е най-важната правна норма на белгийското вътрешно законодателство. Тя урежда разделението на властите и начина, по който тези власти упражняват своите правомощия. Конституцията също така определя и основните ценности на обществото и основните права на гражданите. С решение от 27 май 1971 г. Касационният съд постановява, че всички международни и наднационални инструменти имат предимство пред националните инструменти, включително Конституцията. Ако има противоречие между регламент на ЕС и Конституцията, регламентът ще има предимство.

След Конституцията в низходящ ред се нареждат:

специалните закони (*lois spéciales*) (закони, които се приемат със специално мнозинство, определящи разпределението на видовете компетентност и основните правила за функциониране на публичните институции);

закони (*lois*), декрети (*décrets*) и наредби (*ordonnances*);

кралски укази (*arrêts royaux*) и укази на правителството (*arrêts de gouvernement*), които прилагат законите или декретите; и министерски постановления (*arrêts ministériels*).

4. Как нормите в наднационалните инструменти влизат в сила на национално равнище?

Регламентите на ЕС се прилагат пряко и белгийският законодателен орган не участва пряко в изпълнението им. Необходимо е обаче международните договори да бъдат одобрени и ратифицирани чрез вътрешното законодателство. В определени области всички законодателни органи в Белгия трябва да одобрят и ратифицират договорите, което обаче е мудна и отнемаша време процедура. Вътрешните законодателни органи също участват в прилагането на директивите на ЕС, тъй като това се изисква от вътрешното законодателство.

5. Кои са органите, които се очаква да приемат правните норми?

Три разделени конституционни власти съставляват белгийската федерална държава: законодателна власт, изпълнителна власт и съдебна власт. Законодателната власт изготвя законите, изпълнителната власт ги прилага, а съдебната власт решава споровете, които възникват в хода на прилагането на законите.

Федерална законодателна власт

Инициативата за федерално законодателство може да бъде започната от един или повече членове на Камарата на представителите, от един или повече членове на Сената, или от Краля (на практика неговите министри или държавни секретари). Това са трите компонента на законодателната власт в Белгия.

Даден закон може да се основава на предложение за закон (*proposition de loi*), внесено от член на Камарата или на Сената, или проектозакон (*projet de loi*), внесен от Краля (министрите са упълномощени от Краля да внасят проектозаконови). Предложенията за закони и проектозаконови са равнопоставени.

Инструментите за прилагане на федералното законодателство се изготвят от изпълнителната власт начело с Краля. Правомощия могат да бъдат делегирани на даден министър, от което следва и разграничението между кралските укази и министерските постановления.

Общности, региони, провинции и общини

Белгия е **федерална държава**, съставена от общности (*communautés*) и региони (*régions*). На свой ред общностите и регионите имат нормотворчески правомощия в съответствие с компетентността, която им е предоставена от Конституцията и някои специални закони.

Правомощията на общностите засягат по-специално културата и образованието, а тези на регионите — стопанската политика и опазването на околната среда. За да упражняват тези правомощия, всяка общност и всеки регион разполагат с парламент. **Общностите и регионите могат да изготвят закони**, наречени **декрети** (наредби в столичния регион Брюксел). Заедно с членовете на парламента, правителствата на общностите и регионите формират законодателната власт на равнището на Европейския съюз, както и на регионално или общностно равнище (законодателна инициатива). Тези правителства трябва също така да прилагат всички приети декрети и наредби.

Белгия е разделена също така на **провинции и общини**. Провинциалните и общинските съвети (*conseils*) издават на съответното равнище **правилници и наредби** в областите, за които те отговарят, например обществена безопасност, събиране на отпадъци, култура, както и образованието на равнище провинция и община. Изпълнителният орган на провинцията (*collège provincial*) и общинската изпълнителна служба (*collège communal*) прилагат тези правилници (както и по-висши правни норми, каквито са законите, декретите, наредбите и указите, в рамките на своите правомощия).

На тези равнища присъстват две от трите вида власти: законодателната власт, упражнявана от парламентите на общностите и регионите, провинциалният съвет и общинският съвет, и изпълнителната власт, упражнявана от правителствата на общностите и регионите, и провинциалната и общинската изпълнителна власт. Съдебната власт не е разделена по този начин. Организацията на съдилищата е изключително компетентност на федерално равнище.

6. Каква е процедурата за приемането на тези правни норми?

Вж. [въпрос 5](#).

На федерално равнище Камарата на представителите, и при необходимост Сенатът, **гласуват проектозаконови или предложения за закони**, след евентуално разглеждане от Държавния съвет. След това те се предават на **Краля**, който **дава своето съгласие и ги обнародва**, след като са били **заверени от съответния министър**.

7. Как нормите с национален произход влизат в сила?

Федералното законодателство влиза в сила, след като бъде прието и обнародвано от Краля. По правило законодателството влиза в сила десет дни след публикуването в Държавния вестник на Белгия освен ако не е предвидено друго(2).

Законодателството на дадена федерална единица на държавата — декретите и наредбите — влиза в сила и се публикува от правителството на съответната федерална единица. То влиза в сила десет дни след публикуването му в *Moniteur Belge* освен ако не е предвидено друго.

8. Как се решават противоречия между различните правни норми в рамките на държавите членки?

Противоречията между правилно приети правни инструменти могат да бъдат решени по редица начини. Йерархията на нормите позволява избягването на повечето противоречия, но ако наистина възникнат такива, те трябва да бъдат решени.

Съгласно член 142 от Конституцията единствено Конституционният съд е компетентен да преразглежда законодателството за съвместимост с правилата, уреждащи правомощията на държавата, общностите и регионите. Тези правила са установени в Конституцията и в законодателството относно институционалната реформа в белгийската федерална държава.

Конституционният съд също така е оправомощен да се произнася в случаи, когато се твърди, че законодателството нарушава гарантираните от дял II (членове 8—32) на Конституцията основни права и свободи. Те включват принципа на равенство (член 10) и забраната за дискриминация (член 11). Конституционният съд също така може да преразглежда законодателството за съвместимост с член 170 (законност в данъчното право), член 172 (равенство в данъчното право) и член 191 (защита на чуждите граждани) от Конституцията.

Вж. също [Service public fédéral Justice](#) и специалния Закон от 6 януари 1989 г. относно Конституционния съд — „*législation consolidée*“.

Държавният съвет (3), действащ в съответствие с член 160 от Конституцията, урежда всички противоречия между инструментите на изпълнителната власт (укази и правилници) и тези на законодателната власт. Също така има Парламентарен комитет за преразглеждане, който разглежда конфликти на интереси.

(1) Вж. [Service public fédéral Justice](#) (<https://justitie.belgium.be>), „*Législation consolidée*“, Конституцията от 1994 г. и специалния Закон от 8 август 1980 г. относно институционалната реформа, както и [федералния портал](#) под името „*La Belgique*“.

Фламандската общност с Фламандския съвет (известен също като Фламандския парламент).

Фламандската общност със Съвета на френската общност.

Немскоговоряваща общност със Съвета на немскоговорящата общност.

Фламандският регион със същия Фламандски съвет.

Валонският регион със Съвета на Валонския регион.

Столичният регион Брюксел със Съвета на столичния регион Брюксел (за определени въпроси, организиран като Фламандски и френски комитети за въпроси на общността)

Общностите имат правомощия по:

1. културни дейности;
2. образование, с изключение на [...];
3. сътрудничество между общностите и международно сътрудничество, включително правомощия за сключване на договори по въпроси съгласно точки 1 и 2.

Всеки един от съветите на фламандската и френската общности издава декрети, приложими за тяхната територия, относно различни въпроси, свързани със сътрудничеството между общностите и международното сътрудничество, включително правомощия за сключване на договори.

Съветът на немскоговорящата общност има същите правомощия.

Регионалните съвети имат правомощия по въпроси, свързани с териториално планиране, паметници и управление на селските райони, икономика, селско стопанство и т.н.

(2) Вж. [Service public fédéral Justice](#), „*Législation consolidée*“, Закон от 31 май 1961 г. относно използването на езиците в законодателството и изготвянето, публикуването и влизането в сила на законодателството и регламентите.

(3) Вж. [Service public fédéral Justice](#), „*Législation consolidée*“, консолидирани закони от 12 януари 1973 г. на Държавния съвет.

« [Правен ред — обща информация](#) | [Белгия — обща информация](#)

Последна актуализация: 19/02/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - България

Настоящата страница предлага информация относно българската правна система, както и преглед на българското право.

Източници на правото

Вътрешноправни източници

Източниците на правото включват

[Конституцията на Република България](#) (обнародвана в ДВ, бр. 56 от 13 юли 1991 г., изменена ДВ бр. 85 от 26 септември 2003 г., ДВ бр. 18 от 25 февруари 2005 г., ДВ бр. 27 от 31 март 2006 г., ДВ бр. 78 от 26 септември 2006 г. - Решение на Конституционния съд № 7/2006, ДВ бр. 12 от 6 февруари 2007 г., бр. 100 от 18.12.2015 г [DB1] .),

законодателни актове и

подзаконов нормативни актове.

Съдебната практика не е формален източник на правото, но и има задължителна сила за правоприлагащите органи.

Европейски и международни източници на правото

Писмените правни инструменти включват Конституцията на Република България, международните договори, закони и подзаконов нормативни актове (постановления, наредби, правилници, инструкции и заповеди).

Конституцията на Република България е акт с най-висша юридическа сила. Тя регулира организацията, принципите, правомощията и задълженията на държавните институции, както и правата и задълженията на гражданите.

Законът е нормативен акт, който урежда първично или въз основа на Конституцията обществени отношения, които се поддават на трайна уредба, според предмета или субектите в един или няколко института на правото или техни подразделения.

Всички законодателни актове се обнародват и влизат в сила три дни след датата на публикуването им, освен ако в самите актове е предвидено друго.

Министерският съвет издава **постановления**, когато приема правилници, наредби или инструкции и когато урежда съобразно законите неуредени от тях обществени отношения в областта на неговата изпълнителна и разпоредителна дейност.

Правилникът е нормативен акт, който се издава за прилагане на закон в неговата цялост. Той урежда организацията на държавни и местни органи или вътрешния ред на тяхната дейност.

Наредбата е нормативен акт, който се издава за прилагане на отделни разпоредби или други подразделения на нормативен акт от по-висока степен.

Инструкцията е нормативен акт, с който висшестоящ орган дава указания до подчинени нему органи относно прилагане на нормативен акт, който той е издал или чието изпълнение трябва да обезпечи.

Важно значение имат и други неписмени източници на правото, като **правният обичай** и **общите принципи на правото**.

Тълкувателните решения на върховните съдилища могат да се разглеждат като субсидиарен източник на правото.

Конституционният съд се произнася с решения, определения и разпореждания.

С решение съдът се произнася по съществото на спора.

Решенията на съда се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им и влизат в сила 3 дни след обнародването им.

Йерархия на правните норми

Конституцията на Република България е върховен закон. Върховенството на правото на ЕС не е специално установено в Конституцията, но се приема, че това право има предимство пред вътрешното право.

Съгласно член 5, алинея 4 от Конституцията международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Законите са следващите по степен нормативни актове. Изпълнителната власт приема подзаконовни актове като постановления, наредби, решения, правилници, инструкции и заповеди.

Институционална рамка

Институции, които отговарят за приемането на правни норми

Законодателната власт се осъществява от Народното събрание. То има право да приема, изменя, допълва и отменя закони.

Въз основа и в изпълнение на законите Министерският съвет приема постановления, разпореждания и решения. С постановления Министерският съвет приема и правилници и наредби.

Министрите издават правилници, наредби, инструкции и заповеди.

Министерският съвет сключва международни договори, когато е упълномощен за това със закон. Народното събрание ратифицира (или отхвърля) международни договори, които:

имат политически или военен характер

се отнасят до участието на Република България в международни организации

предвиждат коригиране на границата на Република България

съдържат финансови задължения за държавата

предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове

се отнасят до основните права на човека

се отнасят до действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение

изрично предвиждат ратификация

предоставят на Европейския съюз правомощия, произтичащи от Конституцията.

Законотворчески процес

Приемане на Конституцията

Нова конституция се приема от Велико народно събрание, което се състои от 400 народни представители.

Народното събрание има право да изменя всички разпоредби на Конституцията, с изключение на тези, които попадат в правомощията на Великото народно събрание. Промяната в конституцията изисква мнозинство от три четвърти от гласовете на всички народни представители при три гласувания, проведени в три различни дни. Промяната в Конституцията се подписва и обнародва в "Държавен вестник" от председателя на Великото народно събрание в срок от седем дни от приемането ѝ.

Законодателна инициатива

Съгласно член 87 от Конституцията всеки народен представител и Министерският съвет имат право да внесат законопроект.

Законопроектът се приема от Народното събрание на две четения. По време на първото четене законопроектът се обсъжда в неговата цялост.

Народните представители могат да внасят писмени предложения за изменение на законопроект, който е бил приет на първо четене, в срок, определен от Народното събрание. Народното събрание провежда задълбочен дебат по законопроекта и го приема на второ четене. Приетият законопроект се изпраща на президента на Република България, който подписва указ за обнародването му. Актът се обнародва в "Държавен вестник" и влиза в сила три дни след публикуването му, освен ако в акта не е предвидено друго.

Юридически бази данни

Държавен вестник е достъпен безплатно чрез интернет страницата на **Държавен вестник**. Електронното издание включва закони, обнародвани от Народното събрание, постановления на Министерския съвет, международни договори, други правни актове, както и обяви за обществени поръчки, концесии и др.

Платените юридически бази данни като **Алис**, **Сиела**, и **Юридическа енциклопедия** предлагат пълен набор от правна информация, но достъпът до тях не е безплатен.

Последна актуализация: 20/07/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Чехия

Тази страница ви предоставя информация за правната система и обща информация за правото в Чешката република.

Източници на правото

Чешкото право, което формира част от правната култура на континентална Европа, се основава на писаното право и включва закони и други законодателни инструменти, обнародвани международни договори, ратифицирани от чешкия Парламент **Парламент на Чешката република**, и решения на Конституционния съд **Конституционен съд**, с които се анулират цялостни законодателни разпоредби или части от такива.

Видове правни инструменти — описание

Правният ред на Чешката република се състои от цялото чешко законодателство и свързаните с него инструменти.

Най-важните законодателни инструменти са **законите** [*zákony*], т.е. сборници с правила за поведение, уреждащи основните области на живота на отделните индивиди и обществото. По-всеобхватните закони, известни под наименованието **кодекси** [*zákoníky*], уреждат цели области от правото и определят подробни правила по един систематичен начин. Законите, които обхващат цяла област от процедурното право и определят подробни процедурни разпоредби, се наричат **процедурни правила** [*řády*]. Законите за най-важните държавни въпроси и за правата на гражданите и правата на човека (включително Конституцията на Чешката република и Хартата на основните права и свободи) са известни като **конституционни закони** [*ústavní zákony*] и за тяхното приемане има специална процедура.

Законите се придружават от вторично законодателство: **правителствени постановления, наредби на министерства или централни правителствени органи, и наредби на автономни регионални институции**.

Чешкото право включва също така и **международни споразумения**, ратифицирани от парламента и следователно задължителни за Чешката република. Международните споразумения се прилагат с предимство пред останалото законодателство дотолкова, доколкото едно международно споразумение има предимство пред националното законодателство, когато между тях има различия по даден въпрос.

Освен посочените по-горе видове нормативни актове, от приемането на Чешката република в Европейския съюз насам в страната се прилага също и **европейското право**, така както и в останалите държави членки.

Обичаят не е източник на право в Чешката република. В някои случаи обаче законът допуска да се взема предвид обичаят в контекста на определени области или правни принципи. В такива случаи това е посочено във въпросния закон и съдилищата могат да прилагат тези разпоредби. Следователно преобладаващият възглед е, че източник на правото не е самият правен принцип или обичаят, а законът, който се отнася към него.

Решенията на съда също не са източник на правото. От друга страна съдът не може да откаже да вземе решение, защото законът е непълен или двусмислен. Често той сам трябва да дава тълкувание по въпроса, на което другите съдилища след това до голяма степен базират решенията си, а това го превръща в *de facto* правен прецедент. Ако решението бъде публикувано в *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Сборника със съдебни решения и становища), където обикновено се публикуват основни решения на висшите съдилища, фактически това тълкувание се смята за източник на правото, въпреки че официално не е такъв.

Йерархия на източниците на правото

Правният ред в Чешката република е с йерархична структура. На върха е конституцията с останалите конституционни закони. Те са носители на най-голям правен авторитет и могат да бъдат изменени само с друг конституционен закон. Под тях следват обикновените закони, основата на вторичното законодателство, което е с най-малка правна тежест. Разпоредбите с по-малка правна тежест трябва да са съобразени с тези, които са по-високо в правната йерархия. Законодателство може да бъде отменено или изменено само чрез разпоредби със същата или по-голяма правна тежест. **Международните споразумения** са със специален статут. Както бе посочено по-горе, те са част от правния ред и при различия имат предимство дори пред конституционните закони.

Законодателство, произтичащо от закони — правителствени постановления, решения на президента на републиката от общ нормативен характер (например като тези за амнистия), нормативни разпоредби на министерства и други централни и местни органи на управление, делегирани наредби на регионални и общински власти. Такива разпоредби трябва да бъдат издадени въз основа на и в рамките на един закон и в обхвата на правомощията на законния орган.

По отношение на **европейското право** се прилага принципът на ЕС за върховенство на общностното право, както това се прави и в останалите държави членки. Съгласно този принцип европейското законодателство има предимство пред националното право на държавата членка (закони, наредби и др.), когато между тях има различия. Това важи с еднаква сила както когато различията са между националното право и първичното законодателство на Общността (учредителните договори), така и между националното право и вторичното законодателство на Общността (регламенти, директиви и др.). По силата на предимството на европейското право при тълкуването не правят изключение дори върховните национални правни инструменти – европейското право има предимство дори пред конституциите и конституционните закони на държавите членки. За да станат част от правото на Чешката република, международните споразумения, които са задължителни за страната, трябва да бъдат ратифицирани от парламента, при условие, че няма конституционен закон, който да предвижда съответното споразумение да бъде ратифицирано с референдум. Президентът на републиката ратифицира международните споразумения. След ратификацията версията на споразумението на чешки език трябва да се публикува в *Sbírka mezinárodních smluv* (Сборник с международни споразумения).

Институционална рамка

Институции, отговорни за приемането на нормативни актове

Законодателните правомощия в Чешката република са предоставени на парламента, който се състои от две камари:

Камара на депутатите (200 депутати) и

Сенат (81 сенатори).

Законодателен процес

Процесът на създаване на законите или законодателният процес започва с правото на инициатива. Отделни членове на парламента или групи от членове, Сенатът, правителството и регионалните власти имат право да предлагат нови закони и изменения на съществуващи. Само правителството може да предлага закони във връзка с държавния бюджет или със закриване на национални партии и само Камарата на депутатите може да взема решение по такива закони. Правителството обаче има право да изрази становище по всеки проект на закон (законопроект). Камарата на депутатите най-напред обсъжда и ако е необходимо изменя проекта в три последователни четения.

Приемането на закона става с обикновено мнозинство на присъстващите депутати. Председателят на Камарата на депутатите след това изпраща възможно най-скоро приетия проект в Сената и Сенатът разполага само с 30 дни да го обсъди — за разлика от често продължителните обсъждания в Камарата на депутатите, които понякога продължават с месеци. В края на този период Сенатът трябва да одобри или отхвърли законопроекта или да върне негова изменена версия на Камарата на депутатите. Също така той може да реши изобщо да не обсъжда законопроекта. Ако Сенатът одобри проекта, реши да не го подлага на обсъждане или не изрази становище до края на срока, законът се счита за приет и се изпраща на президента на републиката за подпис. Ако Сенатът отхвърли законопроекта, Камарата на депутатите отново го подлага на гласуване. Законът се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство в Камарата на депутатите. Ако Сенатът върне в Камарата на депутатите изменение на законопроекта, долната камара подлага на гласуване версията, одобрена от Сената. Законопроектът се приема с обикновено мнозинство на депутатите. Ако Камарата на депутатите не приеме изменения от Сената законопроект, тя отново подлага на гласуване първоначалната версия на законопроекта, изпратена в Сената. Законът се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство от всички депутати (т.е. с най-малко 101 гласа). Изборните закони и някои други видове закони трябва да бъдат одобрени и от Камарата на депутатите и от Сената. В рамките на 15 дни след като одобреният законопроект му бъде изпратен президентът на републиката може да реши да не го подпише и да го върне в Камарата на депутатите за допълнително обсъждане, като посочи своите основания. Това е известно като „вето на президента“. Камарата

на депутатите може да отхвърли вето на президента с обикновено мнозинство на своите членове без изменение на проектозакона, в който случай законът се приема. В противен случай той не се приема.

Освен от президента на републиката законите се подписват също и от председателя на Камарата на депутатите и от министър председателя, въпреки че това е само формално.

Когато Камарата на депутатите е разпусната, Сенатът може да приема нормативни актове в някои области, налагащи незабавни действия, които иначе изискват да бъде приет закон. Правителството може да предложи на Сената мерки, които трябва да бъдат одобрени от Камарата на депутатите на нейното първо заседание, в противен случай отпадат.

Изключение в този законодателен процес са конституционните закони. За да бъдат приети такива закони, те трябва да бъдат одобрени с мнозинство от три пети от всички депутати (квалифицирано мнозинство) и с мнозинство от три пети от присъстващите сенатори, а не както се изисква за обикновените закони — с обикновено мнозинство (половината) от всички присъстващи членове на парламента. Конституционните закони могат да се изменят или допълват само чрез други конституционни закони (т.е. когато Камарата на депутатите е разпусната, Сенатът не може да приема нормативни актове за тяхното изменение) и президентът не може да упражни вето над тях.

Министерствата, други административни агенции и самоуправляващи се регионални органи могат да издават детайлно вторично законодателство (наредби и постановления) в рамките на техните компетенции.

Валидност на законодателството

За да влезе в сила даден законодателен акт, той трябва да бъде публикуван . Конституционните закони, законите и други нормативни разпоредби (правителствени постановления, наредби на министерства и др.) се публикуват в *Sbírka zákonů* (Сборника със закони), който се издава от Министерството на вътрешните работи. Законодателството влиза в сила и става част от чешкото право в деня на публикуването му в *Sbírka zákonů* . В Сборника се вписва също и датата, от която всеки нормативен акт поражда действие. Това е датата, от която всеки е задължен да спазва въпросния нормативен акт. Ако не бъде посочена по-късна дата, нормативният акт поражда действие петнадесет дни след публикуването му. В случаи на актове от значим обществен интерес датата, на която се поражда действие, може да бъде изтеглена по-рано, но не може да предшества дата на публикуване. По този начин датата, от която даден нормативен акт поражда действие, може да съвпада с датата на влизането му в сила, но той никога не може да поражда действие преди влизането му в сила. Законодателството, прието от Сената, се публикува в *Sbírka zákonů* по същия начин, както законите; ратифицираните международни споразумения се публикуват в *Sbírka mezinárodních smluv* (Сборника с международни споразумения). Регионалните нормативни актове се публикуват в официалните вестници; общинските нормативни актове се показват на официалното табло за обяви на съвета в продължение на 15 дни, а след това посредством стандартни за съответния район средства. Когато закони или отделни техни разпоредби противоречат на конституционния ред, или когато други правни инструменти или отделни техни разпоредби противоречат на конституционния ред или на закон, Конституционният съд решава дали да бъдат отменени.

За повече информация вижте текста на Конституцията: [📄 Конституция](#).

База данни с правна информация

Базата данни с правна информация е собственост на и се поддържа от Министерство на вътрешните работи на Чешката република. Тя съдържа следната информация:

раздел от официалния уебсайт на [📄 Министерство на вътрешните работи](#) е посветен на [📄 законодателството](#). Той съдържа копия в електронна форма (PDF) на [📄 Сборника на закони](#) и [📄 Сборника на международни договори](#) (част от официалния вестник). Сайтът няма официален статут или правна стойност. Автентичен е само печатният текст в Сборника със закони. Сайтът е обществено достъпен и в него можете да търсите текстовете на цели документи и метаданни във връзка с информацията, която ви е необходима.

Sekce Zákonů ([📄 Раздел Закони](#)) на Portál veřejné správy České republiky ([📄 Чешкия правителствен портал](#)) съдържа пълни, актуализирани версии на законите и вторичното законодателство. Сайтът няма официален статут или правна стойност. В базата данни можете да търсите текстовете на цели документи или документи по тяхното наименование и номер.

Информационната система [📄 ISAP](#) ви предоставя достъп до базата данни, използвана за разпределяне на координиращите функции на документите на Съвета, както и на законодателните актове, публикувани в Официален вестник на ЕС. Тя следи също процеса на изпълнение, националния законодателен процес и процедурите за нарушение. Базата данни ви осигурява достъп до електронен архив на националните позиции, работните документи, таблиците на съответствие и др.

Съдебна практика

В Чешката република няма единен официален или частен сборник, който систематично да публикува основни решения на всички чешки съдилища, т.е. на Конституционния съд и на обикновените съдилища, които може да имат общи последици. Решенията на Конституционния съд се публикуват в *Sbírka náležíů a usnesení Ústavního soudu* (Сборник с решения и определения на Конституционния съд), издаван от С. Н. Веck в Прага. По отношение на решенията на обикновените съдилища систематично се публикуват само избрани решения на върховните съдилища, т.е. на Върховния съд и на Върховния административен съд. Избрани решения на Върховния съд и негови становища, чиято цел е да се консолидира съдебната практика на обикновените граждански и наказателни съдилища в обикновеното правосъдие, се отпечатват в *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Сборник със съдебни решения и становища), публикуван от LexisNexis в Прага. Избрани решения и определения на Върховния административен съд се публикуват в *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (Сборник с решения на Върховния административен съд), публикуван от ASPI в Прага. Съдебната практика на обикновените съдилища не се публикува систематично; избрани решения понякога се публикуват в юридически издания.

Официалните електронни страници за търсене на съдебна практика на Конституционния съд и на Върховния съд и Върховния административен съд тук имат практическо значение, защото обхващат решенията на тези съдилища в тяхната цялост. Те инициират електронно търсене в сървъри на различни обикновени съдилища за показване на избрани решения от тяхната съдебна практика.

[📄 judikatura Ústavního soudu ČR](#) (съдебна практика на Конституционния съд)

[📄 judikatura Nejvyššího soudu ČR](#) (съдебна практика на Върховния съд)

[📄 judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (съдебна практика на Върховния административен съд)

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Някои търговски бази данни:

[📄 ASPI](#)

[📄 LEXDATA](#)

[📄 LEXGALAXY](#)

[📄 SAGIT](#)

[📄 TORI](#)

Последна актуализация: 16/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Дания

Настоящата страница Ви предоставя информация относно правната система в Дания.

Повече информация за датската правна система може да бъде намерена на уебсайтовете на Министерството на правосъдието на Дания и датския парламент

Източници на правото

Основните източници на правото в Дания са законодателството, подготвителната нормотворческа работа и съдебната практика.

Законодателството е основният източник на правото и се публикува в Държавен вестник. От 2008 г. насам Държавен вестник е достъпен единствено в електронен вид. Законодателството се подразделя, наред с другото, на закони, подзаконовни актове и административни актове. Законите се приемат от датския парламент, подзаконовите актове се постановяват от правителството, а административните актове се издават от административните органи.

Парламентът е единственият орган с правомощия да приема нови закони или да изменя съществуващото законодателство. След като бъде прието, законодателството може да бъде отменено или изменено единствено от парламента.

Решенията на съда също играят важна роля в прилагането на правото. Решенията на Върховния съд често са по-важни от решенията на по-нисшестоящите съдилища.

Подготвителната нормотворческа работа, която се осъществява по време на законодателната процедура, също е важна част от прилагането на правото.

Бази данни с правна информация

 Порталът с правна информация (*Retsinformation*) предоставя на гражданите достъп до:

законите, административните актове, международните договори и консолидираното законодателство;
парламентарните документи;
административните решения;
решенията на омбудсмана.

На Портала е поместено цялото законодателство в сила към 1 януари 1985 г. и цялото законодателство, прието след тази дата.

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Последна актуализация: 20/06/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Германия

Федерална република Германия е демократична, федерална и социална конституционна държава. Основните права заедно с принципите на демократичната, федерална и социална конституционна държава съставляват неприкосновеното същностно съдържание на Конституцията на Германия, чието съблюдаване се гарантира от Федералния конституционен съд.

Правни източници

Основният закон (Grundgesetz) е Конституцията на Германия, която осигурява рамката за правната система и ценностите на Федерална република Германия. По-специално в нея се установява следното:

основните права като върховни ръководни принципи,
основният държавен ред и най-важните принципи на реда на държавата и нейните най-висши органи,
принципите, въз основа на които се провеждат изборите за Бундестага (долната камара на парламента на Германия),
статутът и правата на свободно избраните членове на Бундестага,
начинът, по който е организиран Бундестагът и по който се провежда неговата дейност,
правомощията и организацията на Бундесрата (горната камара на парламента на Германия, чрез която федералните провинции (Länder) участват в законодателния процес на федерално равнище),
разпределението на законодателната и изпълнителната власт между федерацията и федералните провинции,
основните принципи на организацията на съдебната власт.

Видове правни инструменти — описание

Основните **писмени източници** на германското право са Конституцията, **законите**, **подзаконовите актове** и **общите административни актове**.

Законодателство

Законодателството в материалноправен смисъл е общо, абстрактно и с външни последици, а във формален смисъл представлява правен акт, приет от компетентните законодателни органи в съответствие с предвидената в конституцията процедура.

Германия е **федерална държава, съставена от 16 федерални провинции (Länder)**. Съобразно с това има **федерални закони**, които се прилагат на цялата територия на федералната република, и **провинциални закони**, които се прилагат само в съответната федерална провинция. Всяка федерална провинция има своя собствена конституция, като в границите на компетентността, предоставена ѝ от Основния закон, има също правомощието да приема закони, подзаконовни актове и общи административни актове.

Законодателната компетентност на федералната държава и федералните провинции е уредена подробно в Основния закон. Федералните провинции имат законодателни правомощия, доколкото те не са били прехвърлени на федералното правителство съгласно Основния закон. Основните законодателни правомощия на федералната държава са определени в членове 71—74 от Основния закон. Освен това на различни места в Основния закон са предвидени допълнителни федерални законодателни правомощия.

Исключителна законодателна компетентност на федералната държава

В областите, които са от изключителната законодателна компетентност на федералната държава, федералните провинции имат правомощието да приемат законодателство само и доколкото изрично са оправомощени за това с федерален закон (член 71 от Основния закон).

Съгласно член 73 от Основния закон федералната държава притежава изключителна законодателна компетентност, наред с другото, в следните области: външните работи, избраната (включително защитата на цивилното население), гражданството, свободното движение, паспортите, адресната регистрация и личните карти, имиграцията, емиграцията и екстрадицията, валутата, парите и монетите, единството на митническото и търговското пространство, въздухоплаването, сътрудничеството между федералната държава и федералните провинции във връзка с работата на криминалната полиция и законодателството за оръжията и взривните вещества.

Конкуриращи се законодателни правомощия

В областта на конкуриращото се законодателство федералните провинции имат правото да приемат законодателство, когато и доколкото федералната държава не упражнява своите законодателни правомощия в същата област (член 72 от Основния закон). Правните области, предмет на конкуриращо се законодателство, включват: гражданското и наказателното право, движението по пътищата, правото на сдруженията, правото на пребиваване и на установяване на чужденци, икономическото право, трудовото право и някои аспекти на защитата на потребителите. Що се отнася до някои въпроси, изброени в член 74 от Основния закон като попадащи в обхвата на конкуриращото се законодателство, федералната държава има правото да приема законодателство само и доколкото установяването на равни условия на живот на цялата територия на Германия или поддържането на правно или икономическо единство прави федералното регулиране необходимо в интерес на държавата.

Подзаконов акт

Подзаконовият акт е нормативен акт с общо и абстрактно приложение и външни последици, който се приема от изпълнителната власт въз основа на предоставените ѝ от закона правомощия.

Общ административен акт

Общият административен акт е правна разпоредба с общо и абстрактно приложение, която може да бъде приета от юридическо лице на публичното право в рамките на предоставената му от закона автономност и която обхваща лицата, които принадлежат към това юридическо лице или попадат под неговата юрисдикция.

Правен статут на обичайното право и съдебната практика

Освен писмените източници на правото има **неписмени източници на правото**, които са общите принципи на международното право и обичайното право. По принцип съдебната практика не е източник на правото, въпреки че в действителност играе важна роля. Само някои решения на Федералния конституционен съд (Bundesverfassungsgericht) имат силата на закон.

Източници на международното право и правото на Европейския съюз

Съгласно член 25 от Основния закон на общите правила на международното право е отредена специфична роля в националната йерархия на правните норми: съгласно първото изречение на член 25 от Основния закон те са неразделна част от федералното право, а във второто изречение на член 25 се предвижда, че те имат предимство пред законите; следователно общите правила на международното право се намират между Конституцията и законите в националната йерархия на правните норми.

Съгласно член 59, параграф 2, точка 1 от Основния закон международните договори, които се отнасят до въпроси от федералното законодателство, трябва да бъдат одобрени от компетентните органи под формата на федерален закон, за да може да се прилагат на национално равнище. Ето защо в националната йерархия на правните норми те имат правната сила на федерален закон.

Право на Европейския съюз

Прилагат се особени конституционни разпоредби за участието на Германия в ЕС (член 23 от Основния закон) и за други ситуации, в които се прехвърлят суверенни правомощия на международни организации (член 24 от Основния закон) чрез сключването на международни договори.

При условията, установени в член 23 от Основния закон, първичното законодателство на ЕС се прилага на национално равнище в Германия съгласно необходимия за тази цел акт (за който също се изисква съгласието на Бундесрата); по принцип пряко приложимото вторично законодателство на ЕС (например регламенти) се прилага пряко в Германия въз основа на неговия статут; вторичното законодателство, за което се изисква транспониране в националното законодателство (например директиви), по принцип става приложимо в Германия едва когато бъде прието националното законодателство за транспониране; съгласно практиката на Съда на Европейския съюз, в случай на противоречие с националното право, правото на ЕС по принцип се прилага с предимство и националното право трябва да се тълкува по начин, който е в съответствие с правото на ЕС и смекчава това противоречие, доколкото въпросното национално право дава възможност за тълкуване.

Основни актове/закони

Конституционно право

📄 **Основен закон на Федерална република Германия (Grundgesetz, GG)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Закон за Федералния конституционен съд (Gesetz über das Bundesverfassungsgericht, BVerfGG)** — 🌐 [превод на английски език](#)

Гражданско право

📄 **Граждански кодекс (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Граждански процесуален кодекс (Zivilprozessordnung, ZPO)** — 🌐 [превод на английски език](#)

Търговско право

📄 **Търговски кодекс (Handelsgesetzbuch, HGB)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Закон за акционерните дружества (Aktiengesetz, AktG)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Закон за дружествата с ограничена отговорност (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, GmbHG)** — 🌐 [превод на английски език](#)

Административно право

📄 **Кодекс на административните съдилища (Verwaltungsgerichtsordnung, VwGO)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Закон за административното производство (Verwaltungsverfahrensgesetz, VwVfG)**

Наказателно право

📄 **Наказателен кодекс (Strafgesetzbuch, StGB)** — 🌐 [превод на английски език](#)

📄 **Наказателно-процесуален кодекс (Strafprozeßordnung, StPO)** — 🌐 [превод на английски език](#)

Йерархия на правните норми

Основният закон оглавява йерархията на вътрешните правни норми. Той има по-висок ранг от всички други източници на вътрешното право и в качеството си на **Конституция** представлява основата на цялата правна система на Германия. Всяка законова разпоредба, приета в Германия, трябва да е съвместима с Основния закон както по форма, така и по съдържание. Във връзка с това в член 20, параграф 3 от Основния закон се посочва, че законодателната власт е обвързана с конституционния ред, а изпълнителната и съдебната власт — със закона и правото. Освен това законодателната, изпълнителната и съдебната власт са обвързани с основните права, установени в членове 1—19 от Основния закон, които са пряко приложимо право (член 1, параграф 3). Върховенството на Основния закон се гарантира в крайна сметка от Федералния конституционен съд. Само Федералният конституционен съд може да обяви за недействителен парламентарен закон, ако той е противоконституционен.

В член 79, параграф 2 е постановено, че Основният закон може да се изменя само с мнозинство от две трети от членовете на Бундестага и две трети от гласовете на Бундесрата. Бундесратът е органът, чрез който федералните провинции участват в приемането на законодателството на федералната държава и в нейната администрация, както и по въпроси, свързани с Европейския съюз. Някои **ключови елементи от Основния закон** — например делението на федералната държава на федерални провинции, тяхното принципно участие в законодателния процес, както и принципите, установени в член 1 и член 20, **въобще не могат да се изменят** (член 79, параграф 3, така наречената „**гаранция за неотменимост**“ на основните конституционни положения, заложиени в Основния закон).

Общите правила на международното право са от по-нисък ранг спрямо Конституцията, но от по-висок спрямо законите на федералната държава и федералните провинции. Тези общи правила включват международното обичайно право и общите принципи на международното право, но не и международното договорно право. Основният закон изрично предвижда, че общите правила на международното право са неразделна част от федералното право, имат предимство пред законите и пораждаат права и задължения пряко за жителите на федералната територия (член 25). Тези общи правила на международното право с правно действие спрямо отделни лица (т.е. правила за защита на лицата) включват по-специално правата на човека, които трябва да бъдат определени като международни императивни норми, гарантирането на подходяща правна защита на чужденците или „специалното правило“, съгласно което наказателните производства са обусловени от получаването на разрешение за екстрадиция от екстрадиращата чужда държава.

Обикновените **закони** са от по-нисък ранг спрямо Конституцията. Те се приемат от **Бундестага с участието на Бундесрата**. Законопроекти в Бундестага могат да се внасят от федералното правителство, от Бундесрата или от Бундестага (от парламентарна група или най-малко 5 % от неговите членове). В Основния закон са посочени случаите, при които окончателното приемане на даден закон от Бундестага изисква съгласието на Бундесрата (понастоящем — съгласно статистическия материал, публикуван от **Бундесрата** на неговия уебсайт — около 38 % от всички закони). Бундесратът може само да подава възражения срещу останалите законопроекти, приемани от Бундестага, който от своя страна може да ги отхвърли. Когато има различия в позициите на Бундестага и Бундесрата, може да бъде свикана обща комисия за съвместно разглеждане на законопроектите (Комисия за посредничество), съставена от равен брой членове на Бундестага и Бундесрата (понастоящем от по 16 членове). Ролята на Комисията за посредничество е да изготви предложения за постигане на единодушие, макар че тя не може сама по себе си да взема решения от името на Бундестага и Бундесрата.

Подзаконовите актове са от по-нисък ранг спрямо законите и могат да се издават от федералното правителство, федерален министър или правителствата на федералните провинции. **Общите административни актове** са от по-нисък ранг спрямо подзаконовите актове и могат да се издават от юридическо лице на публичното право (например община).

Законодателен процес

Законодателството се изготвя от двете камари на парламента на страната. Поради това германският **Бундестаг** е най-важният законодателен орган. Той се **произнася по всички закони, които попадат в сферата на компетентност на федералната държава**, чрез законодателен процес с участието на Бундесрата.

Съгласно федералната система на Германия **федералните провинции** притежават значителен дял от правомощията на държавата и поради това **Бундесратът** също **участва в законодателната процедура**. Всички закони се внасят за гласуване в Бундесрата, а в случай на законодателство, което изисква неговото одобрение, той може дори да предизвика отхвърлянето на някои законопроекти.

Законодателна инициатива

Повечето законопроекти и предложения се изготвят от **федералното правителство**. В качеството си на централен орган на изпълнителната власт то има най-голям опит в прилагането на законодателството и притежава преки познания за това къде на практика са необходими нови нормативни разпоредби.

Въпреки това не само федералното правителство, но също и **Бундесратът** е оправомощен да внася законопроекти.

Членовете и парламентарните групи на Бундестага също са оправомощени да внасят в Бундестага нови или преразгледани законодателни актове под формата на законопроекти.

Те се обсъждат, разискват и гласуват в парламента в съответствие с точно определена процедура.

Инициативи на федералното правителство или Бундесрата

Ако **федералното правителство** желае да предложи или измени закон, федералният канцлер трябва най-напред да предаде законопроекта на **Бундесрата**.

По правило тогава Бундесратът разполага със срок от 6 седмици, за да даде **становище**, което след това правителството може да коментира писмено. След това федералният канцлер предава законопроекта на Бундестага със становището на Бундесрата. **Изключение** от тази процедура е проектът на **Закона за бюджета**, който се изпраща едновременно на Бундесрата и Бундестага.

Подобна процедура се прилага, когато се внасят законодателни инициативи от Бундесрата. След като в полза на даден законопроект са гласували мнозинството от членовете на Бундесрата, той най-напред бива предаден на федералното правителство, което дава становище по него, обикновено в рамките на 6 седмици, и след това го препраща на Бундестага.

Инициативи от членове на Бундестага

Законопроекти могат да се внасят и от членове на Бундестага, като в този случай те трябва да бъдат подкрепени или от **поне една от парламентарните групи, или от най-малко 5 % от членовете на Бундестага**.

Внесените по този начин законопроекти не трябва първо да се предават на Бундесрата. Поради това понякога правителството урежда внасянето на особено **спешни законопроекти** от своите парламентарни групи в Бундестага.

Разискване на законопроектите и приемане на законите

Разпространение на теми за разискване

Преди даден законопроект да може да бъде разискван в Бундестага, той най-напред трябва да бъде представен на председателя на Бундестага и регистриран от администрацията.

След това той се разпространява до всички членове на Бундестага и Бундесрата и до федералните министерства като печатен документ или по-често в електронен вид.

С включването на законопроекта в **дневния ред на пленарното заседание** приключва първият етап от неговото разглеждане в парламента: след това може да бъде **официално представен** в открито заседание на Бундестага.

Три четения в пленарна зала

По правило законопроектите преминават през **три разисквания** в пленарната зала на Бундестага. Тези разисквания се наричат **четения**.

По време на първото четене се провежда дебат само ако това е било одобрено в Ältestenrat (Съвета на старейшините, изпълнителния орган на Бундестага) или е поискано от някоя от парламентарните групи. Най-често това се случва с особено противоречиви законодателни проекти или такива, които представляват интерес за обществеността.

Основната цел на първо четене е да се **определят една или няколко комисии**, които да разгледат законопроекта и да го подготвят за второ четене. Това се извършва въз основа на препоръките на Съвета на старейшините.

Ако са определени няколко комисии, една от тях поема цялостната отговорност за разискванията и следователно отговаря за напредъка на процедурата. Останалите комисии биват приканени да представят становища.

Законодателна работа в комисии

Подробната работа по законодателството се извършва в постоянните комисии, в състава на които влизат членове на всички парламентарни групи. Членовете на комисии се запознават с материята и я разискват по време на своите заседания. Те могат също така да канят заинтересовани страни и експерти на публични заседания.

Успоредно с извършваната от комисии работата **парламентарните групи** създават работни групи, в които се разглеждат съответните въпроси и се изработват техните собствени позиции.

Не е необичайно парламентарните групи в комисии да намират общи позиции. Повечето законопроекти се преработват в по-голяма или по-малка степен в резултат на сътрудничеството между управляващите и опозиционните парламентарни групи.

След приключване на разискванията **водещата комисия представя в пленарна зала доклад** относно протичането на разискванията и резултатите от тях. **Предложеното от нея решение** е основата за второто четене, което след това се провежда в пленарната зала.

Дебати на второ четене

Преди второто четене всички членове получават публикуваната **препоръка за решение** в печатен вид. По този начин те са добре подготвени за дебата. Парламентарните групи освен това допълнително координират своите позиции по време на вътрешни заседания преди този дебат с цел да представят единна позиция по време на публичното второ четене.

След общия дебат всички разпоредби на законопроекта могат да се разглеждат поотделно. По правило обаче в пленарната зала се преминава направо към гласуване на законопроекта в неговата цялост.

Всеки член на Бундестага може да внася **предложения за изменения**, които непосредствено след това се разглеждат в пленарната зала. Ако в пленарна зала се вземе решение за внасяне на изменения, новата версия на законопроекта трябва най-напред да се отпечата и разпространи. Тази процедура обаче може да бъде съкратена със съгласието на две трети от присъстващите членове. Тогава е възможно третото четене да започне веднага.

Гласуване на трето четене

По време на третото четене се провежда допълнителен дебат само ако това бъде поискано от някоя парламентарна група или от най-малко 5 % от членовете на Бундестага.

На този етап вече не могат да се внасят предложения за изменения от отделни членове, а само от някоя от парламентарните групи или от 5 % от членовете на Бундестага. Освен това могат да се внасят само предложения по измененията, приети по време на второто четене.

Окончателното гласуване се провежда в **края на третото четене**. Когато председателят на Бундестага поиска да бъде гласувано в полза на законопроекта, против него или за въздържане, членовете отговарят, като стават от своите места.

След като даден законопроект събере необходимото мнозинство в пленарната зала на Бундестага, той се **предава на Бундесрата като закон**.

Съгласие на Бундесрата

Чрез **Бундесрата федералните провинции** участват в оформянето на всеки закон. Във връзка с това **правата на Бундесрата за участие** в законодателния процес са точно определени.

Бундесратът не може да прави изменения в закон, приет от Бундестага. Ако обаче Бундесратът не е съгласен с даден закон, той може да изиска свикване на **Комисията за посредничество** (Vermittlungsausschuss). Комисията за посредничество се състои от равен брой членове на Бундестага и Бундесрата.

За някои закони, наричани **закони, изискващи одобрение (Zustimmungsgesetze)**, съгласието на Бундесрата е задължително. Това са например закони, които задължават федералните провинции да извършват плащания към гражданите или които засягат финансовите и административните компетентности на федералните провинции.

Когато става въпрос за **законопроекти, срещу които Бундесратът може да внесе възражение**, Бундесратът може да приведе даден закон в сила дори ако в Комисията за посредничество не е било постигнато единство. Това обаче изисква ново гласуване, при което Бундесратът трябва да приеме законопроекта с абсолютно мнозинство.

По-подробна информация е достъпна на уебсайтовете на [Бундестага](#) и на [Бундесрата](#).

Обнародване, публикуване и влизане в сила

След като даден законопроект е бил одобрен от Бундестага и Бундесрата, той трябва да премине през няколко допълнителни етапа, преди да може да влезе в сила като закон.

Закон, който е бил приет, най-напред се отпечатва и предава на федералния канцлер и на компетентния федерален министър за приподписване.

След това федералният президент получава закона за обнародване. Той преглежда дали законът е бил одобрен в съответствие с Конституцията и дали няма видими съществени противоречия с Основния закон. След като тези проверки бъдат извършени, федералният президент подписва закона и разпорежда той да бъде публикуван във Федералния държавен вестник (Bundesgesetzblatt).

Така законът се обнародва. Ако в закона не е посочена конкретна дата за влизането му в сила, това става на 14-ия ден след датата на публикуване на броя на Федералния държавен вестник, в който е отпечатан законът.

Способи за разрешаване на противоречия между различни правни източници

С Основния закон се урежда въпросът за всяко противоречие между федералното и провинциалното право. Основното правило е заложено в член 31 от Основния закон: „Федералният закон има върховенство пред провинциалните закони“. Този принцип се прилага независимо от йерархията на противоречащите си правни норми, затова федералният законодателен акт например има предимство пред конституцията на дадена федерална провинция.

В останалите случаи противоречията могат да бъдат разрешавани въз основа на йерархичния ранг на противоречащите си правни норми. В случай на правни норми, които формално са от еднакъв ранг в йерархията, може да се вземе предвид съотношението на общ към специален закон (*lex specialis*) или хронологията на приемането на законите (*lex posterior*).

Бази данни с правна информация (със съответните връзки)

[Gesetze im Internet \(закони онлайн\)](#)

Федералното министерство на правосъдието и Федералната служба за правосъдие публикуват почти цялото действащо федерално законодателство онлайн. Тази информация е достъпна безплатно за всяко заинтересовано лице. Законите и подзаконовите актове могат да бъдат намерени в актуалните им редакции. Те непрекъснато се консолидират от центъра за документация към федералната служба „Правосъдие“.

Законите, публикувани на немски език, могат да се използват свободно във всички предвидени формати. Правните текстове, до които има достъп онлайн, не са официалните версии. Последните се публикуват само в хартиеното издание на Федералния държавен вестник.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да.

На кои езици е достъпна базата данни?

Законите са достъпни на немски език. В много случаи са налични и [преводи на английски език](#).

Какви са наличните критерии за търсене?

1. Търсене по заглавие

Можете да извършите търсене само по думите, съдържащи се в дългото или краткото заглавие, и официалните съкращения на всички налични закони. Могат да се използват два различни оператора:

Оператор AND:

извършва се търсене на документи, в които се срещат всички въведени думи.

Оператор OR:

извършва се търсене на документи, в които се среща поне една от въведените думи.

2. Търсене на пълен текст

Можете да извършите търсене по ключова дума във всички налични правни текстове. Тук отново могат да се използват два различни оператора:

Оператор AND:

извършва се търсене на документи, в които се срещат всички въведени думи.

Оператор OR:

извършва се търсене на документи, в които се среща поне една от въведените думи.

[Rechtsprechung im Internet \(съдебна практика онлайн\)](#)

От 2010 г. насам Федералното министерство на правосъдието и Федералната служба за правосъдие публикуват онлайн избрани решения на Федералния конституционен съд, федералните върховни съдилища и Федералния патентен съд. Тази информация е достъпна безплатно за всяко заинтересовано лице. Решенията са анонимизирани и по принцип се публикуват без съкращения. Базата данни се актуализира ежедневно. Решенията могат да се използват свободно във всички предоставени формати.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да.

На кои езици е достъпна базата данни?

Решенията са достъпни на немски език.

Какви са наличните критерии за търсене?

1. „Обикновено търсене“

Стандартното търсене („обикновено търсене“) ви позволява да извършвате търсене в пълния текст на всички решения, публикувани от отдела за обслужване на граждани (Bürgerservice). Когато е възможно, въведените от потребителя думи се свързват с определени метаданни, а правописът се стандартизира. След извършване на търсенето термините за търсене се показват под формуляра за търсене заедно с броя на резултатите. Налично е поле за въвеждане, където можете да въведете почти всички специфични критерии за търсене, които могат да се използват в интернет търсачка.

Възможните съответствия се предлагат автоматично в списък, докато въвеждате думите за търсене. След като потребителят започне да въвежда критерий за търсене, текстът и други термини за търсене се появяват в автоматично генерирания списък с предложения и оттам могат да бъдат приети директно във филтъра за търсене. Системата също така разпознава и подчертава грешките при въвеждане. Функцията за бързо търсене тълкува въведеното от потребителя и предлага алтернативни варианти на изписване чрез списъка с предложения (функцията „Това ли имате предвид?“).

По подразбиране въвежданите думи за търсене са свързани с оператор „and“; не е необходимо потребителят да въвежда думата „and“.

Кръстосано търсене се извършва автоматично за критерии за търсене, които са въведени един след друг. Чрез въвеждане на операторите „OR“ или „NOT“ потребителят може да определи дали търсените документи да бъдат включени или изключени. Последователността на въведените думи за търсене се запазва при показване на резултатите. Връзките OR или NOT се представят отделно в списъка с термини за търсене.

2. „Разширено търсене“

Функцията за разширено търсене предлага на потребителя възможност за свързване на отделните критерии за търсене по диференциран начин за всички документи.

В допълнение към търсенето в пълния текст разширеното търсене позволява търсене на метаданни въз основа на следните критерии за търсене:

Съд

Правна разпоредба

Дата

Референтен номер на документа/ECLI

[Verwaltungsvorschriften im Internet \(административни разпоредби онлайн\)](#)

Федералното правителство, под общата отговорност на Федералното министерство на вътрешните работи и в рамките на съвместен проект с juris GmbH, предоставя изчерпателна онлайн база данни с действащите административни разпоредби, издадени от върховните федерални органи. Тази информация е достъпна безплатно за всяко заинтересовано лице. Базата данни съдържа „живи документи“, т.е. правителствените служби непрекъснато актуализират предоставените документи. Новите административни разпоредби и административните разпоредби, които са в процес на преразглеждане, могат да бъдат добавяни по всяко време от juris GmbH.

Административните разпоредби не са закони. Те са общи и абстрактни разпоредби в рамките на административната организация и се издават от административни органи от по-високо ниво или началници до подчинени органи или служители с цел уточняване на организацията и дейността на съответната администрация. При необходимост можете да намерите допълнителни подробности за отделните административни разпоредби на [уебсайтовете](#) на федералното министерство, в чиято сфера на отговорност попадат съответните въпроси.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да.

На кои езици е достъпна базата данни?

Административните разпоредби са достъпни на немски език.

Какви са наличните критерии за търсене?

1. Търсене по заглавие

Можете да извършите търсене само по думите, съдържащи се в дългото или краткото заглавие и официалните съкращения на всички налични административни разпоредби. Могат да се използват два различни оператора:

Оператор AND:

извършва се търсене на документи, в които се срещат всички въведени думи.

Оператор OR:

извършва се търсене на документи, в които се среща поне една от въведените думи.

2. Търсене в пълния текст

Можете да извършите търсене по ключова дума във всички налични правни текстове. Тук отново могат да се използват два различни оператора:

Оператор AND:

извършва се търсене на документи, в които се срещат всички въведени думи.

Оператор OR:

извършва се търсене на документи, в които се среща поне една от въведените думи.

Justizportal des Bundes und der Länder (портал за правосъдие на федералната държава и провинциите)

Федералното министерство на правосъдието и администрациите на федералните провинции предоставят правни текстове онлайн на заинтересованите граждани. В някои случаи се заплаща такса. Съществуват и някои разлики в критериите за търсене.

Други бази данни с правна информация

Bundesgesetzblatt (Федерален държавен вестник)

Федералният държавен вестник се публикува в печатен вид и в електронен вид на следния адрес: <https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav>

Печатната версия е обвързваща.

Bundesanzeiger (Федерален вестник)

Федералният вестник се публикува в електронен вид и е достъпен на следния адрес: <https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil>

Електронната версия е обвързваща.

Dokumentations- und Informationssystem für Parlamentarische Vorgänge (система за документация и информация за парламентарните операции)

Последна актуализация: 05/05/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Естония

Настоящата страница ви предоставя информация за естонската правна система и обща информация за естонското право.

Източници на правото

Естония е част от правната система на континентална Европа (системата на гражданското право). Най-важните източници на правото са нормативните актове, като Конституцията, правото на Европейския съюз, международните договори, законовите и подзаконовите нормативни актове.

Тълкуването на правните норми се осъществява от съда от най-висша инстанция — Върховния съд. Коментарите на експерти също служат като опорни точки (напр. коментираното издание на Конституцията). Съдебните решения не създават права и по правило съдебните решения, постановени от съдилищата от по-висша инстанция, не са задължителни за съдилищата от по-нисша инстанция. Въпреки това Върховният съд, който изпълнява и функциите на конституционен съд, има правомощия да обявява нормативни актове за противоконституционни, ако те не са в съответствие с Конституцията или с нормативни актове, които имат предимство пред тях. При разглеждане на конкретни дела никой съд не може да приложи такъв акт, а съдилищата са оправомощени да не прилагат нормативен акт, който противоречи на Конституцията. Впоследствие Върховният съд, в ролята си на конституционен съд, разглежда подробно казуса и има правомощието да обяви такъв акт за противоконституционен (но не и да го отмени).

Общопризнатите принципи и норми на международното право са неразделна част от правната система на Естония.

Видове нормативни актове — описание

Нормативните актове са разделени на актове с общо приложение, т.е. законодателни актове, и актове с индивидуално приложение, т.е. актове за изпълнение.

Актове с общо приложение

Конституция — съгласно член 3, параграф 1 от Конституцията държавната власт се осъществява изключително съгласно Конституцията и приетите в съответствие с нея закони.

Закони — съгласно член 65 от Конституцията закони се приемат от естонския парламент (*Riigikogu*), на който принадлежи законодателната власт. Законите се приемат в съответствие с Конституцията и се обнародват по предписания начин в Държавен вестник (*Riigi Teataja*). Само закони, които са обнародвани, подлежат на изпълнение.

Указ — нормативен акт, който има силата на закон. Съгласно член 109 от Конституцията, когато е невъзможно да се свика парламентът, президентът на републиката може в случай на неотложна държавна необходимост да издаде указ със силата на закон. Този указ трябва да бъде приподписан от председателя на парламента и министър-председателя. Съгласно Конституцията президентът може да издава: специални укази в случай на неотложна държавна необходимост и когато е невъзможно да се свика парламентът; извънредни укази в случай на неотложна държавна необходимост, когато правителството е обявило извънредно положение и когато е невъзможно да се свика парламентът или няма достатъчно време за свикването му.

Указ, издаден от президента на републиката, влиза в сила на десетия ден след публикуването му в Държавен вестник, освен ако в самия указ не е предвидено друго.

След свикването на парламента, президентът внася указите за разглеждане от парламента, който незабавно приема акт за тяхното утвърждаване или отмяна. Съгласно член 110 от Конституцията президентът на републиката не може да издава указ за въвеждане в действие, изменение или отмяна на Конституцията, на законите по член 104 от Конституцията и на законите за определяне на националните данъци и държавния бюджет.

Подзаконов акт — съгласно членове 87 и 94 от Конституцията правителството и министрите имат правомощия да издават подзаконовни актове въз основа и за осигуряване на съответствие с даден закон. С цел решаване на въпроси от местно значение или в случаите, предвидени в закона, органите на местно управление също имат правомощия да издават подзаконовни актове. Освен това президентът на Националната банка на

Естония (*Eesti Pank*), главният одитор и съветите на държавните университети могат да издават подзаконов актове. Подзаконов актове могат да се издават само въз основа и в рамките на правомощията, определени по закон.

Правителството и министрите имат правомощия да издават подзаконов актове въз основа и с цел изпълнение изискванията на даден закон.

Подзаконов актове, издадени от правителството или от даден министър, влизат в сила на третия ден след публикуването им в Държавен вестник, освен ако в самия подзаконов акт не е предвидено друго.

Актове с индивидуално приложение

Административно постановление — индивидуален административен акт, с който публичноправно ведомство взема решение по индивидуални правни въпроси и ги урежда. Съгласно член 87, параграф 6 от Конституцията правителството издава административни постановления въз основа и за осигуряване на съответствие с разпоредбите на закон. На министър-председателя, областните управители и органите на местното управление също са предоставени правомощия да издават административни постановления.

Решение — индивидуален административен акт, който е издаден въз основа на административно оспорване или обжалване или с който се налагат санкции. Решения се вземат също от парламента, органите на местно управление, Националната избирателна комисия и съдилищата.

Наредба — съгласно член 94 от Конституцията министрите издават наредби въз основа и в изпълнение на даден закон. Наредбата включва общ задължителен етичен кодекс по въпроси, свързани със служба в министерство или с определяне на структурата и организацията на работа на държавни органи, действащи под юрисдикцията на определено министерство.

Йерархия на нормативните актове

Йерархията на нормативните актове е следната: Конституцията, правото на Европейския съюз, международните споразумения, законите и указите, подзаконовите актове, издадени от правителството и подзаконовите актове, издадени от министрите. Освен нормативните актове с общо приложение има също нормативни актове с индивидуално приложение, които се издават въз основа на закон и по йерархия стоят по-долу от законите и подзаконовите актове. Нормативните актове на всяко равнище трябва да са в съответствие с тези от по-високите равнища.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на нормативни актове

Организацията на институциите в Естония се основава на принципа на разделение на властите (член 4 от Конституцията).

Законодателната власт принадлежи на парламента. Съгласно член 103 от Конституцията членовете на парламента, парламентарните политически групи, парламентарните комисии, правителството и президентът на републиката имат право да инициират законодателни предложения. Само президентът на републиката обаче може да инициира поправки на Конституцията. Парламентът обсъжда законопроектите и взема решение за приемането им като закон или за отхвърлянето им.

Въз основа на решение, взето с абсолютно мнозинство на членовете на парламента, той има право да направи предложение до правителството за инициране на законопроекти, които парламентът желае да бъдат внесени.

Парламентът има право да подложи законопроект или въпрос от национално значение на референдум. Резултатът от референдума се определя с мнозинство от гласовете на участвалите в референдума. Закони, приети с референдум, незабавно се обнародват от президента на републиката.

Решенията, взети на референдум, са задължителни за всички публични органи. Ако законопроект, подложен на референдум, не получи мнозинство от гласовете за подкрепа, президентът на републиката обявява извънредни парламентарни избори. Въпроси, свързани с бюджета, данъците, финансовите задължения на държавата, ратифицирането или денонсирането на международни споразумения, обявяването или отмяната на извънредно положение и националната отбрана не могат да бъдат поставяни на референдум.

Изпълнителната власт се упражнява от правителството. В повечето случаи правителството подготвя законопроекта и го внася в парламента.

Законопроектите се внасят в правителството от министрите, като трябва да са проведени предварителни консултации между министерствата.

Канцлерът на правосъдието и главният одитор участват в заседанията на правителството с право на изказване. Предложенията им не са обвързващи за правителството, но в повечето случаи техните препоръки и предложения се вземат под внимание. Ако канцлерът на правосъдието и главният одитор сметнат това за необходимо, те могат да внесат предложенията си направо в съответната парламентарна комисия, която разглежда законопроекта. Съгласно член 139 от Конституцията канцлерът на правосъдието анализира всички представени му предложения за законодателни промени, за приемане на нови закони и за работата на държавните органи и при необходимост представя доклад в парламента. Ако канцлерът на правосъдието смята, че даден правен акт, приет от законодателната власт, изпълнителната власт или местната власт, противоречи на Конституцията или на закон, той прави предложение до органа, приел акта, за привеждането му в съответствие с Конституцията или със съответния закон в срок от 20 дни. Ако в този срок актът не бъде приведен в съответствие с Конституцията или със съответния закон, канцлерът на правосъдието внася във Върховния съд предложение за обявяването на акта за невалиден на основание член 142 от Конституцията. Президентът на републиката обнародва или отказва да обнародва законите, приети от парламента. Във втория случай президентът връща закона заедно със своите основания в парламента за ново обсъждане и решение.

Министерството на правосъдието публикува приетите закони, обнародвани от президента на републиката, в официалното издание на естонския Държавен вестник.

Процес на вземане на решения

Законодателният процес в Естонския парламент се състои от следните етапи:

иницииране на законопроекта;

обсъждане на законопроекта;

приемане на законопроекта.

Инициране

Съгласно член 103 от Конституцията правителството, членовете на парламента, парламентарните политически групи, парламентарните комисии и президентът на републиката имат право да иницират законодателни предложения. Само президентът обаче може да иницира поправка на Конституцията. Законопроектите трябва да отговарят на техническите правила, приети от Съвета на парламента, и на законодателните и техническите правила, приети от правителството. Съветът на парламента разпределя законопроектите между постоянните парламентарни комисии, отговарящи за тях.

Обсъждане на законопроект

Законопроектите се подготвят за пленарното заседание на парламента от постоянна парламентарна комисия (Правната комисия, Конституционната комисия, Икономическата комисия и др.). По предложение на отговорната комисия законопроектът се включва в дневния ред на пленарното заседание на парламента.

Съгласно правилника за вътрешния ред и дейността на парламента законопроектите се разглеждат на първо четене в срок от седем пленарни работни седмици на парламента след внасянето им. Те се обсъждат на пленарно заседание на парламента на три четения, като на първото се разглеждат общите принципи, на които се основава законопроектът. Ако в хода на разискванията няма направени предложения от отговорната

комисия или от политическа група за отхвърляне на законопроекта, първото четене приключва без гласуване. След първото четене членовете на парламента, парламентарните комисии и политическите групи имат на разположение 10 работни дни за внасяне на предложения за промени. По предложение на отговорната комисия председателят на парламента може да определи друг срок за внасяне на предложения за промени. Комисията привлича в обсъждането на законопроекта всички съответни заинтересовани страни, които са участвали в изготвянето му и които желаят да участват в обсъждането.

Отговорната комисия разглежда всички предложени промени и решава дали да ги вземе под внимание при изготвянето на новия текст на законопроекта. Тя изготвя нов вариант на законопроекта за второто четене, като включва всички одобрени промени, както и всички промени, направени от самата нея. Тя изготвя също обяснителна записка за второто четене, която включва информация, свързана с обработката на законопроекта, като например основанията за приемането или отхвърлянето на предложените промени и позициите на лицата, иницирали и внесли законопроекта, както и на участвалите в процеса експерти и други лица.

Законопроектът се включва в дневния ред за второ четене по предложение на отговорната комисия. По предложение на Съвета на парламента на отговорната комисия или на лицето, иницирало законопроекта, парламентът може да спре второто четене на законопроекта без гласуване. Ако предложението за спиране на четенето е внесено от политическа група, то се подлага на гласуване. Ако второто четене на законопроекта бъде спряно, все още могат да се внасят предложения за промени. Ако второто четене в парламента не бъде спряно, то се счита за приключено и законопроектът се изпраща на трето четене.

След края на второто четене може да бъде поставено на гласуване проекторешение на парламента.

Отговорната комисия изготвя окончателния текст на законопроекта за третото четене, като прави езикови и технически подобрения след приключването на второто четене. Тя може да изготви обяснителна записка за третото четене, която включва общ преглед на направените промени след приключването на второто четене. При третото четене на законопроекта се открива обсъждане, по време на което представители на политическите групи правят изявления. На третото четене законопроектът се поставя на окончателно гласуване.

Приемане

Закопи и парламентарни решения се приемат чрез явно гласуване в парламента. Окончателното гласуване се провежда по време на третото четене на законопроектите. Броят на членовете на парламента, необходими за гласуване в полза на приемането на даден закон, е определен в членове 73 и 104 от Конституцията, в съответствие с които законите се категоризират като:

конституционни закони, т.е. закони, изискващи абсолютно мнозинство от членовете на парламента (повече от половината от всички 101 членове на парламента трябва да са гласували „за“, за да бъде приет законът); или

обикновени закони, т.е. закони, изискващи обикновено мнозинство (повече членове на парламента трябва да са гласували „за“ приемането на закона от гласувалите „против“).

Следните закони могат да бъдат приемани или изменяни само с абсолютно мнозинство от членовете на парламента:

Законът за гражданството;

Законът за парламентарните избори;

Законът за президентските избори;

Законът за местните избори;

Законът за референдума;

Правилникът за дейността на парламента и правилникът за вътрешния му ред;

Законът за възнаграждението на президента на републиката и на членовете на парламента;

Законът за правителството;

Законът за завеждане на съдебно производство срещу президента на републиката и членове на парламента;

Законът за културната автономия на националните малцинства;

Законът за държавния бюджет;

Законът за Националната банка на Естония;

Законът за Сметната палата;

Законът за организацията на съдилищата и закони относно съдебните производства;

законите за външните и вътрешните заеми на държавата и имуществените задължения на държавата;

Законът за извънредното положение;

Законът за националната отбрана в мирно време и Законът за националната отбрана във военно време.

След приемането на закон или решение на парламента, те се подписват от председателя на парламента, или в негово отсъствие — от заместник-председателя на парламента, председателствал заседанието, най-късно на петия работен ден след приемането им.

Обнародване

След приемането и подписването на закон, той се изпраща до президента на републиката за обнародване. Президентът на републиката може да откаже да обнародва закон, приет от парламента, и може в 14-дневен срок от получаването му да го върне в парламента, заедно със своите основания, за ново обсъждане и решение. Ако даден закон, който е бил върнат от президента на републиката, бъде приет от парламента за втори път в неизменен вид, президентът на републиката обнародва закона или предлага Върховният съд да обяви закона за неконституционен. Ако Върховният съд установи, че законът е в съответствие с Конституцията, президентът на републиката трябва да го обнародва.

Закон влиза в сила на десетия ден след публикуването му в Държавен вестник, освен ако в самия закон не е предвидено друго.

Публикуване на нормативните актове

Най-важните нормативни актове и международни договори се публикуват в Държавен вестник. Законите и подзаконовите актове придобиват юридическа сила след публикуването им в Държавен вестник.

 Riigi Teataja (Държавен вестник) е официалното онлайн издание на Естония и централната база данни за нормативни актове. От 1 юни 2010 г. Държавен вестник се публикува само онлайн като официално онлайн издание.

От 1 януари 2011 г. насам Държавен вестник се издава от Министерството на правосъдието.

Кратко описание на съдържанието

В Държавен вестник се публикуват закони, подзаконови актове, международни договори, решения на парламента, постановления на правителството, наредби, както и друга важна информация, като например преводи на нормативни актове и процедурна информация относно законопроекти.

Мнозинството от актовете, приети от 1990 г. насам, са налични в Държавен вестник.

От 1 юни 2002 г. насам в Държавен вестник се публикуват официални консолидирани текстове на закони, укази на президента на републиката, правилници и наредби на правителството, наредби на министри, наредби на управителя на Националната банка на Естония и наредби на

Националната изборителна комисия. Консолидирани текстове на парламентарни решения се публикуват от 1 юни 2010 г. насам, а консолидирани текстове на наредби на местните органи — от края на 2011 г.

При всяко изменение на такива актове се съставя нова консолидирана версия, съдържаща промените, която се публикува заедно с акта за изменение и с информацията кога той ще влезе в сила. Консолидираните текстове са официални и на тях могат да се правят позовавания в процеса на правоприлагане. Те имат правна сила.

При тяхното публикуване всички нормативни актове се подпечатват електронно. Всеки може да провери електронния печат, който гарантира, че актът е останал непроменен след неговото публикуване. Всички публикувани актове са свързани също и с електронен времеви печат, който позволява откриването на всички случаи на неразрешено обработване.

Можете да преглеждате консолидираните текстове, които са в сила или са били в сила към определена дата. Имате също така достъп до бъдещи варианти на тези актове, когато има известни такива. От всеки консолидиран текст има връзка към предишни или настоящи варианти. Така имате възможност хронологично да минавате от един вариант на консолидиран текст към следващия и обратно. Можете да сравнявате различни консолидирани текстове на даден акт и да видите какви промени са били направени.

Връзките в консолидирания текст ви позволяват да отворите подзаконовите актове, постановени въз основа на закона, а от подзаконовите актове можете да отворите разпоредбите на закона, въз основа на които са постановени тези подзаконови актове.

Към актовете в Държавен вестник е добавена препратка към процедурната информация, която ви помага да намерите обяснителните меморандуми (връзки към базата данни за консултации и към парламентарните процедури), връзки към законодателството на Европейския съюз, преводи и друга допълнителна информация, която е необходима, за да бъде разбран даден нормативен акт.

На уебсайта на Държавен вестник можете да търсите съдебна практика на окръжните съдилища, областните съдилища и Върховния съд.

Публикува се и информацията относно времето и мястото на съдебните заседания.

Публикувани са резюмета и общи прегледи на решенията на Върховния съд и всички решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ).

Резюмеетата са систематизирани и можете да търсите резюмета на съдебни решения на Върховния съд по ключови думи или с позоваване на нормативни актове. Решенията на ЕСПЧ могат да се търсят по членове.

В Държавен вестник се публикуват и различни новини, свързани с нормативни актове и с правото като цяло.

На 30 октомври 2013 бе пуснат в действие [уебсайтът на Държавен вестник на английски език](#). Той съдържа актуализирани преводи на английски на консолидираните законови текстове. Превод на английски език на консолидираните текстове на всички закони (с изключение на актовете за ратификация) са на разположение от края на 2014 г. Законите се превеждат от заклетни преводачи. Процесът на превод на текстовете на английски език започна през 2011 г. и беше организиран от Министерството на правосъдието. Въпреки че преводите нямат правна сила, те се актуализират. Всеки може да поиска да му бъдат изпратени най-новите преводи на личната електронна поща, като се абонира за услугата „Моят Държавен вестник“ („Minu RT“).

Има и функция за търсене на проектите на нормативни актове, която ви позволява да търсите различните процедурни етапи, през които са минали приетите актове и през които все още минават проектите на нормативни актове. От тази функция можете да получите достъп до цялата информация относно законодателните процедури, както и съответните документи, които са съставени. Можете също така да поискате да бъдете уведомени за преминаването от един етап към следващия в процеса на приемане на нормативни актове. Тази информация ще бъде изпратена на вашия електронен адрес, ако се абонирате за услугата „Моят Държавен вестник“ на естонски език.

Посредством ползването на услугата „Моят Държавен вестник“ всеки има възможност да създаде собствен потребителски портал, в който може да добавя актове към сбирката си от връзки и да изпраща чрез портала искане за получаване чрез електронната поща на информация за нови актове и на всякаква нова допълнителна информация.

Безплатен ли е достъпът до базата данни със законодателството на Естония?

Достъпът до Държавен вестник и до всички правни информационни услуги е **безплатен** за потребителите.

На всички заинтересовани се предоставя безплатен достъп до електронния Държавен вестник чрез органите на местно управление и обществените библиотеки (около 600). Предоставя се също помощ за търсене на съответните актове. На потребителите се позволява да разпечатват безплатно до 20 страници.

История на базата данни със законодателството на Естония

[Riigi Teataja](#) е държавният вестник на Република Естония, който се публикува от 27 ноември 1918 г. Издаването на Държавен вестник беше спряно през 1940 г. и беше възобновено през 1990 г.

От 1996 г. насам Държавен вестник се публикува онлайн, а от 1 юни 2002 г. онлайн изданието има статут на официално издание.

От 1 юни 2010 г. Държавен вестник се публикува само онлайн като официално онлайн издание. Оттогава то не се издава на хартия.

През ноември 2010 г. беше въведена нова ИТ система, която е по-удобна за потребителите и предлага повече правна информация. ИТ системата беше разработена под ръководството на правителствената служба с финансиране от Европейския фонд за регионално развитие.

Резюмеетата на съдебните решения на Върховния съд и решенията на ЕСПЧ, различни новини относно правото като цяло и информацията за съдебната практика и съдебните заседания се публикуват на уебсайта на Държавен вестник от 20 януари 2012 г. насам.

В края на 2012 г. беше въведена функция за търсене на законопроекти.

От 2013 г. актуализираните консолидирани текстове на всички подзаконови актове, приети от местните власти, са публикувани в Държавен вестник.

От 24 септември 2013 г. при публикуването им в Държавен вестник всички нормативни актове получават електронния печат и електронния времеви печат на издаващия ги орган.

На 30 октомври 2013 г. бе пуснат в действие уебсайтът на Държавен вестник на английски език.

Предстои създаването на връзка към европейския портал N-Lex като част от процеса на разработване на новата електронна ИТ система на Държавен вестник.

Последна актуализация: 14/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Ирландия

Настоящата страница ви предоставя информацията относно правната система на Ирландия.

Правен ред

1. Правни инструменти/Източници на правото

1.1. Национални източници

Конституцията на Ирландия (на ирландски език „Bunreacht na hÉireann“), която е в сила от 29 декември 1937 г., е основният или фундаменталният закон на държавата. Тя регламентира държавните институции и държавния апарат и определя тристранното разделение на властите на изпълнителна, законодателна и съдебна. Тя също така гарантира основните права, които са предмет на стриктно тълкуване и разширяване на приложното поле от страна на съдилищата.

Първичното законодателство се състои от законодателни актове, приети от Oireachtas (Парламента), в състава на който влизат президентът на Ирландия, Горната камара (Seanad Éireann) и Долната камара (Dáil Éireann). Първичното законодателство се подразделя на: законодателни актове за изменение на Конституцията, които, за да влязат в сила, трябва да бъдат приети от гражданите посредством провеждане на референдум; публични общи законодателни актове, които са общоприложими; и частни законодателни актове, които са насочени пряко към поведението на конкретно физическо лице или група физически лица.

Вторичното законодателство е механизъм, с който Oireachtas може да делегира законодателни правомощия на министър от правителството или на конкретен орган. Правомощието да се създава делегирано законодателство, трябва да бъде изрично предоставено от първичното законодателство, а неговото упражняване се урежда съгласно строги условия — принципите и политиките, които трябва да се прилагат, трябва да бъдат ясно и недвусмислено посочени в основния акт и стриктно да бъдат следвани от органа, който изготвя вторичното законодателство. Нормативните актове са най-честата форма на вторично законодателство, но те могат да бъдат и под формата на постановления, наредби, правилници, схеми или подзаконови нормативни актове.

По смисъла на член 50 от Конституцията приетите преди 1922 г. закони, които са свързани с Ирландия (напр. законодателните актове на парламента на Обединеното кралство), и мерките, приети от Ирландската свободна държава (1922—1937 г.), които не са несъвместими с Конституцията, продължават да бъдат в сила. Много от законите приети преди 1922 г., които понастоящем не са от значение за Ирландия, са заменени с актове за преразглеждане на законодателството 2005—2012 г.

Ирландската правна система е система на общото право, което означава, че съдебната практика е важен източник на правото. Съгласно доктрината на прецедента или *stare decisis* (задължителната сила на прецедента), съдът е задължен да следва решенията, постановени по предишни дела, особено решенията на по-висшестоящите съдилища. Това обаче е политика, а не обвързващо неизменно правило. Този сборник закони включва правила, общи принципи, основополагащи правила и максими. Доктрината на задължителната сила на прецедента очертава разграничение между *ratio decidendi* (основание за решението) — задължителната част на решението, което трябва да се спазва, и *obiter dictum* — становища на съдия по дело относно въпроси, които са част от делото, но не са съществени за предмета на делото, или такива, възникнали по начин, който не изисква решаването им. *Obiter dictum* не са задължителни за бъдещи дела, но могат да бъдат убедителни.

1.2. Право на Европейския съюз

Тъй като Ирландия е член на Европейския съюз (ЕС), правото на ЕС е важна част от вътрешния правен ред на държавата. От задълженията, свързани с членството в ЕС, произтича, че Конституцията и другите национални закони са подчинени на правото на ЕС винаги когато е компетентна Общността. За да бъде възможно държавата да получи разрешение за присъединяване към ЕС и за да се избегне сътрясане на разпоредбите на Конституцията и правото на ЕС, беше необходимо изменение на Конституцията.

1.3. Международни източници

Ирландия е страна по много международни споразумения и договори и е член на много международни организации. В Конституцията се предвижда, че Ирландия приема общопризнатите принципи на международното право като уреждащи отношенията между държавите.

Ирландия е дуалистична държава и за да имат официален правен статут в държавата, за разлика от това между държавите, международните споразумения трябва да бъдат въведени във вътрешното право от Oireachtas.

Ирландия е страна по Европейската конвенция за правата на човека от 1953 г. и оттогава насам въз основа на международните правни задължения на държавата гражданите могат да се позовават на разпоредите на конвенцията пред Европейския съд по правата на човека. На разпоредбите на Конвенцията е придадено вътрешно правно действие чрез Закона за европейската конвенция за правата на човека от 2003 г., който въвежда Европейската конвенция за правата на човека в ирландското право.

2. Други източници

При отсъствието на формални правни норми адвокатът — в хода на делото, и съдът — при постановяване на решението му, могат да се позоват на научни трудове. Въпреки провежданата дискусия за това дали естественото право и естествените права на човека трябва да се прилагат изобщо и въпреки намалялото им влияние през последните години, съдилищата се позовават тях при тълкуването на Конституцията и при изготвянето на списък с конституционни права, които не са специално предвидени в текста на Конституцията.

3. Йерархия на правните източници

Конституцията е върховното право на Ирландия. Законодателството, правителствените и административните решения и практики могат да бъдат преразглеждани, за да бъдат в съответствие с Конституцията.

В Конституцията се предвижда обаче, че тя няма да обезсилва никакви действия или мерки, произтичащи от членството в ЕС. Това е предвидено в член 29.4.6 от Конституцията. Поради това правото на ЕС е с предимство пред всички национални закони, включително Конституцията. Поради факта, че в правото на ЕС се предвиждат начините за неговото прилагане да се определят от националните процесуални изисквания, инструментите за прилагане на правото на ЕС все пак трябва да са в съответствие с процесуалните конституционни изисквания.

Законът за Европейската конвенция за правата на човека от 2003 г. дава право на физическите лица да се позовават на разпоредбите на Европейската конвенция за правата на човека пред ирландските съдилища. Европейската конвенцията за правата на човека е въведена на подконституционно ниво, като Конституцията запазва своето върховенство. Законът изисква от съдилищата да тълкуват и прилагат националните разпоредби, доколкото това е възможно, в съответствие с предписанията, включени в Европейската конвенцията за правата на човека. Ако националното законодателство не е в съответствие с Европейската конвенцията, се издава декларация за несъвместимост.

Съдилищата са приели, че принципите на международното обичайно право са част от вътрешното право по силата на член 29.3 от Конституцията, но само доколкото те не противоречат на Конституцията, законодателството или общото право. Международните споразумения могат да бъдат ратифицирани само ако са в съответствие с Конституцията, в противен случай се изисква провеждането на референдум.

Законодателството може да бъде заменено или изменено с последващо законодателство. Вторичното законодателство може да бъде заменено от първичното законодателство, както и делегирането на правомощие за създаване на вторично законодателство, но вторичното законодателство не може да отменя първично законодателство. Съдилищата могат да отменят законодателство на основание неговата невалидност предвид разпоредбите на Конституцията (законодателство след 1937 г.) или поради неговата несъвместимост с Конституцията (законодателство преди 1937 г.). Съществува презумпция, че законодателството след 1937 г. е в съответствие с Конституцията.

Решенията на съдилищата могат да бъдат заменени със законодателни или конституционни актове и последващи решения на съдилища с равен или по-висок ранг.

4. Влизане в сила на наднационални инструменти

Първоначално изготвената Конституция е била несъвместима с правото на Европейската общност. В нея например се предвижда, че Oireachtas е единственият законодателен орган в държавата. Поради тази причина в Конституцията е включена разпоредба, която предвижда, че тя няма да обезсилва нито един закон, акт или мярка, произтичащи от членството в ЕС. Прието е обаче, че ако обхватът и целите следва да се променят, например чрез нов договор, това трябва да се извърши чрез национален референдум, и ако бъде приет от народа, ще бъде въведена разпоредба, потвърждаваща, че държавата може да ратифицира такъв договор.

Ако правото на ЕС изисква транспониране от държавата, то се извършва посредством първичното законодателство или по-често с нормативен акт на правителството или министър.

Съгласно Конституцията международните споразумения стават част от вътрешното право, ако това бъде определено от Oireachtas. Това обикновено става посредством закон например Закона за Европейската конвенция за правата на човека от 2003 г., с който Конвенцията се въвежда във вътрешното право, в резултат на което физическите лица могат да се позовават на нейните разпоредби пред националните съдилища.

5. Органи, оправомощени да приемат правни норми

В конституцията се предвижда, че Oireachtas, в състава на който влизат Долната камара (Dáil), Горната камара (Seanad) и президентът, притежава „единствените и изключителни правомощия да изготвя законите на държавата“ при спазване на предвидените в Конституцията задължения за членство в Общността. Предложеното законодателство, което е под формата на законопроект, трябва да бъде подписано от президента, за да може да влезе в сила, а при съмнения относно конституционността на проекта на предложеното законодателство президентът може да свика Държавния съвет и при необходимост да отнесе законопроекта пред Върховния съд за решение съгласно член 26 от Конституцията.

Както беше посочено по-горе, Oireachtas може да делегира правомощия за създаване на законодателство на министър от правителството или на друг орган, като това правомощие е строго ограничено от делегиращия акт. Директивите на ЕС обикновено се прилагат чрез нормативен акт, изготвен от министър. Правомощието за законотворчество може да бъде делегирано на различни органи, като например министри от правителството, държавни комитети, полудържавни органи, регулаторни органи, експертни органи и местни власти.

Съгласно Конституцията правителството носи отговорност за осъществяването на външните отношения и може да подписва международни договори и споразумения, както и да се присъединява към международни организации при спазване на конституционните изисквания.

Съгласно системата на общото право съдебната практика е задължителна.

6. Процес на приемане на правни норми

6.1. Конституция

Съгласно член 46 първият етап от внасянето на изменение на Конституцията е да се иницира законопроект в Долната камара. Законопроектът трябва да бъде приет и от двете камари на Oireachtas, след което трябва да бъде представен в рамките на референдум пред народа за неговото утвърждаване или отхвърляне. Съгласно член 47, параграф 1 ще се счита, че предложението е одобрено от народа, ако мнозинството от подадените гласове подкрепят приемането му като закон. Такъв законопроект трябва да бъде представен като „Законодателен акт за изменение на Конституцията“ и в него не трябва да се съдържат други предложения. Ако бъде одобрен от народа, президентът трябва да подпише законопроекта и той „ще бъде надлежно обнародван от президента като закон“.

Член 47, параграф 2 предвижда, че предложение, което е подложено на референдум и което не цели промяна на Конституцията, ще бъде наложено вето, когато мнозинството от гласовете са против предложението, като гласовете, подадени срещу предложението, възлизат на не по-малко от една трета от избирателите в регистъра.

6.2. Законодателна процедура

Първата стъпка при създаването на първично законодателство обикновено е иницирането на законопроект в някоя от камарите на Oireachtas.

Всеки законопроект, инициран в Долната камара, трябва да бъде изпратен на Горната камара за разглеждане, при което могат да бъдат внесени изменения, които Долната камара е задължена да разгледа. Ако обаче даден законопроект бъде инициран и приет в Горната камара, а впоследствие бъде изменен от Долната камара, се счита, че той е инициран от Долната камара, и трябва да бъде върнат в Горната камара за разглеждане.

Преди да бъде обнародван даден законопроект, той трябва да бъде одобрен от двете камари на Oireachtas и трябва да бъде подписан от президента, за да стане действащ закон. В хода на законодателната работа по даден законопроект в него могат да бъдат внесени изменения в Долната и в Горната камара. Конституцията обаче утвърждава върховенството на избраната от народа Долна камара. В член 23 се предвижда, че когато Горната камара е отхвърлила или е изменила даден законопроект в противоречие с волята на Долната камара, Долната камара има право да приеме в рамките на 180 дни резолюция, съгласно която законопроектът се приема и от двете камари. Горната камара има правомощието да забави даден законопроект с до 90 дни, но няма право да попречи на превръщането му в закон или да го променя, освен ако Долната камара даде съгласие за това.

Голяма част от законопроектите в Долната камара са иницирани от министър от правителството.

Финансовите законопроекти (например законопроекти, които се занимават с налагането, отмяната, опрощаването или промяната, или регулирането на данъчното облагане и законопроектите, които включват данък върху публичните средства) могат да бъдат иницирани и приемани само от Долната камара. Този вид законопроекти се изпращат на Горната камара за „препоръки“.

Заклучителната стъпка от законодателната процедура е подписването на законопроект от президента, при което той става действащ закон. След консултации с Държавния съвет президентът може да отнесе законопроект или конкретна част от законопроект пред Върховния съд за определяне на неговата конституционност. Това е така наречената „референция по член 26“. След като Върховният съд реши, че законопроектът е конституционен, той вече никога не може да бъде оспорван в съдилищата на конституционни основания и президентът е длъжен да го подпише, за да стане действащ закон. Ако се установи, че законопроектът противоречи на Конституцията, президентът следва да откаже да го подпише като закон.

6.3. Вторично законодателство

Обикновено в основния закон се предвижда, че делегираното съгласно него законодателство, може да бъде анулирано или одобрено от Oireachtas. В повечето случаи в тези разпоредби се предвижда, че инструментите трябва да бъдат „представени“ пред едната или пред двете камари на Oireachtas, които могат да ги анулират в рамките на определен период от време. Цялото вторично законодателство за прилагане на мерките на ЕС е предмет на този механизъм за анулиране. След като влязат в сила, определени нормативни актове трябва да бъдат депозираны в специално предназначени за това библиотеки, като за тяхното влизане в сила трябва да бъде публикувано известие в официалния държавен вестник на Ирландия Iris Oifigiúil.

6.4. Международно право

Правителството може да подписва международни договори или споразумения, или да се присъединява към международни организации, но е прието, че правителството може да не го прави, ако това ще попречи на изключителните законотворчески правомощия, предоставени на Oireachtas, или ще наруши Конституцията по друг начин. Поради тази причина от съдилищата се приема, че договорите, променящи обхвата и целите на Европейския съюз, не могат да бъдат одобрявани от правителството, освен ако не бъдат приети от народа на конституционен референдум.

7. Влизане в сила или национални правила

Измененията на Конституцията влизат в сила, след като са приети от народа и законопроектът, с който се предлага изменението, е подписан от президента.

Даден законопроект става закон в деня, в който е подписан от президента, и влиза в сила на този ден, освен ако не е предвидено друго по закон. Обикновено президентът не подписва даден законопроект по-рано от 5-ия ден или по-късно от 7-ия ден след представянето му. В даден закон може да се определи датата, от която влиза в сила, или може да се предвижда, че даден министър може да издаде „решение за започване“ (вторично законодателство) за влизане в сила на закона или на част от него. Президентът е задължен да обнародва законопроекта, като публикува известие в Iris Oifigiúil, с което обявява, че той става закон.

Във вторичното законодателство се определя датата, на която то ще влезе в сила.

Решенията на съдилищата обикновено влизат в сила от деня, в който са произнесени.

8. Способи за разрешаване на сътръкновения между различни правни източници

Съдилищата решават всички сътръкновения между различни правни норми или източници.

Конституцията е основният закон на държавата и има предимство при всяко сътръкновение с други закони при спазване на върховенството на правото на ЕС. Съгласно член 34 от Конституцията физическите лица могат да оспорват конституционалната валидност на законодателството пред Висшия съд. Такова решение може да бъде обжалвано пред Върховния съд. Физическите лица могат също така да претендират, че техните конституционни права или конституционната процедура са били нарушени от действията на държавата.

Предполага се, че законодателството, прието след приемането на Конституцията от 1937 г., е в съответствие с Конституцията, докато не бъде установено обратното.

Възможно е да възникнат обстоятелства, при които разпоредбите на Конституцията, особено разпоредбите за основните права, в известна степен могат да си противоречат. Съдилищата са използвали няколко механизма за вземане на решения в такива случаи, включително буквално или граматическо тълкуване, исторически подход, целенасочен или хармоничен подход, доктрината за пропорционалността, подхода за йерархията на правата и подхода на ангажираност с естественото право и естествените права на човека.

Има случаи, при които вследствие на непопулярно конституционно заключение или тълкуване от съдилищата се провежда референдум за изменение на Конституцията.

Ако дадено лице твърди, че правата му съгласно Европейската конвенция за правата на човека са нарушени от законодателството, може да поиска от съдилищата декларация за несъвместимост.

Правото на ЕС се ползва с конституционен имунитет, тъй като в Конституцията е предвидено, че тя не може да обезсилва актове или мерки, произтичащи от членството, въпреки че средствата за прилагане на тези актове или мерки трябва да са в съответствие с Конституцията.

Освен конституционни въпроси, валидността на делегираното законодателство ще се преценява според съответствието му с основния закон. Допълнителна информация относно правната система на Ирландия, законодателството и Конституцията може да бъде намерена на следните сайтове:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the-taoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>
- <http://www.bailii.org>

Последна актуализация: 16/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Гърция

Настоящата страница ви предоставя информация за съдебната система в Гърция.

Източници на правото

Закони

Обичаи

Общоприети норми на международното право

Право на Европейския съюз

Международни конвенции

Съдебна практика

Видове правни инструменти — описание

Конституция

Закони

Други нормативни актове

Укази на президента (*Προεδρικό διάταγμα*)

Административни актове

Учредителни договори на ЕС

Регламенти на ЕС

Директиви на ЕС

Международни конвенции

Йерархия на правните норми

Конституцията е над всички национални правни инструменти, следвана, по реда им на значимост в йерархията, от законите, указите на президента и административните актове. Учредителните договори на Европейския съюз са на едно ниво по важност с Конституцията, докато останалите международни правни инструменти имат предимство пред националните правни инструменти, с изключение на Конституцията.

Институционална рамка

Институции, компетентни да приемат правни норми

Когато възникне необходимост от изменение или допълване на действащото законодателство, от установяване на нови правни норми или интегриране на международни правни разпоредби в националното законодателство:

компетентният министър възлага на специална законодателна комисия да изготви законопроект.

Законодателен процес

Законопроектът, изготвен от специалната законодателна комисия, се изпраща на централната законодателна комисия към Генералния секретариат на правителството, където се извършва проверка за спазването на законодателната техника, както и за съблюдаването на други меродавни аспекти (конституционосъобразност, съвместимост с нормите на международното право).

След това законопроектът се внася в Парламента, придружен от обяснителен доклад, в който се посочват мотивите и целите на предлаганите разпоредби. Ако законопроектът води до разходи от държавния бюджет, задължително се изготвят специален доклад за разносните и сравнителен доклад за разносните, като последният се съставя от държавната служба за общо счетоводство (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*). Законопроектите се придружават и от анализ на въздействието, както и от доклад относно обществената консултация, проведена преди внасянето на проекта, като в определени случаи се допускат изключения от това правило.

Председателят на Парламента подлага законопроекта на обсъждане в пленарна зала или във временна или постоянна парламентарна комисия. Указите за изпълнение на законите се издават от Президента на Републиката по предложение на компетентните министри. Някои законови разпоредби оправомощават административните органи да приемат нормативни актове за уреждането на по-специфична материя, на въпроси, които са от интерес на местно равнище, както и на въпроси от техническо естество или с по-малка значимост.

Съгласно член 28 от Конституцията, след ратифицирането им по законодателен път международните конвенции стават неделима част от гръцкия правен ред и се ползват с предимство пред всички останали по-ранни разпоредби, които им противоречат, с изключение на разпоредбите на Конституцията.

Регламентите на Европейския съюз имат универсално правно действие във всички държави членки. Те са задължителни и се прилагат пряко във всяка държава членка.

Транспонирането на директивите се извършва чрез закон, указ на президента или министерско решение.

В рамките на един месец след приемането му от Парламента законът се подписва от компетентните министри, след което се подписва и обнародва от Президента на републиката.

Датата на влизане в сила на закона се посочва в самия него. Ако това не е направено, съгласно член 103 от уводния акт на Гражданския кодекс законът влиза в сила 10 дни след публикуването му в гръцкия Държавен вестник (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

По правило законите за ратифициране на конвенции влизат в сила в деня на публикуването им в Държавен вестник, а конвенцията започва да поражда правно действие от датата, посочена в текста на самата конвенция.

На уебсайта на [Парламента на Гърция](#) могат да бъдат намерени онлайн текстовете на всички закони, гласувани от 22 октомври 1993 г. досега.

Освен това на уебсайта на [Националната печатница](#) можете да търсите в индекса годишните списъци (от 1890 г. насам) на приетите законопроекти и на указите на президента, техния предмет и броя на Държавен вестник, в който са публикувани.

Компетентен да инициира внасяне на изменения в закона е съответният ресорен министър.

Законите остават в сила до отмяната им с нов закон.

Бази данни с правна информация

Националната печатница разполага с [пълна база данни с правна информация](#) и я актуализира редовно.

Достъпът до тази база данни е безплатен (член 7 от Закон № 3861/2010 г., Държавен правителствен вестник, том I, стр. 112 от 13.7.2010 г.).

[Пълна база данни с правна информация](#) се поддържа и притежава и от дружествата Intracom и Hol.

Достъпът до нея е платен.

Уебсайт на [Държавния юридически съвет](#)

Достъпът е безплатен.

Връзки по темата

[Парламент на Гърция](#)

[Национална печатница](#)

Последна актуализация: 04/07/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Испания

Настоящата страница предоставя информация относно правната система на Испания и общ преглед на правната уредба на държавата.

Източници на правото в Испания

Източниците на правото в Испания са определени в член 1 от Гражданския кодекс (*Código Civil*):

Правната уредба на Испания е съставена от закон, обичай и общите принципи на правото.

Разпоредби, противоречащи на други такива от по-висок ранг, са правно невалидни.

Обичаят се прилага при отсъствие на приложимо право, при условие че не противоречи на морала и на общественения ред, и е доказан в практиката. Юридическите практики, надхвърлящи тълкуване на дадено волеизявление, са смятани за обичай.

Общите принципи на правото се прилагат при отсъствие на закон или обичай, без това да засяга мястото им в правната уредба.

Правните норми, съдържащи се в международни договори, не се прилагат пряко в Испания, докато не станат част от вътрешната правна уредба чрез цялостното им обнародване в Държавен вестник (*Boletín Oficial del Estado*).

Съдебната практиката допълва правната уредба с многократно утвърдена от Върховния съд (*Tribunal Supremo*) доктрина при тълкуване и приложение на закона, обичая и общите принципи на правото.

Съдиите и съдилищата, които се подчиняват единствено на Конституцията и на върховенството на закона, имат неотменното задължение да разрешават във всички случаи разглежданите от тях дела, като се придържат към установената система от източници за предоставяне на информация за въпросното решение.

Видове правни инструменти

Конституция: върховна правна норма в испанската държава, на която се подчиняват всички публични органи и граждани. Всички противоречащи на Конституцията разпоредби и актове са правно невалидни. Разделена е на две ясно разграничени по съдържанието си части: а) правна доктрина и б) органична част.

Международни договори: писмени споразумения, сключени между определени субекти на международното право, подчинено на това право. Те могат да се състоят от един или няколко взаимосвързани правни инструмента, независимо от тяхното наименование. След като бъдат подписани и официално публикувани в Испания, международните договори стават част от вътрешната правна уредба.

Автономни устави: основни институционални норми на Испания, приложими по отношение на отделните автономни общности и признати от Конституцията на Испания от 1978 г. Те са утвърдени с органичен закон. Уставите съдържат най-малко наименованието на автономната общност, териториалните ѝ очертания; наименованията, организационните структури и седалищата на автономните институции и възложените им правомощия. Автономните устави не са израз на суверенитет, нито представляват *конституция*, тъй като не произтичат от първичната учредителна власт (която не е била предоставена на териториите, които са станали автономни общности). Те по-скоро дължат своето съществуване на признаването им от държавата, като при никакви обстоятелства принципът на автономията не може да оспорва принципа на единството.

Закон: в Испания съществуват няколко вида закони.

Органични закони: отнасят се до упражняването на основните права и гражданските свободи, утвърждават автономните устави и правната уредба, уреждаща общия изборен режим, и други, предвидени в Конституцията.

Обикновени закони: уреждат въпроси, които не се регулират от органичните закони.

Законодателни постановления: законови разпоредби по определени въпроси, издадени от правителството по силата на делегираните му от парламента правомощия (*Cortes Generales*).

Законодателни укази: временни законодателни разпоредби, издадени от правителството в случай на извънредна и неотложна необходимост, които не засягат правната уредба на основните институции на държавата; правата, задълженията и свободите на гражданите, определени в раздел първи на Конституцията; правната уредба за управление на автономните общности или правната уредба, уреждаща общия изборен режим. Законодателните укази трябва да бъдат внесени за обсъждане и гласуване от целия Конгрес на депутатите (*Congreso de los Diputados*) в срок до тридесет дни от издаването им.

Подзаконовите нормативни актове: правни норми от общ характер, издадени от изпълнителната власт. По ранг в йерархията на нормите следват непосредствено след закона и обикновено го прилагат.

Обичаи: определя се като „свкупност от норми, произтичащи от трайно като цяло повторение на еднообразни актове“. За да представлява колективен и непринуден стремеж, даден обичай трябва да е всеобхватен, постоянен, еднороден и дълготраен.

Общи принципи на правото: общи нормативни формулировки, които формално не са включени в правната уредба, но по подразбиране са част от нея, доколкото служат за основа на други обособени нормативни формулировки или включват абстрактно съдържанието на група такива. Служат за отстраняване на правни недостатъци или за тълкуване на правни норми.

Съдебна практика: съставена е от две решения — постановени от Върховния съд, или, ако се засягат някои въпроси, по отношение на които компетентността е ограничена до автономната общност, постановени от Висшия съд (*Tribunal Superior de Justicia*) на съответната автономна общност — които решения тълкуват нормата по един и същи начин. В случай че съдия или съд се отклонят от установената от Върховния съд доктрина, решението не се обезсилва автоматично, а служи като основание за касация. Върховният съд и Висшият съд в дадена автономна общност обаче могат винаги да се отклонят по основателни причини от утвърдената съдебна практика и да създадат нова съдебна практика по всяко време.

Йерархия на правните норми

Член 1.2 на Гражданския кодекс на Испания гласи, че „разпоредби, противоречащи на други разпоредби от по-висок ранг, са правно невалидни“. Това предполага необходимостта от определяне на йерархия на нормите. С оглед на това Конституцията на Испания регулира взаимовръзката между отделните норми и начина, по който се отнасят помежду си, съобразно тяхната йерархия и компетенции.

Според Конституцията нормите в испанското право се подреждат по следния начин:

Конституция.

Международни договори.

Законодателство в следния ред: органични закони, обикновени закони и нормативни актове с ранг на закон (включително кралските законодателни укази и кралските законодателни постановления); между тях няма йерархия, а по-скоро различни процедури и области на приложение.

Нормативни актове, издадени от изпълнителната власт, със своя собствена йерархия според издалия ги орган (кралски укази, министерски заповеди и други).

Освен това се установява принцип на компетентност по отношение на нормативните актове, издадени от автономните общности чрез техните парламенти (укази на регионалното правителство, заповеди на регионалното управление и др.).

Съдиите и съдилищата не прилагат подзаконовите нормативни актове или други разпоредби, които противоречат на Конституцията, закона или принципа на йерархия на нормите.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Институционалната рамка в Испания се основава на принципа на разделението на властите, като законодателната власт се отдава на испанския парламент и на законодателните събрания на автономните общности в държавата.

Правителството притежава изпълнителната власт — както на държавно равнище, така и на равнището на всяка автономна общност, включително и регулаторната власт, като в определени случаи то упражнява и законодателната власт, делегирана му от парламента.

Местните органи не притежават законодателна, но притежават регулаторна власт, която по принцип се упражнява под формата на общински подзаконовите нормативни актове.

Законодателна инициатива се отдава на правителството, на Конгреса и Сената, на събранията на автономните общности и в определени случаи на гражданската инициатива.

Процес на вземане на решения

Международни договори: съществуват три механизма за одобряването им в зависимост от типа материя, регулирана от договора.

Първо, чрез органичен закон се дават правомощия за сключването на договори, прехвърлящи на международна организация или институция упражняването на произтичащи от Конституцията компетенции.

Второ, правителството може да изрази съгласието на държавата за спазването на правнообвързващите договори или споразумения, с предварително одобрение от страна на Парламента, в следните случаи: договори от политически характер; договори или споразумения от военен характер; договори или споразумения, засягащи териториалната цялост на държавата или основните права и задължения, постановени в Раздел първи; договори или споразумения, водещи до финансови задължения за данъчните органи; договори или споразумения, изискващи изменение или частична отмяна на даден закон или чието изпълнение изисква законодателни мерки.

И накрая, във всички останали случаи се изисква само незабавното уведомяване на Конгреса и на Сената за сключването на договора.

След като бъдат подписани и официално публикувани в Испания, международните договори стават част от вътрешната правна уредба.

Разпоредбите им могат да бъдат частично отменени, изменени или преустановявани само по предвидения в самите договори начин или според общите норми на международното право. За прекратяване на международните договори и споразумения се прилага същата процедура, която е предвидена за тяхното одобрение.

Законодателство:

Законопроектите се одобряват от Министерския съвет (*Consejo de Ministros*), който ги представя на Конгреса, заедно с изложение на мотивите за тяхното представяне и необходимия правен контекст, за да се произнесе последният по тях.

В случай на автономни общности законопроектите се одобряват от съответните министерски съвети и се представят при еднакви условия на законодателното събрание на въпросната автономна общност.

След като законопроектът на обикновен или органичен закон е одобрен от Конгреса, неговият председател го връчва незабавно на председателя на Сената, който го внася за обсъждане в Сената. В срок до два месеца от датата на получаване на законопроекта Сенатът може да наложи вето или да въведе изменения. Ветото трябва да бъде прието с абсолютно мнозинство.

Законопроектът не може да бъде представен на Краля за одобрение, докато Конгресът не ратифицира първоначалния законопроект (с абсолютно мнозинство в случай на вето; с обикновено мнозинство е достатъчно, ако са изминали два месеца от внасянето на законопроекта) или гласува измененията, като ги приеме или отхвърли с обикновено мнозинство. Двумесечният срок, с който разполага Сенатът, за да наложи вето или да измени законопроекти, се намалява до двадесет календарни дни за законопроектите, обявени за неотложни от правителството или от Конгреса. В срок от петнадесет дни след приемането от парламента на законите и представянето им на Краля той трябва да ги одобри, да ги обнародва и да разпoredи публикуването им.

Органични закони: приемането, изменението или частичната отмяна на органичните закони изисква абсолютно мнозинство от Конгреса в заключително гласуване на законопроекта като цяло.

Подзаконови нормативни актове: изготвянето на подзаконовите нормативни актове се извършва при спазване на следната процедура:

Инициативата се осъществява от компетентния отдел за създаване на политики чрез изготвяне на съответния проект, придружен от доклад за необходимостта от него и неговата навременност, както и от финансов доклад, съдържащ приблизителна оценка на съпътстващите го разходи.

По време на изготвянето, освен докладите, становищата и задължителните предварителни разрешения, трябва да се поиска да се извършат всички проучвания и съгласувания, считани за необходими, за да се гарантира целесъобразността и законосъобразността на текста. Във всички случаи подзаконовите нормативни актове трябва да бъдат придружени от доклад за въздействието по отношение на равенството на половете в зависимост от вида мерки, които постановява.

Ако разпоредбата засяга законни права и интереси на гражданите, те могат да бъдат изслушани публично в разумен срок, не по-кратък от петнадесет работни дни. Следователно, ако характерът на разпоредбата го изисква, тя също така подлежи на обществено допитване в рамките на посочения по-горе срок.

Във всеки случай по проектите на подзаконови нормативни актове трябва да се изготви доклад от Общия технически секретариат (*Secretaría General Técnica*), независимо от становището на Държавния съвет (*Consejo de Estado*) в предвидените от закона случаи.

Изисква се и предварителен доклад от публичните органи, ако е възможно подзаконовият нормативен акт да засегне разделението на компетентностите между държавата и автономните общности.

Влизането в сила на одобрени от правителството подзаконови нормативни актове става след тяхното цялостно публикуване в Държавен вестник.

Бази данни с правна информация

 Държавен вестник разполага с база данни, съдържаща цялостното законодателство, публикувано след 1960 г.

Безплатен ли е достъпът до базите данни?

Достъпът до тази база данни е безплатен.

Кратко описание на съдържанието

На уебсайта на Държавен вестник може да се направи справка с всички броеве, издадени след 1960 г.

Уебсайтът включва машина за търсене на законодателни актове и обяви, както и бази данни за конституционната съдебна практика (след 1980 г.), доклади и становища на държавната адвокатура (*Abogacía del Estado*) (след 1997 г.) и становища на Държавния съвет. Той също така включва **преразгледани версии**, съдържащи основните изменения в законодателството. И накрая, той предлага услуга за сигнализиране, обхващаща законодателни уведомления, публични съобщения и консултации с информация и документация.

Връзки по темата

 База данни на испанското законодателство

Последна актуализация: 17/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Франция

В този раздел ще намерите преглед на различните източници на правото във Франция.

Източници на правото

Правото във Франция се състои основно от писани норми, наричани **източници на правото**. Това могат да бъдат както нормите, приети от държавите или между държавите в национален план, така и съдебната практика на националните или международни съдилища или установените норми на местно ниво, като например наредбите, издадени от общините или професионалните организации, като лекарския съюз, правилата, сключени между гражданите, като например колективните трудови договори и накрая - обичаите.

Тази съвкупност е подредена в определена **йерархия на правните норми**. Всяка нова норма:

трябва да е съобразена с предходните норми от по-висок ранг,

може да изменя предходни норми от същия ранг,

води до отмяна на противоречащите ѝ норми от по-нисък ранг.

Международни източници на правото

Международни договори и споразумения

Във Франция един договор може да влезе в сила, при условие че преди това е ратифициран или одобрен и публикуван. Някои договори се **прилагат пряко** във френския правен ред, други предполагат **транспониране** посредством вътрешна норма.

Право на Европейския съюз

Понятието „право на Европейския съюз“ се отнася до нормите, установени от институциите на Европейския съюз. Това могат да бъдат препоръки, становища, регламенти, решения или директиви.

Национални източници на правото

Конституционни норми

Конституцията от 4 октомври 1958 г.;

преамбюлт на Конституцията от 27 октомври 1946 г., както и Декларацията за правата на човека и гражданина от 26 август 1789 г. и основните принципи, признати от законите на Републиката, към които той препраща;

устройствените закони, внесени в Конституционния съвет преди обнародването им, предназначени да допълват Конституцията.

Законодателни актове

Приетите от Парламента закони се подчиняват на Конституцията. Когато бъде сезиран, Конституционният съвет контролира конституционността на законите преди обнародването им, т.е. проверява тяхното съответствие с Конституцията. Конституционният съвет може да бъде сезиран от президента на Републиката, министър-председателя, председателите на Националното събрание и на Сената или от шестдесет депутати или също толкова сенатори. Освен това Конституционният съвет може да бъде сезиран, чрез препращане от Върховния административен съд или от Касационния съд, с искания за отмяна на действащи закони, подадени от страните по висящ правен спор, към който тези закони се прилагат, за да оспорят тяхната съвместимост с правата и свободите, гарантирани от Конституцията.

По силата на член 55 от Конституцията международните договори, ратифицирани от Франция, имат предимство пред законите. Следователно всеки съд с административна или обща юрисдикция трябва да откаже прилагането на закон, който изглежда несъвместим с международен договор, независимо от това дали е ратифициран преди или след закона.

Подзаконови нормативни актове

Наредби

В съответствие с член 38 от Конституцията **правителството** може да поиска от парламента с оглед изпълнение на програмата си и за ограничен срок разрешение да приема законодателни актове. Тези постановления формално представляват подзаконови нормативни актове до момента на ратифицирането си от законодателя и следователно могат да бъдат оспорвани пред административните съдилища до ратифицирането си.

Нормативни актове

Нормативни актове се **разграничават според органа, който ги издава**:

укази на президента на Републиката или на министър-председателя (когато са приети от Министерския съвет или от Върховния административен съд, те могат да бъдат изменяни само при същите условия);

междуведомствени и ведомствени решения;

нормативни решения, вземани от държавни органи - децентрализирани (префект, кмет, ...) или децентрализирани (община, департамент, регион).

Колективни трудови договори

Кодексът на труда определя общите норми, приложими към условията на труд. В тази рамка социалните партньори от частния сектор (работодатели и синдикати на работещите) сключват договори и споразумения. В тях се определят всички условия на труд и социални гаранции, отнасящи се към работещите в съответните сектори (преработка и търговия с отпадъци, жилища за младите работници, допълнителни пенсионни институции...). **Колективните споразумения** се отнасят само до определена област (заплати, работно време ...). Колективните споразумения и договори могат да бъдат сключвани на равнище отрасъл (всички предприятия, упражняващи една и съща дейност на определена територия), предприятие или учреждение. Действието на колективното споразумение може да бъде „разширено“ от Министерството на труда, социалните отношения и солидарността или Министерството на земеделието и риболова и в този случай се прилага към всички структури в сектора на икономическа дейност, за който се отнася.

Съдебна и административна юриспруденция

Юриспруденцията може да се формира от съдилищата с административна или обща юрисдикция. Съдебната юриспруденция тълкува правото, но по принцип се прилага само по конкретното разглеждано дело. Административната юриспруденция има свръхрегулаторна, но подзаконова стойност, защото може да отмени регулаторен акт.

Институционална рамка

Законодателният процес във Франция

Необходимо е да се прави разлика между **проектозакон**, инициативата за който принадлежи на правителството и който се представя в Министерския съвет от министър, и **предложение за закон**, инициативата за което принадлежи на Парламента. Проектозаконът или предложението за закон се внася в Националното събрание или в Сената.

Законовият текст след това се разглежда от Парламента. Той се приема, когато е одобрен в еднакъв вид от двете камари.

В случай че има несъгласие между двете камари, се формира смесена двустранна комисия. Тази комисия, съставена от 7 депутати и 7 сенатори, има за задача да намери общ законов текст, обикновено след две четения във всяка от камарите. Правителството обаче може да започне ускорена процедура. В такъв случай може да се състави смесена двустранна комисия още след първо четене.

Законовият текст се обнародва (т.е. се подписва) от президента на Републиката в срок от 15 дни след предаването на правителството на текста, приет от Парламента. През този срок президентът може да поиска ново разглеждане на текста и Конституционният съд може да бъде сезиран, за да провери конституционността на текста. **Обнародваният закон** влиза в сила след публикуването си в Държавен вестник.

Публикуване на закони и подзаконови актове

За да станат задължителни, законите и подзаконовите актове трябва да бъдат **доведени до знанието на гражданите**. Индивидуалните актове се съобщават на своите адресати, а регулаторните актове се публикуват.

Правните норми, отнасящи се до влизането в сила на законите и подзаконовите актове, бяха изменени с Постановление № 2004-164 от 20 февруари 2004 г., считано от 1 юни 2004 г. От този момент в член 1 от Гражданския кодекс се посочва, че, освен ако не е предвидено друго, **нормативните актове влизат в сила на следващия ден след публикуването си в Държавен вестник**.

Независимо от това, в неотложни случаи, законите, чийто указ за обнародване предвижда това, и административните актове, за които има специална разпоредба на правителството в този смисъл, влизат в сила в деня на публикуването си.

Освен **указите, в Държавен вестник се публикуват и регулаторните актове**, издавани от компетентните държавни органи на национално равнище (министерски решения, актове на независими административни органи ...). Често решенията на министрите допълнително се публикуват и в официалните бюлетени на министерствата.

Публикуването само в официалния бюлетин е възможно единствено ако регулаторният акт се отнася само за много специфична категория субекти (основно държавни служители и служители по трудов договор в държавната администрация).

Актовете на местните органи се подчиняват на особени изисквания относно публикуването си. Те не се публикуват в Държавен вестник.

Циркулярните писма или указанията поначало нямат нормативна стойност. Тези актове се ограничават до даване на указания на службите за прилагане на законите и указите или до уточняване на тълкуването на някои разпоредби.

За да могат да се прилагат, те трябва да бъдат публикувани на уебсайта на министър-председателя, предвиден специално за тази цел (Указ № 2008-1281 от 8 декември 2008 г.). Обичайният начин на тяхното публикуване е включването им в официалните бюлетени на министерствата. Само най-важните циркулярни писма подлежат на публикуване в Държавен вестник.

Бази данни с правна информация

Публичните бази данни с правна информация във Франция са предмет на публична услуга за разпространение в Интернет (SPDDI), уредена с [Наредба № 2002-1064 от 7 Август 2002 г.](#) ([текст на английски език](#))

Тази система е подробно разяснена в [обяснителната бележка](#) относно повторното използване на информацията, предоставена в [Légifrance](#) : [Légifrance](#) съдържа следната информация:

Консолидираните текстове на кодексите, законите и подзаконовите актове (**база данни „Legi“**);

актовете във вида, в който са публикувани в изданието „Законо и наредби“ на Държавен вестник (**база данни „Jorf“**);

националните колективни трудови договори с разширено действие (**база данни „Kali“**);

решенията на Конституционния съд (**база данни „Constit“**);

решенията на Касационния съд и на апелативните съдилища (**база данни „Cass“** с решенията, публикувани в Бюлетина, **база данни „Inca“** с неиздадените решения, **база данни „Capp“** с решенията на апелативните съдилища);

решенията на Върховния административен съд и на съда по споровете за подведомственост (tribunal des conflits), решенията на административните апелативни съдилища и избрани решения на административните съдилища;

разискванията на Националната комисия за информационни технологии и граждански свободи (**база данни „CNIL“**).

Съществуват и други сайтове, достъпни или пряко, или чрез [Légifrance](#), които също участват в обществената услуга за разпространение на информация в Интернет (SPDDI). Това са сайтовете на:

[Сметна палата](#) - за решения на финансовите съдилища,

всяко министерство – за издавания от него официален бюлетин,

главната данъчна дирекция - за [данъчната документация](#),

Министерството на външните работи и европейските въпроси – за международните договори (база данни [Pacte](#)“).

Информацията относно условията за извличане и повторно използване на данните от втората категория сайтове е предоставена на всеки от тях.

В Légifrance може да се намери и [Каталог на базите данни с правна информация](#), изброени по-горе.

Достъпен е и [списък с тарифите за лицензи на Légifrance](#).

Бази данни

По-долу следва непълен списък на базите данни с правна информация:

Базата данни [LEGI](#) съдържа консолидирани текстове на кодекси, закони и подзаконови актове.

Базата данни [JORF](#) съдържа актове във вида, в който са публикувани в изданието „Законо и наредби“ на Държавен вестник.

Базата данни [KALI](#) съдържа националните колективни трудови договори с разширено действие.

Базата данни [CONSTIT](#) съдържа решения на Конституционния съд.

Базата данни [JADE](#) съдържа решения на Върховния административен съд и на съда по споровете за подведомственост (tribunal des conflits), решения на административните апелативни съдилища и избрани решения на административните съдилища.

Базата данни [CNIL](#) съдържа разисквания на Националната комисия за информационни технологии и граждански свободи (CNIL).

Съдебната практика на [Касационния съд](#) е достъпна на сайта на съда.

Като услуга се предлага възможност за онлайн поръчване на [решенията на Касационния съд](#), а някои [решения на Касационния съд са преведени](#) на английски, арабски и мандарин.

Последна актуализация: 13/12/2016

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [hr](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Хърватия

Конституция на Република Хърватия

[Конституция на Република Хърватия](#)

Най-важните законодателни актове в областта на наказателното право

Наказателен закон (*Kazneni zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Държавен вестник на Република Хърватия) бр. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 и 126/19)

С новия Наказателен закон, който влезе в сила на първия ден от 2013 г., бяха въведени някои новости, като например налагане на по-високи наказания и по-дълги давностни срокове, като същевременно бяха въведени и нови състави на престъпления, като например неплащане на работна заплата, безразсъдно шофиране и незаконна хазартна игра. С изменения в Наказателния закон от декември 2012 г. притежанието на наркотици за лична употреба беше прехвърлено от сферата на наказателната отговорност в сферата на административнонаказателната отговорност.

Наказателният закон е съставен от обща и специална част:

А) В общата част на Наказателния закон се съдържат разпоредби, приложими към всички престъпления. С тези разпоредби се уреждат общите предпоставки за наказуемост, наказание и наказателни санкции.

Б) В специалната част на Наказателния закон се съдържат описанията на отделните престъпления и наказанията, които могат да бъдат наложени за тях, като това включва и престъпленията и предвидените за тях наказания, които се съдържат в други закони. Определените в Наказателния закон на Хърватия престъпления са:

престъпления против човечеството и човешкото достойнство,
престъпления против живота и телесната неприкосновеност,
престъпления против правата на човека и основните свободи,
престъпления против трудовите правоотношения и социалното осигуряване,
престъпления против личната свобода,
престъпления против правото на неприкосновеност на личния живот,
престъпления против честта и доброто име,
престъпления против сексуалната свобода,
престъпления, включващи сексуално насилие и сексуална експлоатация на деца,
престъпления против брака, семейството и децата,
престъпления против здравето на човека,
престъпления против околната среда,
общоопасни престъпления,
престъпления против пътната безопасност,
престъпления против собствеността,
престъпления против стопанската дейност,
престъпления против компютърни системи, софтуер и данни,
престъпления, включващи подправяне на документи,
престъпления против интелектуалната собственост,
престъпления против служебните задължения,
престъпления против правораздаването,
престъпления против общественения ред,
престъпления против изборителното право,
престъпления против Република Хърватия,
престъпления против чужда държава или международна организация, както и
престъпления против въоръжените сили на Република Хърватия.

Наказателно-процесуален закон (*Zakon o kaznenom postupku*) (NN бр. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 — Разпореждане и Решение на Конституционния съд на Хърватия, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 и 126/19)

В този закон се уреждат правилата, с които се гарантира, че нито едно невинно лице няма да бъде осъдено, както и че на извършителите на престъпления ще бъде наложено наказание или друга мярка съгласно условията, предвидени в закона, въз основа на законно проведено производство пред компетентен съд.

Наказателно преследване и производство може да бъде проведено и приключено единствено според правилата и при условията, определени в посочения закон.

С Наказателно-процесуалния закон в хърватската съдебна система се транспонират следните разпоредби на ЕС:

Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10.2010 г.);

Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него (ОВ L 101, 15.4.2011 г.);

Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография (ОВ L 335, 17.12.2011 г.);

Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г.);

Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г. относно защитата на личните данни, обработвани в рамките на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (ОВ L 350, 30.12.2008 г.);

Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г.);

Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г.);

Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз (ОВ L 127, 29.4.2014 г.);

Директива 2014/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно защитата по наказателноправен ред на еврото и на другите парични знаци срещу подправяне и за замяна на Рамково решение 2000/383/ПВР на Съвета (ОВ L 151, 21.5.2014 г.);

Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 11.3.2016 г.);

Директива (ЕС) 2016/1919 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест (ОВ L 297, 4.11.2016 г.).

Наказателното производство се води по искане на оправомощения обвинител.

За деяния, за които наказателно производство се образува служебно, оправомощеният обвинител е прокурорът (*državni odvjetnik*), а за деяния, за които наказателното производство се образува въз основа на тѣжба, оправомощеният обвинител е частният тѣжител. За някои престъпления, за които това е предвидено в закона, прокурорът образува наказателно производство само по искане на пострадалия. Освен ако в закона не е предвидено друго, прокурорът е длъжен да образува наказателно производство, когато са налице основателни причини да се смята, че определено лице е извършило престъпление, за което наказателното производство се образува служебно, и няма правни пречки за преследването на въпросно лице.

Ако прокурорът установи, че няма основания за започване или провеждане на наказателно преследване, на негово място може да встъпи пострадалият в качеството си на увредено лице като частен обвинител при условията, определени в този закон.

Закон за правните последици от осъждането, регистрите за съдимост и реабилитацията (*Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji*) (NN бр. 143/12 и 105/15)

С този закон се уреждат правните последици от осъждането, устройството, воденето, достъпността, предоставянето и заличаването на данни в регистрите за съдимост и международния обмен на такива данни, както и реабилитацията.

В него се съдържат разпоредби, които са в съответствие със следните актове на Европейския съюз:

Рамково решение 2009/315/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. относно организацията и съдържанието на обмена на информация, получена от регистрите за съдимост, между държавите членки;

Решение 2009/316/ПВР на Съвета от 6 април 2009 г. за създаване на Европейска информационна система за съдимост (ECRIS) в изпълнение на член 11 от Рамково решение 2009/315/ПВР.

Регистрите за съдимост в Хърватия се организират и се водят от министерството, което отговаря за правосъдието и което същевременно е централен орган за обмен на такива данни с други държави (наричано по-нататък „Министерството“).

Регистри за съдимост се водят за физически и юридически лица (наричани по-нататък „лица“), които са осъдени за престъпление с постановяването на окончателно съдебно решение в Република Хърватия. Регистри за съдимост се водят и за хърватски граждани и юридически лица със седалище в Република Хърватия, които са осъдени за престъпление с постановяване на окончателно съдебно решение извън Република Хърватия, ако такива данни са били предоставени на Министерството.

Регистрите за съдимост съдържат списък на лица, осъдени с постановяването на окончателно съдебно решение за престъпления, свързани със сексуално насилие и сексуална експлоатация на деца, както и други престъпления, посочени в член 13, параграф 4 от този закон.

А) Най-важните законодателни актове в областта на гражданското, търговското и административното право в Република Хърватия са:

Законът за задълженията (*Zakon o obveznim odnosima*) (NN бр. 35/05, 41/08 и 125/11)

С този закон се уреждат основите на задълженията (обща част) и договорните и извъндоговорните задължения (специална част).

Страните по сделките са свободни да уреждат облигационните си отношения, но не могат да ги уреждат в противоречие с Конституцията на Република Хърватия, императивните правни норми и добрите нрави.

Закон за собствеността и другите вещи права (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*) (NN бр. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 и 152/14)

С този закон се уреждат общите условия за притежаването на вещи от лица; разпоредбите на този закон се прилагат и за притежаването на вещи, които са предмет на някаква специална правна уредба, ако не са в противоречие с тази уредба.

Предвиденото в Закона за правото на собственост и собствениците се прилага съответно за всички други вещи права, освен ако по закон специално не е предвидено друго или не произтича от тяхното правно естество.

Закон за наследството (*Zakon o nasljeđivanju*) (NN бр. 48/03, 163/03, 35/05 — Закон за задълженията и 127/13)

С този закон се уреждат правото на наследяване и правилата, съгласно които съдът, други органи и упълномощени лица действат по наследствени въпроси.

Закон за имотния регистър (*Zakon o zemljišnim knjigama*) (NN 63/19)

С този закон се уреждат въпросите, свързани с правния статут на недвижимите имоти на територията на Република Хърватия, който е релевантен за правните сделки, уреждат се също начинът и формата на водене на имотния регистър (*gruntnovnica*), ако няма специални разпоредби за определени землища.

Гражданско-процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) (NN бр. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 — консолидиран текст, 25/13 и 89/14)

С този закон се уреждат процесуалните правила, съгласно които съдилищата разглеждат и постановяват решения по спорове относно основните права и задължения на човека и гражданина, личните и семейните отношения на гражданите, както и по трудови, търговски, имуществени и други граждански спорове, освен ако съгласно разпоредбите на закона съдилищата не трябва да се произнасят по някои от тези спорове съгласно правилата на друго производство.

Закон за принудителното изпълнение (*Ovršni zakon*) (NN бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, и 73/17)

С този закон се уреждат производствата, в рамките на които съдилищата и нотариусите налагат принудително изпълнение на вземания, които се основават на изпълнителни и автентични актове (изпълнително производство), и производствата, при които съдилищата и нотариусите налагат обезпечаването на иск (обезпечително производство), освен ако в специален закон не е предвидено друго. С този закон се уреждат и материалноправните отношения, установени въз основа на изпълнителното и обезпечителното производство.

Б) Най-важните законодателни актове в областта на съдебното сътрудничество:

Закон за международното частно право (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*) (NN бр. 101/17)

С този закон се уреждат:

приложимото право към частноправни отношения с международен елемент;

юрисдикцията на съдилища и други органи на Република Хърватия по правни въпроси, чийто предмет са отношенията, посочени в точка 1 от този член, и процесуалните правила;

признаването и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по правни въпроси, чийто предмет са отношенията, посочени в точка 1 от този член.

За по-подробна информация:

 <https://pravosudje.gov.hr/pristup-informacijama-6341/zakoni-i-ostali-propisi/zakoni-i-propisi-6354/6354>

 Допълнителна информация

Последна актуализация: 30/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Италия

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Италия.

Източници на правото

В Италия, както във всяка съвременна демокрация, политическата система е основана на разделението на властите на законодателна, изпълнителна и съдебна.

Италианските източници на правото обикновено произлизат от законодателната власт и се изпълняват от изпълнителната власт. Съдебната система се намесва при закононарушения.

Видове правни инструменти – описание

Източниците на правото в Италия, подредени по важност, са:

Конституцията

Законите (кодекси и други парламентарни закони, регионални закони)

Подзаконовите нормативни актове

Обичайните норми

Един референдум също може да бъде източник на правото, ако анулира (отменя) по-ранен закон.

Законът подлежи на тълкуване и юриспруденцията може да окаже влияние върху последващи действия. Въпреки това, юриспруденцията не е строго обвързваща, тъй като в Италия функционира гражданскоправна система, при която писменото (положителното) право е основният ръководен принцип за лицата, тълкуващи закона.

Конституцията е основният източник на правото. Тя разполага с присъща власт и може да бъде изменяна само със специално производство — по-сложно от изискваното за изменение на обикновени закони.

Парламентарните закони са резултат от дебати както в Camera dei Deputati (долната камара), така и в Senato (горната камара) и трябва да се прилагат и съблюдават на цялата територия на Италия. Това изключва специални закони, приети за специфични територии или събития — например, в отговор на земетресение.

Регионалните закони се прилагат само в рамките на територията на съответния регион и могат да уреждат само специфични въпроси.

По някои въпроси е възможно регионални закони да бъдат интегрирани в държавни закони (ако такива съществуват) или да станат специални (при липса на национална нормативна уредба) — например относно търговия, образование, научни изследвания, спорт, пристанища и летища, безопасност при работа и паметници на културата.

Подзаконовите нормативни актове се състоят от представени инструменти с правила, съдържащи подробности за прилагането на закони, както национални, така и регионални.

Йерархия на правните норми

Италианската съдебна система е съгласувана с международните и общностните правила, както обичайните, така и писмените.

Съществува йерархия на източниците на правото. Според върховенството на закона, един закон не следва да бъде в противоречие с Конституцията и един подзаконов акт не следва да бъде в противоречие със законодателен източник.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Обикновено компетентните институции за приемането на правни норми са парламентът и регионалните съвети.

При специални обстоятелства правителството може да приема закони (с последващо одобрение/промяна от страна на парламента). Това може да става при спешни случаи или когато парламентът е делегирал властта.

Подзаконовите нормативни актове обикновено се издават от правителството или регионалните съвети, с подробности за прилагането на законите.

Процес на вземане на решения

Обикновеният процес на приемане на даден закон включва три етапа:

Внасяне: Това право принадлежи на правителството, всеки член на парламента, групи гласоподаватели (граждани), регионални съвети и някои специални институции

Разискване и гласуване: Този етап може да се проведе по много различни начини, в зависимост от вътрешните правила на парламента

Обнародване и публикуване: Включва официално обявяване от Президента на Италианската република и публикуване в официалния вестник.

Бази данни с правна информация

Проектът „ Normattiva“ стартира през март 2010 г. Той има за цел да подпомогне компютризицията и класификацията на действащите национални и регионални разпоредби от публичните администрации, да улесни свободното търсене и консултиране с тези разпоредби от страна на гражданите и да осигури инструменти за извършване преглед на законодателството, който е отговорност на Кабинета на Министър председателя, Сената на Републиката и Камарата на депутатите.

Документите в базата данни „Normattiva“ са достъпни в три форми:

оригиналният вариант, обнародван в италианския Държавен вестник (*Gazzetta Ufficiale*);

действащия вариант, приложим към датата на извършване на справка с базата данни и

действащия вариант към която и да е дата от минал период, посочена от потребителя.

Когато бъде завършена, базата данни ще включва цялата съвкупност на националното право под формата на номерирани актове (закони, наредби-закони, законодателни укази и други номерирани актове).

Към момента тя включва около 75 000 акта, всички приети след 1946 г.

Базата данни не включва министерски укази.

Проектът все още е в процес на разработване. В бъдеще:

ще има възможност за навигация из цялата база данни чрез динамични връзки от изменената разпоредба към съответния член в последващия акт за изменение;

функцията „търсене“ ще бъде усъвършенствана, като ще се включи търсене „по понятие“, както и по семантична категория;

ще бъдат събрани и направени достъпни всички законодателни актове, публикувани през периода, в който Италия е била кралство (1861—1946 г.);

базата данни ще включва връзки към всички други бази данни със законодателство, започвайки с тези, съдържащи регионални закони и законодателството на Общността.

Последна актуализация: 18/01/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Кипър

Съгласно член 1 от Конституцията (Σύνταγμα) „Държавата Кипър е независима и суверенна република с президентска форма на управление“, която се основава на принципите на законност, разделение на властите (изпълнителна, законодателна и съдебна власт), безпристрастност на съдебната власт и зачитане и защита на правата на човека и основните свободи.

Човешките права и основните свободи се гарантират съгласно част II от Конституцията, която е отражение на Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), а съгласно член 35 от Конституцията „Законодателната, изпълнителната и съдебната власт на републиката са длъжни да осигурят, в рамките на своята съответна компетентност, ефикасното прилагане на разпоредбите на тази част“.

Законността се гарантира не само от писаната конституция и законовите разпоредби, но също така и от факта, че правителството поема задължението да съблюдава наложените му конституционни ограничения и да гарантира, че законодателната власт приема конституционосъобразни закони и че съществува независима и безпристрастна съдебна власт.

Източници на правото

1. Право на Европейския съюз

На 1 май 2004 г. Кипър стана пълноправна и равноправна държава-членка на Европейския съюз и към нея се прилага правото на ЕС. Според съдебната практика на Съда на Европейския съюз, правото на ЕС има предимство пред националното право на държавите-членки, което обхваща както националните закони, така и Конституцията.

Върховенството на правото на ЕС над Конституцията на Република Кипър е гарантирано в Конституцията на Република Кипър, която е изменена със Закона за петото изменение на Конституцията (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (Закон 127(Ι)/2006) с цел разясняване на върховенството и предимството на правото на ЕС над Конституцията.

Република Кипър също така е привела в съответствие и хармонизирала своите национални закони с правото на ЕС, като е приела голям брой законодателни актове и същевременно е отменила или изменила различни разпоредби в националното право, в това число и разпоредбите на Конституцията, както бе посочено по-горе.

Следователно правото на ЕС е източник на правото, който има върховенство в Република Кипър и включва както нормите, приети от държавите-членки, т.е. Договорите за създаване на Европейската общност и протоколите и приложенията към тях, с последващите изменения и допълнения в тях, така и нормите, приети от институциите на Европейския съюз под формата на регламенти, директиви или решения. То също така включва нормите на международните конвенции, сключени между ЕС и трети държави или международни организации, общите и основни принципи на правото, обичайното право, общите правила на публичното международно право и съдебната практика на Съда на Европейския съюз, съгласно които, като общи принципи на правото, основните права на човека представляват неразделна част от достиженията на европейското право.

2. Конституцията на Република Кипър

Конституцията на Република Кипър е приета през 1960 г., когато е провъзгласено създаването на Република Кипър и съгласно член 179 от Конституцията тя представлява върховен закон в Република Кипър. След присъединяването на Република Кипър към Европейския съюз и изменението на нейната Конституцията, както е описано в параграф 1 по-горе, правото на ЕС има предимство пред вътрешния конституционен ред и правните норми, които се съдържат в Конституцията трябва да бъдат в съответствие с правото на ЕС.

3. Международни конвенции / договори / споразумения

Съгласно член 169 от Конституцията веднага след ратифицирането със закон и публикуването в Държавен вестник на сключените с решение на Министерския съвет международни конвенции, договори или споразумения, те имат превес над всеки национален закон (с изключение на Конституцията) и, в случай на противоречие с тези закони, те имат предимство, при условие че се прилагат по сходен начин от насрещната страна по тях.

4. Закони в тесен смисъл

Закони в тесен смисъл са законите, приети от Камарата на представителите (Βουλή των Αντιπροσώπων), която упражнява законодателна власт, и те трябва да бъдат в съответствие както с правото на ЕС, така и с Конституцията.

Съгласно разпоредбите на член 188 от Конституцията прилаганите в Република Кипър понастоящем закони са законите, които съгласно посочения член са били в сила в навечерието на Деня на независимостта, освен ако е било или ще бъде предвидено друго съгласно действащ или приет съгласно Конституцията закон, както и законите, приети от Камарата на представителите (Βουλή των Αντιπροσώπων) след датата на обявяване на независимостта.

5. Подзаконовни нормативни актове

Подзаконовни нормативни актове са законодателни актове, приемани от изпълнителната власт по силата на предоставените ѝ нормотворчески правомощия, и те трябва да бъдат в съответствие както с правото на ЕС, така и с Конституцията и законите.

Тези правомощия на административните органи да приемат подзаконовни правни норми (вторично законодателство), които са необходими за прилагането и привеждането в изпълнение на закон, са известни като регулаторни правомощия, като независимо че законодателните правомощия в Кипър са предоставени на Камарата на представителите, административните органи имат право да уреждат специфични въпроси или въпроси от местен интерес или технически или подробни аспекти.

6. Съдебна практика на Върховния съд (Ανωτάτο Δικαστήριο)

Доктрината, която се прилага в Кипър, предвижда, че решенията, постановени от Върховния съд, са задължителни за всички по-нисши съдилища. Следователно решение на Върховния съд за тълкуване на правна норма се смята за източник на правото.

7. Обичайно право — принципи на справедливостта

Обичайното право (κοινόδικαιο) и принципите на справедливост (επιείκεια) също така са източници на правото, в случай че липсва друга законодателна разпоредба.

Видове правни инструменти — описание

Писани правни инструменти

Конституцията на Република Кипър

Международните конвенции/договори/споразумения, сключени с трети държави, ратифицирани със закон и публикувани в Държавен вестник на републиката, които имат предимство пред всеки национален закон, при условие че се прилагат по сходен начин от насрещната страна по тях.

Законите, които съгласно член 188 от Конституцията са били в сила в навечерието на Деня на независимостта съгласно нейните разпоредби, освен ако е било или ще бъде предвидено друго съгласно действащ или приет съгласно Конституцията закон. Законите, приети от Камарата на представителите след датата на обявяване на независимостта.

Подзаконовни нормативни актове (Κανονιστικές Πράξεις) (наредби) (Κανονισμοί).

Неписани правни инструменти

Съдебната практика на Върховния съд, Съда на Европейския съюз и Съда по правата на човека.

Обичайното право и принципите на справедливостта, освен ако е била или ще бъде приета друга разпоредба съгласно действащ или приет по силата на Конституцията закон.

Йерархия на правните норми

След присъединяването на Република Кипър към Европейския съюз йерархията на правните норми в Република Кипър е следната:

ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА КИПЪР

МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ / ДОГОВОРИ / СПОРАЗУМЕНИЯ

ЗАКОНИ В ТЕСЕН СМИСЪЛ

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

СЪДЕБНА ПРАКТИКА НА ВЪРХОВНИЯ СЪД

ОБИЧАЙНО ПРАВО И ПРИНЦИПИ НА СПРАВЕДЛИВОСТТА

Обичайното право и принципите на справедливостта са източници на кипърското право и се прилагат в случаите, в които липсва друга законодателна разпоредба/институционална уредба.

Институции, компетентни за приемането на правни норми

В Конституцията на Република Кипър се прави ясно разграничение между трите власти. Изпълнителната власт се упражнява от Президента, Вицепрезидента и Министерския съвет, съдебната власт се упражнява от съдилищата на Републиката, а законодателната власт се упражнява от Камарата на представителите, която е върховният законодателен орган на Републиката. Въпреки че Камарата на представителите е върховният законодателен орган, на изпълнителната власт е предоставена възможност да приема правни норми, които са необходими за прилагане на даден закон, в съответствие с многобройните случаи, в които може да е необходимо прилагането му. Правомощията, предоставени на администрацията да приема допълнителни правни норми, необходими за прилагането и привеждането в изпълнение на даден закон, са известни като регулаторни правомощия.

Процес на вземане на решения

Законодателната процедура започва с внасянето на предложение за законопроект или на законопроект. Право за внасят предложение за законопроект имат представителите, а правото да внасят законопроект имат министрите. Всички внесени в Камарата на представителите законопроекти и предложения за законопроекти първо се внасят за обсъждане в компетентната парламентарна комисия, а след това се внасят за обсъждане в пленарно заседание.

Законите и резолюциите се приемат от Камарата на представителите с обикновено мнозинство от присъстващите и гласуващи представители и веднага след приемането им се съобщават на Президентството на републиката, което или ги обнародва, като ги публикува в Държавен вестник на републиката, или ги връща на Камарата за повторно разглеждане, като в този случай, ако Камарата твърдо държи на своето решение, Президентът трябва да публикува въпросния закон, освен ако той упражни своето конституционно право да сезира Върховния съд, който следва да се произнесе дали законът е в съответствие с Конституцията или правото на ЕС. Ако съдът се произнесе, че законът е в съответствие с нея, той се обнародва веднага, в противен случай този закон не се обнародва.

Законите влизат в сила при обнародването им в Държавен вестник на републиката или на датата, предвидена в закона, и могат да бъдат отменяни с друг закон или мълчаливо при определени обстоятелства.

Бази данни с правна информация

В Република Кипър съществуват следните бази данни с правна информация:

 CYLA

 ПРАВЕН ПОРТАЛ НА КИПЪР (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Достъпът до базите данни безплатен ли е?

Достъпът до базата данни „CYLA“ е безплатен. Достъп до базата данни „ПРАВЕН ПОРТАЛ НА КИПЪР“ имат само абонираните потребители.

Кратко описание

1. „CYLA“

Базата данни „CyLaw“ е създадена през януари 2002 г. като база данни с нестопански характер, чиято цел е предоставяне на безплатна и независима правна информация относно кипърското право и безплатен достъп до източниците на това право като част от международното движение за свободен достъп до правото, в което тя членува. Базата данни „CyLaw“ съдържа съдебни решения, произнесени от Върховния съд и от действащия от 1997 г. насам като втора инстанция Съд по семейни дела, граждански процесуални разпоредби и редица правни статии и текстове.

Съдебните решения, които се съдържат в базата данни „CyLaw“, са записани в електронен формат от Върховния съд. Текстовете на включените решения са автентичните текстове, във вида, в който те са произнесени от Върховния съд, без каквито и да било изменения или поправки.

2. „Правен портал на Кипър“

Базата данни „Правен портал на Кипър“ предоставя, наред с останалата информация, лесен достъп до статии с новини, текстове и статии от непосредствен интерес за всеки, който се занимава с юридически въпроси, както и достъп до база данни с правна информация за абонирани потребители, която съдържа базите данни „Законодателство“ (‘Νομοθεσία’) и „Съдебна практика“ (‘Νομολογία’) на Република Кипър. Разделът със законите (Ευρετήριο των Νόμων) съдържа раздел с всички закони, които в сила или са отменени, както и раздел с всички свързани с тях подзаконови актове. Тези раздели се актуализират непрекъснато с информацията, публикувана в Държавен вестник. Разделът със съдебната практика (Ευρετήριο της Νομολογίας) предлага възможност за търсене на текстовете на всички решения въз основа на различни критерии за търсене.

Връзки по темата

 [Правно ведомство](#) (Νομική Υπηρεσία)

 [Върховен съд](#) (Ανώτατο Δικαστήριο)

 [Камара на представителите](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Последна актуализация: 11/03/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Латвия

В настоящия раздел ще намерите информация относно правната система на Латвия.

Източници на правото

Латвия има континенталноевропейска правна система. Най-важният източник на правото в Латвия е писаното законодателство.

Законодателство

Отношенията между публичноправните органи, частните лица и други носители на права се уреждат от законодателството (*ārējie normatīvie akti*).

Видове законодателство в низходящ ред според юридическата сила:

Конституцията на Република Латвия;

закони, приети от Парламента;

подзаконови нормативни актове на Министерския съвет;

подзаконови нормативни актове на Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги (в латвийската правна система тези подзаконови нормативни актове са със същата сила, както и подзаконовите нормативни актове, издадени от Министерския съвет);

обвързващи подзаконови нормативни актове на органите на местно управление.

Разпоредбите на правото на Европейския съюз се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на законодателните актове. Когато прилагат разпоредби на правото на ЕС, органите и съдилищата трябва да вземат предвид и съдебната практика на Съда на Европейския съюз.

Разпоредбите на международното право се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на законодателните актове, независимо от техния източник. Ако се установи несъвместимост между разпоредба на международното право и разпоредба на латвийското право с еднаква сила в йерархията, се прилага разпоредбата на международното право.

Обвързващите подзаконови нормативни актове на органите на местното управление са задължителни за всички физически и юридически лица в рамките на съответния административен район.

Законодателството и други правни актове се публикуват в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*). Официалната публикация е публично автентична и правно обвързваща. Никой не може да се позовава на незнание на правните актове или официалните обявления, публикувани в Държавен вестник.

Компетентност да издават законодателни актове имат:

народът на Латвия, когато упражнява законодателни правомощия (една десета от всички избиратели могат да внесат в парламента законопроект;

народът може също така да участва в референдуми);

Saeima (Парламентът), който има законодателни правомощия;

Министерският съвет, който има правомощия да издава подзаконови нормативни актове в предвидените от закона случаи;

Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги, които също имат правомощия да издават подзаконови нормативни актове в предвидените от закона случаи;

местните органи, които имат правомощия да издават подзаконови нормативни актове в предвидените от закона случаи.

Вътрешни публичноправни норми

Вътрешните публичноправни норми (*iekšējie normatīvie akti*) се издават от публичноправни органи с цел определяне на процедури за вътрешната организация на тяхната дейност или на дейността на подчинените им органи, или за разясняване на процедурата по прилагането на общото законодателство в обхвата на тяхната дейност. Вътрешните публичноправни норми не са обвързващи за физическите лица. Ако даден орган приеме решение, адресирано до физическо лице, той не може да се позовава в това решение на вътрешна публичноправна норма.

Съществуват следните вътрешни публичноправни норми:

устройствен акт (*nolikums*) или правилник за дейността (*reglaments*) на орган, в който се определят неговата вътрешна структура и организация, или вътрешната структура и организацията на съвет или на звено на органа;

препоръки (*ieteikumi*): в тях се определят процедурите за упражняване на свободата на преценка, предоставена съгласно законодателството и вътрешните публичноправни норми, като се предвижда еднообразен начин на действие при сходни обстоятелства — в определени случаи е възможно отклонение от препоръките, ако съществуват достатъчно основания за това;

инструкции (*instrukcija*): в тях се определя начинът на прилагане на общото законодателство и общите принципи на правото;

вътрешни правилници (*iekšējie noteikumi*): в тях се определят процедурата по приемане на административни решения, редът за изпълнението на задълженията на административните и други служители, правилата за поведение, нормите за безопасност на работното място и други аспекти, свързани с дейността на съответния орган.

Всички видове вътрешни публичноправни норми имат еднаква юридическа сила. В случай на несъвместимост между тях се прилага актът, издаден от по-висшестоящия орган или длъжностно лице.

Ако длъжностно лице установи съвместимост между вътрешните публичноправни норми, издадени от органи или длъжностни лица от същия ранг, се прилага:

обща правна норма, доколкото не е ограничена от специална правна норма;
ако и двете норми са общи или и двете са специфични, по-новата от двете; определяща е датата, на която е приета вътрешната публичноправна норма.

Ако длъжностно лице установи стълкновение между вътрешна публичноправна норма и законодателна норма, се прилага последната.

Компетентност да издават вътрешни публичноправни норми имат:

Министерски съвет;
член на Министерския съвет;
управителен орган на публичноправен субект;
ръководителят на даден орган;
ръководител на структурното звено, създадено от органа.

Източници на правото — категории

Източниците на правото се подразделят на следните категории:

закони и подзаконови нормативни актове (*normatīvie akti*): правни актове, с които се установяват, привеждат в действие, изменят или отменят правни норми; законите и подзаконовите нормативни актове се разделят на законодателство и вътрешни публичноправни норми;
общи принципи на правото: писани (съдържащи се в закони и подзаконови нормативни актове) или неписаните основни правила, уреждащи обективна законосъобразност в обществения живот;
обичайно право: правила за поведение, които са се развили в резултат от фактическо им прилагане в исторически план; обичайното право се прилага при създаването на права и тълкуването на правни норми, ако разглежданият въпрос не се урежда от закон или друго законодателство;
съдебна практика: всички съдебни решения, съдържащи правилни и ценни абстрактни правни констатации, които могат да бъдат използвани от съдиите по други дела като обосновка за техните решения;
правна доктрина (*doktrīna*): всички признати академични становища, в които се тълкуват правни норми, техният произход и тяхното прилагане; в мотивите към своите решения съдилищата и административните органи се позовават широко на правната доктрина.

Йерархия на източниците на правото

Първични източници на правото

Закони и подзаконови нормативни актове: това са източниците на правото с най-голяма юридическа сила; те се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на законодателните актове;

Общи принципи на правото: този източник на правото се прилага, когато съответният въпрос не е уреден от закон или подзаконов нормативен акт; общите принципи на правото служат също за тълкуване на закони и подзаконови нормативни актове; между общите принципи на правото не съществува йерархична зависимост: те имат еднаква сила;

Обичайно право: то се прилага при създаването на права и тълкуването на правни норми, ако разглежданият въпрос не се урежда от закон или друго законодателство.

Вторични източници на правото

Съдебна практика: съдебни решения, които в съответствие с процедурните правила са задължителни за съдилищата, разглеждащи иски; тези решения имат силата на закон, те са задължителни за всички страни и трябва да се спазват като закон.

Решенията на Конституционния съд (*Satversmes tiesa*) са задължителни за всички държавни и местни органи, институции и длъжностни лица, включително съдилищата, както и за физическите и юридическите лица. Правна норма (или акт), обявена от Конституционния съд за несъответстваща на норма с по-голяма юридическа сила, се обезсилва от деня на обнародване на решението на Конституционният съд, освен ако Конституционният съд не постанови друго.

Ако Конституционният съд обяви международно споразумение, подписано или сключено от Латвия, за противоконституционно, Министерският съвет е задължен да предприеме незабавно мерки за изменение или денонсиране на споразумението, за спиране на неговото действие или за оттегляне на присъединяването към него.

Ако решението на Конституционния съд, с което се приключва дадено дело, съдържа тълкуване на правна норма, тълкуването е задължително за всички държавни и местни органи, институции и длъжностни лица, за съдилищата, както и за физическите и юридическите лица.

В мотивите към своите решения съдилищата и административните органи се позовават широко на правната доктрина; правната доктрина няма правна сила и не е общо приложима.

Институционална рамка

Органи, компетентни да приемат законодателство

Със законодателни правомощия разполагат **Парламентът (Saeima)** и **народът на Латвия**, който има право да участва в референдум.

Министерският съвет може да приема законодателство под формата на подзаконови нормативни актове (*noteikumi*) в следните случаи:

въз основа на оправомощаване със закон;

за утвърждаване на международно споразумение или проект на такова споразумение, за денонсиране на международно споразумение или спиране на неговото действие, освен ако в Конституцията или в закона не е предвидено друго;

ако това е необходимо за прилагането на законодателните актове на Европейския съюз и ако разглежданият въпрос не е уреден със закон; основните права на физическите лица не могат да бъдат ограничавани посредством подзаконови нормативни актове.

Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталовия пазар и Комисията за комунални услуги могат да приемат законодателство (подзаконови нормативни актове, *noteikumi*) само въз основа на оправомощаване със закон и в рамките на своята компетентност.

Местните органи могат да приемат законодателство (обвързващи подзаконови нормативни актове) въз основа на закони или подзаконови нормативни актове на Министерския съвет.

Законодателна процедура

Този раздел предоставя кратък преглед на законодателната процедура.

Закон

Внасяне на законопроект в Парламента

Законопроекти в Парламента могат да внасят президентът, Министерският съвет, парламентарните комисии, не по-малко от петима членове на парламента или в случаите и в съответствие с процедурите, предвидени в Конституцията, една десета от всички гласоподаватели.

Разглеждане и приемане на законопроекти в Парламента

Парламентът разглежда законопроектите на три четения. Законопроекти, считани за спешни, законопроектите за държавния бюджет, измененията на държавния бюджет и законопроектите, предвиждащи приемането на международни споразумения, се приемат на второ четене.

Законопроектът се счита за приет и става закон, ако е разгледан на три четения или в посочените по-горе случаи — на две четения, и след като, подложен на гласуване в неговата цялост, е получил абсолютно мнозинство от гласовете на присъстващите членове на Парламента.

Обнародване на закони

Бюрото (*Prezidijs*) на Парламента изпраща всички приети закони на президента за обнародване.

Президентът обнародва законите, приети от Парламента, не по-рано от десетия ден и не по-късно от двадесет и първия ден след приемането им. Законът влиза в сила на четиринадесетия ден след обнародването (публикуването) му в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако законът не предвижда друг срок.

Право на отлагане на обнародването на закон

Президентът има правомощието да поиска ново обсъждане на закон или да отложи публикуването му за срок до два месеца.

Президентът упражнява правото си да поиска ново обсъждане на закон по своя инициатива, но може да отложи публикуването на закон само ако това бъде поискано от не по-малко от една трета от членовете на Парламента. Президентът или една трета от членовете на Парламента могат да упражнят посочените по-горе права в срок от десет дни от приемането на закона от Парламента.

Закон, чието обнародване е отложено в съответствие с посочената по-горе процедура, се подлага на гласуване на национален референдум, ако това бъде поискано от не по-малко от една десета от всички гласоподаватели при процедура за събиране на подписи. Ако обаче такова искане не бъде направено в срок от два месеца, законът се публикува. Референдум не се провежда, ако Парламентът повторно гласува въпросния закон и най-малко три четвърти от неговите членове гласуват за приемането му.

Приет от Парламента закон, чието обнародване е отложено от президента, може да бъде отменен чрез референдум, ако поне половината от всички гласоподаватели, които са участвали в предишните избори за Парламент, участват в референдума и мнозинството от тях гласува за отмяна на закона.

Не всички закони обаче могат да бъдат предмет на референдум. Законът за бюджета и законите за заемите, данъците, митата, железопътните тарифи, военната служба, обявяването и започването на война, сключването на мирни договори, обявяването и прекратяването на извънредно положение, мобилизацията и демобилизацията, както и за сключването на договори с други държави, не могат да бъдат предмет на референдум.

Влизане в сила на закон

Даден закон влиза в сила на четиринадесетия ден след публикуването му в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако в закона не е предвиден друг срок. Срокът за влизане в сила на даден закон започва да тече от деня след публикуването на посочения закон.

Отмяна на закон

Даден закон преставя да бъде в сила при следните обстоятелства:

с влизане в сила на закон, който отменя предишния закон;

с влизане в сила на преходна разпоредба на друг закон, в която се предвижда отмяната на предишния закон;

с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменя съответният закон;

с изтичане на срока на действие на закон с точно определено временно действие.

Подзаконов нормативни актове на Министерския съвет

Внасяне в Министерския съвет на проект на подзаконов нормативен акт

Проект на подзаконов нормативен акт, изготвен от министерство, държавната канцелария или публичен административен орган към министър-председателя, може да бъде внесен в Министерския съвет от член на Министерския съвет.

Проект на подзаконов нормативен акт, изготвен от ръководителя на друг държавен или местен орган, НПО или организация на социалните партньори, може да бъде внесен за разглеждане от комитет на Министерския съвет или от самия Министерски съвет само чрез член на Министерския съвет, който е политически отговорен за съответната област, сектор или подсектор.

Разглеждане и приемане на проект на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет

Проектите на подзаконов нормативни актове, внесени в Министерския съвет, се нотифицират и обсъждат на заседания на държавните секретари.

След неговото нотифициране проектът на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет се изпраща до съответните министри за тяхното одобрение, а при необходимост — на други съответни институции. Министерството на правосъдието и Министерството на финансите дават становища по всички проекти на подзаконов нормативни актове. Представители на НПО могат също да представят своите становища по време на процеса на одобрение.

Проекти на подзаконов нормативни актове, по които е постигнато съгласие, се разглеждат на заседание на Министерския съвет, докато предложенията, по които не е постигнато съгласие, се обсъждат на заседание на държавните секретари или комитет на Министерския съвет. Всички проекти, по които по време на такова заседание е постигнато съгласие, впоследствие се внасят за разглеждане на заседанието на Министерския съвет. Ако проектът на подзаконов нормативен акт бъде одобрен на заседание на Министерския съвет, той се счита за приет и става подзаконов нормативен акт на Министерския съвет.

Обнародване на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет се обнародват в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*).

Влизане в сила на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет влизат в сила в деня след тяхното публикуване в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако в тях не се предвижда друго.

Отмяна на подзаконов нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет престават да бъдат в сила при следните обстоятелства:

с влизане в сила на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет, отменящ предишния подзаконов нормативен акт на Министерския съвет;

с влизане в сила на заключителна разпоредба на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет, с която се отменя предишният подзаконов нормативен акт на Министерския съвет;

ако законната разпоредба, на основание на която е бил издаден подзаконовият нормативен акт на Министерския съвет, престане да бъде в сила;

с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменя съответният подзаконов нормативен акт на Министерския съвет;

с изтичане на срока на действие на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет с точно определено временно действие.

Подзаконов нормативни актове на Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги

Процедурата за обнародване, влизане в сила и отмяна на подзаконов нормативни актове на Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги е еквивалентна на процедурата за обнародване, влизане в сила и отмяна на подзаконов нормативни актове на Министерския съвет.

Обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление

Внасяне на проекти на обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление в местните съвети

Проекти на обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление могат да се внасят в местния съвет от председателя на съвета, комитет на съвета, членовете на съвета, инициатора на извънредно заседание или ръководителя на градската или общинската администрация.

Разглеждане и приемане на проекти на обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление

Проектите на обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление се приемат и стават задължителни, ако повече от половината от присъстващите членове на местния съвет гласуват за тях, освен ако по закон не е предвидено друго.

В срок от три дни от датата на подписване на съответните подзаконов нормативни актове съветът ги изпраща с обяснителен меморандум на Министерството на опазване на околната среда и регионалното развитие в писмена и електронна форма. Министерството преценява законосъобразността на подзаконовите нормативни актове в срок от един месец от получаването им и изпраща становището си на местния съвет. Ако становището на министерството не съдържа възражения по отношение на законосъобразността на подзаконовите нормативни актове или на местния съвет не е изпратено становище в определения срок, местният съвет издава обвързващите подзаконов нормативни актове като приети. Ако бъде получено становище от министерството, в което се констатира частична или пълна незаконосъобразност на подзаконовите нормативни актове, местният съвет внася в тях необходимите изменения в съответствие със становището и издава изменените актове. Ако местният съвет изцяло или отчасти не е съгласен със становището, той предоставя обосновка за това в своето решение и издава подзаконовите нормативни актове. В срок от три дни от датата на подписването им подзаконовите нормативни актове се изпращат на Министерството на опазване на околната среда и регионалното развитие в писмена и електронна форма.

Обнародване на обвързващите подзаконов нормативни актове на органите на местно управление

Градските съвети (*Republikas pilsētas dome*) публикуват обвързващите подзаконов нормативни актове и обяснителния меморандум към тях в Държавен вестник ([Latvijas Vēstnesis](#)). Общинските съвети (*novada dome*) публикуват обвързващите подзаконов нормативни актове и обяснителния меморандум към тях в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*) (от 6 ноември 2015 г. насам) или в местен вестник, или в безплатно издание.

Общинският съвет трябва да приеме обвързващи подзаконов нормативни актове, в които се уточнява къде се публикуват такива разпоредби, както и да публикува това в Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*). Един общински съвет не може да променя начина на публикуване на обвързващите подзаконов нормативни актове повече от веднъж годишно. След като влязат в сила, обвързващите подзаконов нормативни актове се публикуват на уебсайта на местния орган. Обвързващите подзаконов нормативни актове на общинските съвети се излагат също на видно място в сградата на общинския съвет и на общинската или градската администрация.

Влизане в сила на обвързващите подзаконов нормативни актове на органите на местно управление

Обвързващите подзаконов нормативни актове влизат в сила в деня след тяхното официално публикуване, освен ако в тях не е посочена по-късна дата на влизане в сила.

Отмяна на обвързващи подзаконов нормативни актове на органите на местно управление

Обвързващите подзаконов нормативни актове на органите на местно управление престават да бъдат в сила при следните обстоятелства:

с влизане в сила на обвързващи подзаконов нормативни актове, които отменят предишните актове;

с влизане в сила на заключителни разпоредби на други обвързващи подзаконов нормативни актове, с които се отменят предишните подзаконов нормативни актове;

ако разпоредба на нормативен акт от по-висок ранг, на основание на която са били издадени съответните обвързващи подзаконов нормативни актове, престане да бъде в сила;

с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменят съответните подзаконов нормативни актове;

с изтичане на срока на действие на обвързващи подзаконов нормативни актове с точно определено временно действие.

Бази данни с правна информация

Държавен вестник на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*)

Официалното публикуване става в Държавен вестник на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*). Публикуваната информация в него представлява официална публикация.

Официалната публикация е публично автентична и правно обвързваща.

Никой не може да се позовава на незнание на правните актове или официалните обявления, публикувани в Държавен вестник.

От 1 юли 2012 г. Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*) се публикува официално в електронна форма на уебсайта <https://www.vestnesis.lv>.

Информацията, публикувана на уебсайта <https://www.vestnesis.lv> преди тази дата, беше предназначена само за справка; дотогава официалната публикация беше в печатната версия на *Latvijas Vēstnesis*.

Консолидирано законодателство

Консолидираните версии на законите, подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет и други закони и подзаконов нормативни актове могат да бъдат намерени на латвийския правен уебсайт <https://likumi.lv/>. Всички консолидирани закони и подзаконов нормативни актове, публикувани на уебсайта, имат само информативен характер. Уебсайтът се поддържа от официалния издател **VSIA Latvijas Vēstnesis**.

Официален издател

Издателят на Държавен вестник (*Latvijas Vēstnesis*) е същият, който издаваше предишната печатна версия със същото заглавие: **VSIA Latvijas Vēstnesis**.

Официалният издател осъществява своята дейност в съответствие с международните стандарти ISO 2008: 9001 (система за управление на качеството) и ISO 2005: 270001 (сигурност на информацията).

Възможен ли е безплатен достъп до базата данни?

Да, достъпът до *Latvijas Vēstnesis* е безплатен. Достъпът до електронния архив на предишната печатна версия на *Latvijas Vēstnesis* също е безплатен. Достъпът до уебсайта на консолидираните правни актове е също безплатен.

Връзки

 [Saeima \(Парламент на Република Латвия\)](#)

 [Министерски съвет на Република Латвия](#)

 [Банка на Латвия](#)

 [Комисия за финансовия и капиталов пазар](#)

 [Комисия за комунални услуги](#)

 [Данни за контакт на местните органи](#)

 [Държавен вестник \(*Latvijas Vēstnesis*\)](#)

 [Латвийски правен уебсайт](#)

Последна актуализация: 05/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Литва

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Литва и преглед на литовското законодателство.

Източници на правото

Източниците на правото са официалните средства, чрез които се предават и установяват правните норми.

Законодателният акт е официален писмен документ, приет от съответната държавна институция, в който се установяват и обясняват правни разпоредби, или въз основа на който се прилагат правни разпоредби в индивидуални случаи. В зависимост от характера на правната информация в тях, законодателните актове се разделят на следните видове:

Законодателни инструменти – това са писмени решения на държавни институции, одобрени от държавата, установяващи, изменящи или отменящи общи разпоредби, отнасящи се до неопределена група адресати. Законодателните инструменти се разделят на две категории:

Закони, най-висшестоящите в йерархията на законодателните инструменти. Приемат се от Парламента на Република Литва [*Seimas*] или посредством национален референдум и установяват общи правни разпоредби, с които се уреждат основните области от човешките отношения. Те имат обвързваща правна сила. Законите се смятат за основния източник на правото.

Подзаконови инструменти, които са законодателни инструменти, приети въз основа на закон с цел неговото по-подробно уреждане и прилагането му. Подзаконовите инструменти не могат да противоречат на законите. Те включват:

Парламентарни резолюции,

Резолюции на правителството,

Инструкции и заповеди на други министерства,

Резолюции и решения на местните власти и публичната администрация,

Други инструменти.

Тълкувателни актове, които се приемат с цел да се изясни значението и съдържанието на приложимите правни разпоредби. Те се приемат от институция, компетентна да тълкува законите.

Индивидуални актове за прилагане, чрез които изискванията, заложи в правните актове, се привеждат в действие. Както законодателните инструменти, така и индивидуалните актове за прилагане поражда правни последици, но нямат статут на източник на правото, защото не създават общи разпоредби с универсално приложение, а са адресирани до отделни индивиди при определени обстоятелства с оглед на нормативното им съдържание и са еднократни, в смисъл, че спират да се прилагат, когато въпросното социално отношение (назначение, уведомяване, пенсиониране) спре да съществува.

Други източници на правото

В допълнение към законодателните инструменти, съществуват следните източници на първично право:

Общите правни принципи (добросъвестност, равнопоставеност, индивидуална отговорност, умереност) се считат за неделима част от литовската правна система, както при тълкуването на законовите разпоредби, така и при запълване на правни пропуски. Освен това, съгласно член 135, параграф 1 от литовската конституция, общоприетите принципи на международното право също представляват част от литовската правна система, и следователно литовските съдилища са задължени да прилагат и спазват тези принципи.

Правните обичаи, т.е. правила за поведение, одобрени от държавата, са утвърдени в обществото с дълготраен и повторителен ефект.

Гражданският кодекс на Република Литва ги посочва като пряк източник на правото. Може да се прилагат, когато закон или договор пряко предвижда прилагането им, или ако съществува пропуск в законовата уредба. Обичаи, които си противоречат с общите принципи на правото или императивните правни норми, не се прилагат.

Източници на вторично право:

Правния прецедент, т.е. съдебно решение по определено дело, което се е превърнало в пример за съдилища от по-долна или същата инстанция, когато разглеждат аналогични дела. Прецедентите имат по-скоро характер на препоръка в рамките на литовската правна система.

Правната доктрина.

Йерархия на правните норми

Йерархия на нормативните актове:

Конституция;

Конституционни актове;

Ратифицирани договори;

Закони

Други законодателни актове за прилагане на закони (актове на президента, правителството, Конституционния съд и т.н.)

Институционална уредба:

Литовският парламент [*Seimas*] е единствената институция, която има право да приема закони. Законодателството, приемано от други държавни институции, трябва да не противоречи на Конституцията и на другите закони.

Други законодателни инструменти може да се приемат от:

литовския Парламент (резолюции),

президента (декрети),

правителството (резолюции),

министерства и други правителствени органи (наредби),

местните власти (решения, наредби).

Бази данни с правна информация

 База данни със законодателни актове на Литва (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) се притежава и поддържа от парламента на Република Литва.

Тя предоставя следните видове информация:

приети законодателни актове

проектозакони

резолюции

заклучения

други видове законодателни инструменти.

Документите в тази база данни не са нито официални, нито правно обвързващи.

Можете да търсите в базата данни както на английски, така и на литовски език. Можете да осъществите достъп до различните видове

законодателни документи с кликане върху „Вид“ („Rūšį“).

Също така можете да намерите законодателство и други правни документи в **Регистъра на законодателните актове на Литва** (Lietuvos teisės aktų registras). Този сайт се поддържа от държавния **Център за регистрите** (valstybės įmonė Registrų centras) и е под контрола на **Министерството на правосъдието**. От 31 август 2013 г. регистърът ще се поддържа от канцеларията на Парламента на Република Литва

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до регистъра и до базата данни със законодателни актове на Литва е **безплатен**.

Последна актуализация: 07/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Люксембург

В настоящия раздел ще намерите кратък преглед на различните източници на правото в Люксембург.

Източници на правото

Международни източници на правото

Великото херцогство Люксембург е обвързано от международни, многостранни и двустранни договори. Освен задълженията, които тези ангажименти налагат на държавата Люксембург в отношенията ѝ с други държави, някои от тези договори са източник на правото за физическите лица (например гражданите на ЕС могат да се позоват пряко на свободата на движение, установена в европейските договори).

Международни споразумения

Това са международни договори и споразумения, сключени между Великото херцогство Люксембург и чужди държави. Някои такива примери са Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. или договорите за Бенелюкс, подписани в Хага съответно на 3 февруари 1958 г. и 17 юни 2008 г., които са обвързващи за Белгия, Нидерландия и Люксембург.

Право на Европейския съюз

Правото на Европейския съюз се състои от самите европейски договори и нормите на вторичното законодателство, включени в актовете, приети от институциите на Европейската общност и Европейския съюз: директиви, решения, регламенти, становища и препоръки.

Национални източници на правото

Конституционни норми

Конституцията на Великото херцогство Люксембург е обнародвана на 17 октомври 1868 г. Установената през 1868 г. конституционна система се доближава до системата на Конституцията на Белгия от 1831 г. Независимо от многобройните различия в детайлите, позоваването на публикациите на белгийското конституционно право е възможно без резерви по отношение на общите принципи. Въпреки редицата изменения на Конституцията, внесени след нейното обнародване, настоящата Конституция все още съответства в голяма част на обнародвания през 1868 г. текст.

Конституцията на Люксембург е със строго определена структура, което означава, че за изменението ѝ се изисква специална процедура, която е по-сложна от обикновената законодателна процедура. За изменение на Конституцията се изискват две последователни гласувания на парламента на Люксембург (*Chambre des Députés*) и мнозинство от най-малко две трети от подадените гласове, като не се допуска гласуване чрез пълномощник. Между двете гласувания трябва да са изминали най-малко три месеца.

По искане на повече от една четвърт от членовете на парламента или 25 000 гласоподаватели, отправено в рамките на двата месеца след първото гласуване, по отношение на приетия на първо четене от Парламента текст трябва да се проведе референдум. В този случай текстът не се подлага на второ гласуване, а изменението се приема единствено ако е получило мнозинство от действително подадени гласове.

Законодателни норми

Законите се определят като норми, приети от парламента и обнародвани от Великия херцог. Законодателният орган на Люксембург взема решения относно цялостната форма, която желае да приеме неговото административно право, освен когато свободата му е ограничена от конституционна разпоредба или разпоредба на международното право.

Регулаторни норми

Очевидно законите не могат да регулират всеки един въпрос до последната подробност. Освен това използването на сравнително сложна законодателна процедура невинаги е подходящо, например когато става въпрос за законодателство в област, в която често се налага изменение на разпоредбите.

Точно тук е ролята на наредбите на Великия херцог (*règlement grand-ducal*), които представляват инструмент за прилагане на закона. Всъщност Конституцията на Люксембург поверява на Великия херцог „(издаването на) наредбите и разпорежданията, необходими за влизането на законите в сила“.

Има ли други източници на правото и ако има, каква е тяхната сила?

Съдебна практика

Признаването на съдебната практика за източник на правото не преминава без свързаните с това трудности. Всъщност в правото на Люксембург не се признава „правилото на прецедента“, което се прилага в правните системи, основаващи се на модела на общото право, и съдилищата обикновено не са обвързани от решения, постановени по други, било то много сходни дела. Освен това на съдиите е забранено да се произнасят, като се позовават на общи принципи, и следователно решението им винаги трябва да бъде ограничено до конкретното дело, което разглеждат. На практика създаването на съдебна практика, постановена по подобен случай, все пак има ясно значение. Освен това, когато даден инструмент е отворен за тълкуване, съдията явно разполага с по-голямо правомощие, тъй като може да оформи закона, докато го тълкува.

Международна съдебна практика

Великото херцогство Люксембург признава пряката власт на няколко международни съдилища, включително Европейския съд по правата на човека, заседаващ в Страсбург.

Европейска съдебна практика

Съгласно член 267 от ДФЕС съдебната практика на Съда на Европейския съюз се прилага от националните съдилища посредством позоваване на преюдициално запитване, което позволява на националните съдилища да поискат от Съда на ЕС, преди да се произнесат, решение на проблеми, произтичащи от прилагането на правото на ЕС, от които физическите лица могат да се възползват пред тези съдилища.

Национална съдебна практика

Като общо правило постановените в края на производство по граждански и търговски дела съдебни решения имат само относителна сила на *присъдено нещо* (*res judicata*): тези решения са обвързващи за страните по делото, но не променят правната уредба.

Такъв е случат с по-голямата част от решенията, постановени от административните съдилища. По изключение, когато иск срещу регулаторен акт се предявява пред Първоинстанционния административен съд (*Tribunal administratif*) или Административния съд (*Cour administrative*), постановеното решение ще бъде общоприложимо и ще бъде публикувано в *Mémorial* — Държавния вестник на Великото херцогство Люксембург. Постановените от Конституционния съд решения (*Cour constitutionnelle*) са също общоприложими и се публикуват в *Mémorial* (Държавния вестник на Великото херцогство Люксембург).

Общите принципи на правото

Сред правилата, произтичащи от съдебната практика, е важно да се отбележи по-специално категорията на общите принципи на правото, определени като „правни норми, които са задължителни за администрацията и чието съществуване се утвърждава от решенията на съдилищата“.

Йерархия на правните норми

Във вътрешното право съществува йерархия на източниците на правото. Конституцията е най-висшият източник на правото, след който се нареждат законите и подзаконовите нормативни актове.

При липсата на каквито и да е конституционни разпоредби, позицията на люксембургското право относно връзката между международното и вътрешното право произтича изключително от съдебната практика.

Съдебната практика на Люксембург по този въпрос се е развила след началото на 50-те години на 20-ти век, когато за първи път Касационният съд (*Cour de Cassation*), а след него и Държавният съвет (*Conseil d'Etat*) обявяват преустановяването на поддържаната по-рано позиция, че съдебният контрол върху съответствието на законите с международните договори е невъзможен поради разделението на властите.

Съгласно знаковото решение на Държавния съвет от 1951 г. „Международен договор, включен в националното законодателство чрез закон за одобрение, представлява закон от по-висше естество, който по произход е от по-висок ранг от волята на вътрешен орган. От това следва, че в случай на сътрясане между разпоредбите на международен договор и тези на последващ национален закон международното право трябва да има преимущество спрямо националното право“ (Държавен съвет, 28 юли 1951 г., Pas. lux. t. XV, стр. 263).

Формулировката на това решение очевидно е много всеобхватна, тъй като решението потвърждава, без да се прави каквото и да е разграничение, че международните норми имат предимство пред волята на всеки вътрешен орган. Люксембургските съдилища обаче не са се произнасяли никога изключително в полза на върховенството на международните норми над Конституцията.

Следва да се отбележи, че към момента на изменението от 1956 г. Учредителното събрание е отхвърлило изрично законопроект, който е гласял, че: „нормите на международното право са част от националния правен ред. Те имат предимство пред националните закони и всички други национални разпоредби“. В коментарите по членовете ясно се заявява, че последната формулировка е трябвало да включва конституционни разпоредби.

Въпреки това Държавният съвет изрично признава това върховенство в становище от 26 май 1992 г. относно законопроект за одобрение на Договора за Европейския съюз. Действително в това становище Съветът посочва: „следва да се има предвид, че съгласно правилата за йерархията на правните норми международното право има предимство пред националното право и в случай на сътрясане съдилищата отменят вътрешното право в полза на Договора. Като се има предвид важността на избягването на противоречие между националното и международното право, Държавният съвет призовава съответното изменение на конституцията да се извърши в подходящия период от време, за да се предотврати подобна ситуация на несъвместимост“. Следователно изглежда, че Великото херцогство Люксембург е поело решително по пътя на интернационализма.

Това състояние на нещата е несъмнено техническа последица от липсата на конституционен контрол върху законите в Люксембург.

Конституционният съд проверява съответствието на законите с Конституцията. Всъщност към него не може да бъде отнесен въпрос, свързан със съответствието с Конституцията на закон за одобрение на международен договор.

В правната система на Люксембург закони, които противоречат на Конституцията, могат да бъдат обявени от Конституционния съд за противоконституционни. Общите или административните съдилища в Люксембург могат да сезират Конституционния съд, когато в контекста на разглеждане от тях производство се повдигне въпрос, свързан с конституционността. Не е възможно пряко подаване на молба до Конституционния съд.

Иск за отмяна срещу незаконни регулаторни актове може да бъде предявен и пред Първоинстанционния административен съд с възможност за обжалване пред Административния съд. Предявяването на подобен иск е допустимо обаче само в срок от три месеца от публикуването на наредбата. Ако след изтичането на този срок, законността на даден регулаторен акт се подлага на обсъждане пред общ или административен съд, съдът все още има възможност да отхвърли регулаторния инструмент в полза на закона, но за разлика от прекия иск, който може да се предяви в срок от три месеца след публикуването, това решение няма да се характеризира с обща изпълняемост.

Влизане в сила в националното право на норми, съдържащи се в наднационални инструменти

Международни споразумения

Тестовите в Конституцията на Люксембург са особено кратки по отношение на регулирането на процедурата за одобрение на международните договори, тъй като се ограничават до това, че „договорите няма да влязат в сила, преди да бъдат одобрени със закон и публикувани във формите, определени за публикуване на законите“.

Великото херцогство е държава с монистична традиция. С други думи, самият договор се прилага по същия начин като вътрешна норма на Великия херцог, без да е необходимо транспонирането му под една или друга форма.

Следователно съдържанието на закона за одобрение е много кратко и обикновено се ограничава до един-единствен член, според който определен договор „се одобрява“. Съдържанието на този закон не с нормативна сила. Със закона за одобрението се одобрява, но не се транспонира; неговата единствена цел е да упълномощи правителството да продължи с ратифицирането на договора.

Законът за одобрение се приема от парламента в съответствие с обикновената процедура. Обикновено при гласуването се изисква абсолютното мнозинство, освен когато договарът включва делегирането на правомощия (вж. по-долу). След изменението от 1956 г. Конституцията на Люксембург съдържа изрична разпоредба, която прави възможно делегирането на правомощия на международни организации чрез договор.

Член 49а от Конституцията гласи, че „упражняването на правомощия, запазени от Конституцията за законодателната, изпълнителната и съдебната власт, може временно да бъде възложено чрез договор на институции, регулирани от международното право“. Член 37, параграф 2 от Конституцията обаче предвижда, че този вид договори трябва да бъдат одобрени от парламента с мнозинство със значителна подкрепа.

Освен в случаите, в които е изрично предвидено, приемането на закон за одобрение не оказва въздействие върху влизането в сила на договор в националното законодателство на Люксембург. Законът за одобрение е предпоставка за влизането в сила на договора, но то ще се осъществи само след неговото ратифициране. Освен това изпълнителната власт в Люксембург има право да запази пълната свобода на преценка за ратифицирането на текста дори след одобрението от парламента и упражняването на тази власт не може да бъде преразгледано от съдилищата. Влизането в сила на договор в националното право обикновено подлежи на три условия: 1) договърът трябва да е бил ратифициран от Великия херцог, 2) договърът трябва да е в сила на международно ниво и 3) текстът на договора трябва да е публикуван изцяло в *Mémorial* на Люксембург по начина, по който се публикува закон.

Следва да се отбележи, че публикуването на договора (изисквано съгласно член 37 от Конституцията) е отделно изискване от изискването за публикуване на закона за одобрение на договора. Несъмнено в повечето случаи и двете условия се изпълняват едновременно, т.е. текстът на договора се публикува в *Mémorial* непосредствено след публикуването на закона. Това обаче са два отделни акта и публикуването им може да стане поотделно, тъй като договърът не представлява неразделна част от закона за одобрение.

Норми на Европейския съюз

Конституцията на Люксембург не съдържа каквито и да е специфични разпоредби, уреждащи транспонирането на вторичното европейско законодателство в националното право на Люксембург.

Обичайният инструмент за прилагането на европейските директиви е закон, приет с обикновено мнозинство на парламента.

Въпреки че по принцип европейските директиви обикновено трябва да бъдат транспонирани в законодателството на Люксембург посредством закон, когато директивата засяга въпрос, който вече е уреден от непротиворечив люксембургски закон, не е необходимо да се използва формален закон. В този случай транспонирането може да се извърши чрез наредба на Великия херцог, приета въз основа на общото правомощие за прилагане на закони, което се възлага на правителството съгласно член 33 и член 36 от Конституцията. Тогава *в тесния смисъл* Великият херцог прилага люксембургското право дори ако съдържанието на наредбата действително се основава на европейската директива.

Използването на законодателство може дори да бъде избегнато, когато въпросът, който е хармонизиран с директивата, е предмет на оправомощаващ закон, с който Парламентът предоставя на правителството правомощието да разглежда въпроси, които обикновено попадат в обхвата на законите посредством прости наредби.

Такива „оправомощаващи закони“ са приети от парламента след 1915 г. и поради това правителството разполага с увеличени регулаторни правомощия в областите на икономиката и финансите, които дори при липсата на изрично позоваване на Европа без съмнение биха му позволили да транспонира редица европейски директиви.

Въпреки това понастоящем транспонирането на европейските директиви се урежда от специфичен оправомощаващ закон от 9 август 1971 г., изменен със закон от 8 декември 1980 г., чиято цел е ограничена до оправомощаване на правителството да изпълнява и одобрява директивите на Европейските общности по въпроси, свързани с икономиката, технологиите, селското стопанство, горското стопанство, социалните въпроси и транспорта. Чрез дерогация от обичайната регулаторна процедура, въпросните разпоредби на Великият херцог трябва да са получили одобрението на съответната парламентарна комисия.

Подобно на законодателната процедура, процедурата за приемане на наредбите на Великия херцог се характеризира със задължението на правителството да представи своя законопроект за становището на Държавния съвет и на професионалните камари (*Chambres professionnelles*). За разлика от законодателната процедура обаче, регулаторната процедура позволява на правителството да избягва такива консултации въз основа на неотложността на приемането на препоръчаната мярка. Въпреки това този способ не се предоставя на правителството, когато то има за цел да транспонира директива на ЕС чрез наредба на Великия херцог. Действително законът от 9 август 1971 г. допълва обикновената регулаторна процедура, като, от една страна, изисква задължителна консултация с Държавния съвет, а от друга страна — одобрението на съответните парламентарни комисии.

И в двата случая текстът на наредбата на Великия херцог се приема в Министерски съвет (*Conseil des ministres*), след което се подписва от компетентния министър и се представя на Великия херцог за обнародване. Наредбата на Великия херцог влиза в сила след публикуването му в *Mémorial*.

Влизане в сила на национални норми

Във Великото херцогство Люксембург законите и подзаконовите нормативни актове влизат в сила единствено след публикуването им в *Mémorial*.

Органи, оправомощени да приемат правни норми

Международни норми

Конституцията на Люксембург гласи, че „Договорите се подписват от Великия херцог“. В нея обаче се добавя: „договорите няма да влязат в сила, преди да бъдат одобрени със закон и публикувани във формите, определени за публикуване на законите“.

Следва да се отбележи, че одобрение е необходимо за всички международни договори, независимо от тяхната цел и поради факта, че това одобрение трябва да бъде предоставено под формата на закон. Последното разяснение е включено през 1956 г. по изричното искане на Държавния съвет, който счита, че „това одобрение е обвързано с процедурата на законотворчество, тъй като Конституцията признава само тази единствена процедура, която е приложима за всички волеизявления на парламента по всеки един въпрос“.

Национални норми

В законодателната система на Великото херцогство Люксембург **законодателната инициатива** може да бъде упражнявана от **парламента** или от **правителството**.

Правото на законодателна инициатива на правителството се нарича „правителствена законодателна инициатива“ и се упражнява чрез представяне на „**законопроекти**“.

Правото на законодателна инициатива на парламента се нарича „парламентарна законодателна инициатива“ и се упражнява чрез представяне на „**предложения за закони**“.

Впоследствие тези проекти или предложения за закони се представят за получаване на становище от съответните органи (професионални камари), но най-вече от **Държавния съвет**. След получаването на становището на Държавния съвет проектът или предложението за закон се връща на парламента.

Процес за приемането на тези правни норми

Закони

Парламентът е съставен от една камара.

За да се намали рискът от прибиързаност при еднокамарна система, Учредителното събрание на Люксембург предвижда, че всеки законопроект по принцип трябва да бъде подложен на две гласувания, между които да изминат най-малко три месеца.

В Конституцията обаче се предвижда, че изискването за второ гласуване (известно като „второ конституционно гласуване“) може да бъде отменено, „ако парламентът, в съгласие с Държавния съвет, заседаващ в открито заседание, реши друго“.

В този случай Държавният съвет изпълнява много отличителна функция, подобна на ролята на вторите законодателни камари в други държави (и по-специално ролята на Камарата на лордовете в Англия). Неговото първо участие е преди парламентарните дебати. Конституцията изисква становището на Държавния съвет да се търси по всеки проект или предложение за закон. В последствие Държавният съвет участва за втори път, след първото гласуване на парламента, за да се произнесе в открито заседание относно това дали да отмени второто гласуване.

На практика при по-голямата част от законите второто гласуване се отменя по този начин. Държавният съвет е приел политика, съгласно която отмяната се предоставя в почти всички случаи, като налагането на санкция за отказ е запазено за най-тежките случаи. Евентуалните пречки пред отмяната се отстраняват най-често в хода на предварителната процедура.

Следва също да се отбележи, че правомощието на Държавния съвет не представлява ефективно правомощие за налагане на вето, което освен това би било трудно да се съгласува с факта, че Държавният съвет е неизбираем орган. Всъщност членовете на Държавния съвет се назначават от Великия херцог. В случай на овакантяване на свой ред се назначават заместници, като първият се назначава директно от Великия херцог, вторият — от списък на трима кандидати, предложени от парламента, и третият — от списък от трима кандидати, предложени от Държавния съвет. Държавният съвет може само да забави приемането на закон с два месеца и по този начин да предостави на законодателната власт допълнително време за размисъл.

Великият херцог участва не само в началото на законодателната процедура (за законопроекти), но и след окончателното приемане на текста на закона от парламента. Конституцията на Люксембург гласи, че „Великият херцог обнародва законите в срок до три месеца от гласуването в парламента“.

Наредби на Великия херцог

Съгласно член 2 от закона от 12 юли 1996 г. за реформата на Държавния съвет (*loi du 12 juillet 1996 portant réforme du Conseil d'Etat*) нито един **проект на подзаконов нормативен акт** за прилагане на законите и договорите не може да бъде представен на Великия херцог, преди **Държавният съвет** да е издал **становище**.

Правителството обаче може да дерогира от това общо правило при неотложни случаи (които следва да бъдат подложени на преценка от Великия херцог въз основа на надлежно обоснован доклад, подготвен от министъра, вносител на инициативата) и без да се допита до Държавния съвет (или *Haute Corporation*, както се посочва понякога). Използването на тази **извънредна процедура** обаче трябва да е ограничено само при извънредни случаи.

Освен това, ако в даден акт на парламента се изисква изрично да бъде поискано становище на Държавния съвет относно подзаконовите нормативни актове, приемани за изпълнение на този закон, при никакви обстоятелства не може да се използва извънредна процедурата. Това се отнася и за изменението на проект на подзаконов нормативен акт, за който Държавният съвет вече е издал първоначално становище.

Държавният съвет издава становище както за актовете на парламента, така и за проектите на подзаконови нормативни актове под формата на **мотивиран**, включващ общи съображения, анализ на текста на проекта, а при необходимост — насрещен проект.

Държавният съвет разглежда съществото и формата на проектите на подзаконови нормативни актове, както и тяхното съответствие с нормите от по-висок ранг.

Бази данни с информация в областта на законодателството

Сайтът **Légilux** е правният портал на правителството на Великото херцогство Люксембург в интернет.

Той предоставя достъп до законодателството на Люксембург или във формата на първоначално публикувани в *Mémorial A* текстове, или под формата на консолидирани текстове, които в преобладаващата си част се съдържат в кодекси и законодателни сборници.

Сайтът е разделен на три основни раздела, които са:

 Законодателен раздел, в който са събрани публикации от областта на люксембургското законодателство и различни видове публикации, както и консолидирани текстове.

 Административен раздел, в който са събрани така наречените „административни“ публикации. Това са основно сборници от *Mémorial B*, както и *Annuaire Officiel d'Administration et de Législation* (Официалният годишник на управление и законодателство).

 Разделът за дружествата и сдруженията, *Mémorial C* беше заменен, считано от 1 юни 2016 г., със списък на публикации, достъпни на уебсайта на **Търговския регистър на Люксембург** (*Registre de commerce et des Sociétés* — RCS). Архивите на *Mémorial B* от 1996 г. до последния *Mémorial C*, публикуван на 27 юли 2016 г., ще продължат да бъдат достъпни в **Раздела за дружествата и сдруженията**.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до базите данни е **безплатен**.

Връзки по темата

 Сайт Légilux

 Държавен съвет

 Парламент

 Правителство

 Министерство на правосъдието

Последна актуализация: 17/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Унгария

Настоящата страница Ви предоставя информация относно правната система в Унгария.

Източници на правото

I. Йерархия на правните норми

1. Основен закон

Основният закон на Унгария (обнародван на 25 април 2011 г.) стои на върха в йерархията на правните норми в Унгария и всички останали закони трябва да са съобразени с него. Основният закон беше приет от **Парламента на Унгария** (известен още като Народното събрание) и **изменянето му** изисква **гласовете на мнозинство от две трети от членовете на Парламента** (член S, параграф 2 от Основния закон).

Основният закон и преходните му разпоредби (преходни разпоредби на Основния закон на Унгария, обнародвани на 31 декември 2011 г.) **влязоха в сила на 1 януари 2012 г.**

Основният закон се състои **от шест глави**: преамбюл, озаглавен **„Национално признание“**, както и глави, озаглавени **„Основни начала“** (членове А—U), **„Свобода и отговорност“** (членове I—XXI), **„Държавен ред“** (членове 1—54), „Специални правни редове“ и **„Заключителни и други разпоредби“**. В главата, озаглавена **„Основни начала“**, се съдържат общи разпоредби и се определя следното:

формата на управление,

основните принципи на функциониране на държавата,

прехвърлянето на определени правомощия на Европейския съюз,

унгарската столица и регионалните административни подразделения,

основните разпоредби за унгарското гражданство и придобиването му,

официалния език, герба, знамето, националния химн, националните празници и официалната валута на Унгария,

мястото на Основния закон в унгарската правна система, т.е. че унгарската правна система се базира на Основния закон,

процедурата за приемане и изменение на Основния закон,

видовете законодателни актове в Унгария,

някои основни принципи, включително:

забраната за силово придобиване и упражняване на власт,

отговорността за съдбата на унгарците, живеещи в чужбина,

сътрудничеството за установяване на европейско единство,

закрила на института на брака,

осигуряването на условия за лоялна конкуренция,

принципа за балансирано, прозрачно и устойчиво управление на бюджета,

задължението за закрила и опазване на природните ресурси,

създаването и опазването на мира и сигурността и стремежа към сътрудничество с всички нации и държави по света за постигане на устойчиво развитие на човечеството.

В главата, озаглавена **„Свобода и отговорност“**, се съдържат основните права и задължения. **Изброените по-долу (наред с други) се признават за основни права**:

правото на живот и човешко достойнство,

забраната на мъченията, нечовешкото или унижителното отношение или наказание, поробването и принудителното подчинение, както и трафика на хора,

забраната на всички практики, насочени към евгениката, използването на човешкото тяло или някоя негова част за финансова изгода, както и клонирането на хора,

правото на свобода и лична безопасност и разпоредби, гарантиращи, че личната свобода не може да бъде отнемана,

правото на свобода на движение и свободен избор на местоживееене,

правото на личен и семеен живот,

правото на защита на личните данни и на достъп до данните от обществен интерес,

правото на свобода на мисълта, съвестта и религията,

правото на мирни събрания,

правото на свобода на словото,

правото на образование и култура,

правото на свободен избор на работа, професия и предприемачески дейности,

правото на собственост,

забраната за експулсиране на унгарски граждани от територията на Унгария,

правото на убежище,

равенството пред закона,

недискриминацията,

забраната на детския труд,

правото на здравословна околна среда,

правото на гражданите да гласуват и да бъдат избирани в изборите за членове на парламента на Унгария, местни представители и кметове, както и за членове на Европейския парламент,

правото делата на гражданите да бъдат разглеждани от органите безпристрастно, справедливо и своевременно,

правото на всеки унгарски гражданин да бъде защитаван от Унгария по време на престоя си в чужбина,

като в Основния закон се определят също правата на гражданите и основните права на лицата, по отношение на които има образувано наказателно производство.

Съгласно Основния закон Унгария се стреми, наред с другото:

да предостави социална сигурност на всички свои граждани,

да предостави на всеки гражданин прилично жилище и достъп до обществени услуги.

Основният закон предвижда различни **задължения**, а именно:

задължението да се допринася за задоволяването на общите нужди (равнопоставено данъчно облагане), и

задължението за унгарските граждани да защитават страната си.

В главата от Основния закон, озаглавена **„Държавен ред“**, се съдържат най-основните разпоредби, отнасящи се до обществените личности и най-важните институции на държавата, като се определя правния статут и функциите на:

Парламента,

президента на републиката,

правителството,

автономните регулаторни органи,

Конституционния съд,

съдебните органи и прокуратурата,

комисаря по основните права,

органите на местното управление,

Унгарската народна банка,

държавната Сметна палата,
унгарските въоръжени сили,
полицията и службите за национална сигурност,
националните референдуми.

В главата от Основния закон, озаглавена „**Специални правни редове**“, се съдържат разпоредби, уреждащи положението на национална криза, извънредното положение, положението на превантивна защита, неочакваните нападения и положението на изключителна опасност.

2. Закони на парламента

В Унгария законите се приемат от **Парламента**. Съгласно Основния закон **нормите във връзка с основните права и задължения** се определят в законите. Законите на парламента се приемат с **обикновено мнозинство от гласовете** (повече от половината гласове на присъстващите членове). Това не се прилага по отношение на така наречените **кардинални закони**, определени от Основния закон, чието приемане и изменение изискват мнозинство от **две трети** от гласовете на **присъстващите** членове на Парламента.

Съгласно Основния закон кардиналните закони уреждат например гражданството, вероизповеданията, правата на националните малцинства, живеещи в Унгария, правния статут и възнаграждението на членовете на парламента и на президента на републиката, Конституционния съд, органите на местно управление, подробните разпоредби за използването на герба и националното знаме, както и разпоредбите за удостоверяването с държавни отличия.

Съгласно Основния закон разрешението за признаване на задължителния характер на учредителните договори на Европейския съюз и договорите за тяхното изменение, обявяването на война, сключването на мир и обявяването на състояние на специален правен ред изискват мнозинство от две трети от гласовете на всички членове на Парламента.

Преди приемането на Закон ХХХІ от 1989 г. за изменение на Конституцията Президентският съвет на Унгария разполагаше с правомощието да издава законодателни укази. От гледна точка на йерархията на правните норми законодателни укази, които все още са в сила, се определят като нормативни актове, имащи правната сила на закони.

3. Укази

Основният закон признава правителствените укази, указите на министър-председателя, министерските укази, указите на управителя на Унгарската народна банка, указите на ръководителите на автономни регулаторни органи и указите на органите на местно управление. Националният съвет по отбраната — в условия на национална криза, и президентът на републиката — при извънредно положение, могат също да издават укази.

3.1. Правителствени укази

Правителството може да издава **укази** въз основа на **първично или делегирано му със закони правомощие**. Първичните правомощия са установени в член 15, параграф 3 от Основния закон, който гласи, че правителството може да издава укази в рамките на своята компетентност по всеки въпрос, който не е уреден със закон. Указите на правителството не могат да противоречат на законите. Това не ограничава правомощията на парламента, който има компетентност във всяка регулаторна област.

Съгласно Основния закон и Закон СХХХ от 2010 г. относно законодателството правителството може, въз основа на специално законодателно правомощие, да издава укази за изпълнението на закони. Съгласно член 5, параграф 1 от Закона СХХХ от 2010 г. в разрешението за издаване на подзаконов актове за изпълнение трябва да се упоменат титулярът, предметът и обхватът на правомощието. Титулярът не може да предоставя законодателното правомощие на друга страна.

3.2. Укази на министър-председателя

Съгласно Основния закон министър-председателят може също да издава укази, като например да назначи с указ заместник министър-председател измежду министрите. В йерархията на правните норми указите, издавани от министър-председателя, са от същия ранг като министерските укази.

3.3. Министерски укази

Министерските укази се нареждат по-долу от правителствените укази в йерархията на правните норми. Съгласно Основния закон министрите се **оправомощават** да издават укази със закон или правителствен указ (издаден в рамките на първичната им законодателна компетентност), като те издават указите самостоятелно или заедно с други министри; такива укази не могат да противоречат на законите, правителствените укази или указите на управителя на Унгарската народна банка.

3.4. Укази на управителя на Унгарската народна банка

В рамките на своята компетентност, определена с кардинален закон, управителят на Унгарската народна банка може да бъде **законово оправомощен да** издава укази, които не могат да противоречат на законите.

3.5. Укази на ръководителите на автономни регулаторни органи

Съгласно член 23, параграф 4 от Основния закон в рамките на определената им с кардинален закон компетентност ръководителите на автономни регулаторни органи са законово оправомощени да издават укази, които не могат да противоречат на законите, правителствените укази, указите на министър-председателя, министерските укази или указите на управителя на Унгарската народна банка.

3.6. Укази на органите на местно управление

Съгласно член 32, параграф 2 от Основния закон в рамките на своята компетентност органите на местно управление могат да издават местни укази за уреждането на местни социални отношения, които не са уредени със закон или акт със силата на закон. Указите на органите на местно управление не могат да противоречат на останалото законодателство.

Подробната уредба за указите, които представителните органи на местното управление могат да издават, е дадена в Закон CLXXXIX от 2011 г. за органите на местно управление в Унгария.

4. Международни споразумения и основни принципи на международното право

Правителството на Унгария може да сключва **международни споразумения** с други държави или правителствата на други държави. В Унгария отношенията между международните споразумения и вътрешното право се основават на дуалистична система; т.е. международните споразумения **стават част от вътрешното право** посредством **обнародването** им с правни разпоредби.

Принципи на международното право

Съгласно член Q, параграф 3 от Основния закон Унгария приема общопризнатите норми на международното право. Международният обичай и общите принципи на международното право са част вътрешното право, без да имат нужда от трансформиране.

II. Незаконодателни източници на правото

1. Правни инструменти на държавната администрация

Унгарската правна система включва правни инструменти на държавната администрация, които въпреки че съдържат нормативни разпоредби, не се считат за законодателни актове. В Закона за законодателството (Закон СХХХ от 2010 г.) се определят два вида правни инструменти на държавната администрация: нормативни решения и нормативни заповеди. Това са норми за поведение, които не са общозадължителни, т.е. не са

задължителни за всички. Те представляват просто вътрешни разпоредби, организационни и оперативни норми, които са свързани единствено с този, който ги издава, или с подчинените му органи и лица. Нормативните решения и заповеди не могат да установяват правата и задълженията за гражданите. Правните инструменти на държавната администрация не могат да противоречат на останалото законодателство и да повтарят законодателни разпоредби.

Съгласно предишния Закон за законодателството (Закон XI от 1987 г.) **статистическите съобщения и правните насоки** също се считаха за източници на правото (известни като „други управленчески правни инструменти“), но не и за законодателни актове. В новия Закон за законодателството те вече не се споменават. С влизането в сила на новия закон (на 1 януари 2011 г.) обаче правните насоки бяха отменени, а статистическите инструменти, издадени преди тази дата, остават в сила до отменянето им. (Статистическите съобщения се изготвят от председателя на Централната статистическа служба и съдържат правнообвързващи разпоредби, съдържащи най-вече статистически термини, методи, класификации, списъци и данни.)

1.1. Нормативни решения

Чрез нормативните решения Парламентът, правителството и други органи на централната администрация, Конституционният съд и Бюджетният съвет могат да определят собствената си организационна структура и начин на функциониране, дейност и програми за действие. Представителните органи на местното управление също могат да установяват чрез нормативни решения своята дейност и тази на органите, които ръководят, както и програмите си за действие, организационната структура и начина на функциониране на ръководените от тях органи. По аналогичен начин представителният орган на органите на местно самоуправление на национално ниво също може да установи чрез нормативни решения своята организационна структура и начин на функциониране, дейност и програми за действие, както и тези на ръководените от него органи.

1.2. Нормативни заповеди

В рамките на своята компетентност и съгласно предвиденото в законодателството президентът на републиката, министър-председателят, ръководителите на органите на централната администрация (с изключение на правителството), председателят на Националната съдебна служба, главният прокурор, комисарят по основните права, управителят на Унгарската народна банка, председателят на Държавната сметна палата, ръководителят на столичната или районната общинска администрация, кметовете и общинските служители могат да установяват чрез нормативни заповеди организационната структура, начина на функциониране и дейността на органите, които ръководят, управляват или контролират. Освен това Парламентът, президентът на републиката, Конституционният съд, комисарят по основните права, автономните регулаторни органи, кабинетът на министър-председателя и ръководителят на официалната организация на дадено министерство могат да издават нормативни заповеди, които са задължителни за персонала на съответната структура.

2. Решения на Конституционния съд

Решенията на Конституционния съд играят важна роля в унгарската законодателна система.

Съгласно Закон CLI от 2011 г. относно Конституционния съд **функциите** на Конституционния съд са следните:

последващ контрол за съответствието на законодателството с Основния закон (процедура за последващ контрол);

предварителен контрол на съответствието на закони, които са приети, но все още не са обнародвани, и на определени разпоредби на международни договори с Основния закон;

индивидуален контрол по искането на съдия: ако в хода на производството даден съдия трябва да приложи законодателен акт, който счита за противоконституционен или който Конституционният съд е обявил за противоконституционен, съдията спира производството и иска от Конституционния съд да обяви законодателния акт или законодателната разпоредба за противоконституционни и да забрани прилагането на противоконституционния законодателен акт;

постановяване на решения по конституционни жалби, чието основание е нарушаването на права, гарантирани от Основния закон: лицето или организацията, страни по индивидуално дело, могат да подадат конституционна жалба, ако гарантираното им от Основния закон право е нарушено в резултат на прилагането на противоконституционно законодателство в хода на текущо съдебно производство по делото и са изчерпали всички налични възможности за обжалване, или нямат право на обжалване;

проверка дали даден законодателен акт не противоречи на сключено международно споразумение;

прекратяване от страна на законодателния орган на законодателни пропуски, които противоречат на Основния закон;

решаване на определени спорове за компетентност между държавните органи и между органите на местно управление и други държавни органи;

тълкуване на разпоредбите на Основния закон;

различни други производства, които попадат в компетентността му съгласно правната уредба.

Конституционният съд мотивира подробно своите решения. Решенията на Конституционния съд не могат да се обжалват и са задължителни за всички.

3. Съдебна практика на съдилищата

С цел да изпълни задължението си за осигуряване на еднакво прилагане на законодателството и да предостави юридически насоки на по-нисшестоящите съдилища, върховният съд на Унгария — **Kúria** (известен преди 1 януари 2012 г. като „Върховния съд“) постановява **решения за еднакво прилагане на законодателството и принципни съдебни решения**.

Процедурата за еднакво прилагане на законодателството може да бъде иницирана, ако развитието и единството в съдебната практика доведат до необходимост от приемането на принципно решение за еднакво прилагане на законодателството и ако даден състав на Kúria има намерение да се разграничи от решение, взето от друг състав на съда. Решението за еднакво прилагане на законодателството е задължително за всички съдилища.

Принципните решения произтичат от практиката на съдебните състави на Kúria и също насърчават единството при отсъждането.

Решенията за еднакво прилагане на законодателството и принципните решения се публикуват в **Официалния сборник с решения на Върховния съд**.

III. Приложно поле на законодателството

Географското приложно поле на законодателството обхваща територията на Унгария, докато това на указите на органите на местно управление обхваща съответния административен район на органа. Приложното поле на законодателството по отношение на лицата обхваща физическите лица, юридическите лица и организациите без правосубектност на територията на Унгария, унгарските граждани извън територията на страната, а в случая на указите на органите на местно управление — физическите лица, юридическите лица и организациите без правосубектност на територията на съответния административен район на органа.

Законът за законодателството забранява **действие с обратна сила на законите**, като се посочва, че даден законодателен акт не може да установява задължения или да ги прави по-трудноизпълними, да отнема или ограничава права или да обявява дадено поведение за незаконно в периода, предшестващ влизането му в сила.

В законодателния акт винаги трябва да бъде посочена датата **на влизане в сила** по такъв начин, че да се предвиди достатъчно време за подготовката за неговото прилагане.

Законодателният акт и подзаконовите нормативни актове трябва да влязат в сила по едно и също време. Законодателен акт (или законодателна разпоредба) загубва правната си сила, ако бъде отменен или, ако съдържа само разпоредби за изменение или отмяна — въз основа на Закона за законодателството.

IV. Бази данни с правна информация

Държавният вестник в Унгария е [Magyar Közlöny](#), той се публикува в електронен вид и неговото съдържание трябва да се счита за автентично.

Държавният вестник на Унгария съдържа унгарското законодателство (без указите на органите на местно управление), включително:

решенията и определенията на Конституционния съд, които трябва да бъдат публикувани в Държавния вестник на Унгария в съответствие с правните разпоредби или въз основа на решение на Конституционния съд;

решенията на Парламента;

решенията за еднакво прилагане на законодателството на Kúria;

становищата на Националната изборителна комисия;

приложенията, включително Сборника с решения;

Официалния доклад.

Националната правна база данни ([Nemzeti Jogszabálytár](#)) съдържа цялото законодателство (без указите на органите на местно управление) и правните инструменти на държавната администрация в сила към датата, на която се извършва търсенето. Законодателството е представено под формата на консолидирана версия, заедно с измененията и други промени.

Можете да търсите тази информация по заглавие и номер, а е възможно да се търси и в самия текст.

Достъпът до тези бази данни е **безплатен** и без други ограничения.

Връзки по темата

 [Електронен държавен вестник](#)

 [Национална правна база данни](#)

Последна актуализация: 17/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Малта

Настоящата страница съдържа информация относно правната система на Малта.

Източници на правото

Законодателни актове на парламента (първично законодателство);

регламенти, правилници, постановления, подзаконови разпоредби (вторично законодателство); и

право на ЕС, включително решенията на Съда на Европейския съюз.

Конституцията е основният източник на националното право и в нея се предвижда, че законите се приемат от парламента под формата на законодателни актове на парламента, както и че парламентът може да делегира законодателни правомощия на други органи (т.е. министри, органи на властта, публични органи и т.н.), които са оправомощени да изготвят вторично законодателство в рамките на сферата на компетентност, която им е делегирана със законодателен акт на парламента.

Националната правна уредба също трябва да се разглежда в контекста на законодателството на ЕС, и по-специално Договора за присъединяване.

В Малта съдиите нямат законотворчески функции — съдилищата тълкуват правото, по начина, по който е включено в различните нормативни актове. Това не означава обаче, че съдебните прецеденти не са обвързващи. В действителност съдиите по правило не се отклоняват от добре установени от съдебната практика принципи освен ако няма сериозна причина за това. Практика е също така в долустоящите съдилища да се следват принципите, определени въз основа на преценката на правните обстоятелства по спора, направена от по-горестоящ съд.

Видове правни инструменти — описание

Международните договори също могат да съставляват част от националното законодателство на Малта.

Европейска конвенция за защита на правата на човека

Със закон на малтийският парламент (Закон XIV от 1987 г.) Европейската конвенция за защита на правата на човека беше включена в малтийското право. В Малта не може да съществува закон, който е в противоречие с правата и свободите, определени в конвенцията. Съответният контрол се упражнява от съдилищата.

Йерархия на правните норми

На национално равнище върховният закон на държавата е Конституцията, следвана от законодателните актове на парламента и от вторичното законодателство. Както бе посочено по-горе обаче, Договорът за присъединяване и регламентите на ЕС са правнообвързващи и имат пряко действие в Малта, както и във всички държави членки, и трябва да се вземат предвид, наред с европейското право като цяло.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

По същество се следва система на контрол и взаимно възпиране между законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Макар че тези три стълба упражняват законодателни, изпълнителни и съдебни правомощия в своите собствени области, системата на контрол и взаимно възпиране, която Малта е наследила от английските принципи на правовата държава, позволява гладкото функциониране на правната система в Малта.

Процес на вземане на решения

Малта следва британската парламентарна система, което не е изненадващо след 180 години британско владение. Даден министър предлага проектозакон, който след това се обнародва в Държавен вестник за първо четене в парламента. В зависимост от важността на съответния закон е възможно предварително да се публикува или не бяла книга. След това Камарата на представителите свиква комисия и след второ четене, в рамките на което членовете на парламента получават възможност да коментират като цяло съответния закон, се провежда етапът на разглеждане в комисия, който се състои в подробно разглеждане на всяка разпоредба от проектозакона и предлагане на евентуални изменения. Когато етапът на разглеждане в комисията приключи, законопроекът се изпраща обратно на парламента за окончателно трето четене, след което бива одобрен от президента на републиката и се превръща в закон.

Общото правило е, че законът влиза в сила на датата на обнародването му освен ако в закона не е изрично посочено, че съответният министър може да определи законът (или част от него) да влезе в сила на друга дата.

Бази данни с правна информация

Национална законодателна база данни: [Закони на Малта](#) — правни услуги

Услугата осигурява безплатен достъп до:

цялото национално първично и вторично законодателство;

правни публикации, включително закони, законопроекти, официални известия и подзаконови разпоредби.

Връзки по темата

 [Закони на Малта](#)

Последна актуализация: 04/05/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Нидерландия

Тази страница предоставя информация относно съдебната система в Нидерландия.

Нидерландското правителство се състои от министри и от краля. В този смисъл Нидерландия представлява изключение от останалите монархии в Западна Европа, в повечето от които монархът не е част от правителството. След основното преработване на Конституцията през 1848 г.

Нидерландия е конституционна монархия с парламентарна система.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Конституцията регламентира държавното устройство на нидерландската държава и представлява основа за законодателството. Договорите между Нидерландия и други държави са важен източник на правото. Член 93 от Конституцията предвижда, че разпоредбите на договорите и решенията на международни институции могат да имат пряко действие в нидерландската правна система и в такъв случай се ползват с предимство пред нидерландските закони. Действащите законови разпоредби в Кралство Нидерландия не се прилагат, ако са несъвместими с гореспоменатите разпоредби. По тази причина правните норми на Европейския съюз, съдържащи се в договори, регламенти и директиви, са основен източник на правото в Нидерландия.

Статутът за Кралство Нидерландия урежда конституционните отношения между Нидерландия, Аруба, Кюрасао и Синт Мартен.

Законите се изготвят на национално равнище. Въз основа на делегиране, предвидено в закона, централното правителство може да създава (допълнителни) подзаконови разпоредби под формата на министерски постановления и общи административни актове. Възможни са и независими общи административни актове (които не произтичат от закон). Конституцията предоставя законодателни правомощия и на други органи на публичното право (провинции, общини и комитети по водите).

Съдебната практика е източник на правото, тъй като значението на съдебните решения не се ограничава до конкретното дело, по който е било постановено решението. Решенията на съдилищата от по-горна инстанция служат като насоки за останалите съдилища. Тези на Върховния съд се ползват с особен авторитет, тъй като задачата на този съд е да допринася за еднаквото прилагане на правото. Ето защо в ново дело, което се разглежда от съд от по-ниска инстанция, съдът ще вземе предвид решенията на Върховния съд при постановяването на решението си.

Общите принципи на правото са от голямо значение за правителството и за правораздаването. Понякога законът препраща към общи принципи на правото, какъвто е случаят с Гражданския кодекс (разумност и справедливост). Съдът също може да се основе на общите принципи на правото при постановяването на решение.

Обичайното право, известно също като неписано право, е допълнителен източник на правото. По принцип обичаят е от значение само ако законът се позовава на него, но все пак съдът може да вземе предвид определени обичайни практики в решението си, ако е налице конфликт. Обичайните практики не могат да бъдат източник на правото при определянето на дадено деяние за престъпление (член 16 от Конституцията).

Йерархия на правните норми

Член 94 от Конституцията гласи, че някои правила на международното право имат йерархическо предимство: не се прилагат законовите разпоредби, които са несъвместими с тези правила на международното право. Европейското право, по своята същност, също се прилага с предимство пред националното право. По йерархичен ред после следват Статутът, Конституцията и законите на парламента. Те се нареждат над останалото законодателство. Законодателството на парламента се приема съвместно от правителството и парламента (избраните народни представители).

Освен това е предвидено, че закон може частично или изцяло да изгуби правната си сила само в резултат на приемането на нов закон. В допълнение съществува общото правило за тълкуване, според което специалният закон се прилага с предимство пред разпоредбите на общия закон. В континенталната правна традиция законът стои по-високо в йерархията на източниците на правото от съдебната практика.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законодателен процес

Законите се приемат съвместно от правителството и парламента. Законодателните предложения могат да се внасят от правителството или от Долната камара на парламента. Държавният съвет предоставя становища по законодателни предложения, както и по общи административни актове. При подготвянето на законодателните предложения обикновено се провеждат консултации с други заинтересовани страни.

Обикновено Съветът на министрите приема законодателните предложения и ги изпраща на Държавния съвет за препоръка. Правителството отговаря на тази препоръка като изготвя последващ доклад. След това правителството изпраща законодателното предложение — с евентуално необходимите изменения — на Долната камара посредством кралско съобщение. Предложението може да бъде изменено по време на обсъжданията в Долната камара. Долната камара има право да внася изменения. След като бъде прието от Долната камара, предложението подлежи на разглеждане в Сената. Сенатът може само да приеме или отхвърли законодателното предложение. На този етап вече не могат да бъдат внасяни изменения. След като бъде приет от Сената, законодателният текст се подписва от Краля и от министъра, след което става закон.

Бази данни с правна информация

 [Overheid.nl](https://www.overheid.nl) е централната точка за достъп до цялата информация относно правителствените организации в Нидерландия. Тази страница предоставя достъп до местното и националното законодателство.

 [Officielebekendelingen.nl](https://www.officielebekendelingen.nl) предоставя достъп до официалните вестници (*Staatsblad*, *Staatscourant* и *Tractatenblad*). На уебсайта може да намерите и всички публикации на нидерландския парламент.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Достъпът до уебсайта и базата данни е **безплатен**.

Свързани връзки

 [Национално правителство](#)

 [Regering](#)

 [Министерство на външните работи](#)

 [Камера на представителите](#)

 [Government.nl](#)

 [Houseofrepresentatives.nl](#)

Последна актуализация: 19/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Австрия

Въведение — Настоящата страница предоставя информация относно правната система на Австрия и преглед на австрийското право.

Източници на правото

Австрийското право е преди всичко писано (*gesetztes*) право. В противовес на това обичайното право има твърде ограничена роля. Съдебната практика на висшите съдилища предоставя ценни насоки за прилагането на правото и е от голямо значение, но тя не е официално призната за източник на правото.

Австрийската конституция постановява, че общопризнатите норми на международното право са част от австрийското федерално право, и предвижда, **че международните договори** стават част от правната система на Австрия (посредством общо или специално законодателство). Йерархичното място на разпоредбите на договорите в рамките на националната правна система се определя от тяхното съдържание.

За одобрение на международни договори, които изменят или допълват Конституцията, от Nationalrat (долната камера на парламента на Австрия) се изискват същите квалифицирани мнозинства както за приемане на федерални конституционни закони. По отношение на договори, които изменят или допълват законодателството, се прилагат същите изисквания за кворум, както и за приемане на закони.

По принцип федералният президент сключва международни договори по искане на федералното правителство или на федералния министър, който е оправомощен от правителството. Сключването на политически договори и договори, които изменят или допълват законодателството, изисква предварителното одобрение на Nationalrat. Федералният президент може да предостави правомощия на федералното правителство или на компетентните членове на федералното правителство да сключват определени категории международни договори, които не са политически и не изменят или допълват законодателството.

Съгласно Конституцията на Австрия освен федералното конституционно право всяка от **деветте провинции** (*Bundesländer*) има свое собствено **конституционно право на провинцията**. Конституционното право на провинциите не трябва да противоречи на федералното конституционно право и следователно се явява **подчинено** спрямо него. По принцип обаче между законите на федерално и провинциално ниво не съществува такова йерархическо отношение. От 1988 г. насам провинциите също имат право да сключват международни договори по въпроси, които са от сферата на тяхната компетентност. В областта на външните отношения обаче както винаги федералното правителство има доминираща роля.

Видове правни инструменти — йерархия на правните норми

За да бъде одобрено дадено федерално конституционно законодателство, е необходимо мнозинство от две трети от подадените гласове в Nationalrat и присъствие на най-малко половината от неговите членове. Освен това приетото по този начин законодателство трябва да бъде изрично определено като „конституционен закон“ или „конституционна разпоредба“.

От друга страна, за да бъде валидно решение относно основана на федералното законодателство разпоредба, е необходимо присъствието на най-малко една трета от членовете на Nationalrat и абсолютно мнозинство от подадените гласове.

1. Ръководни принципи на Конституцията

Следните ръководни принципи (*Grundprinzipien*) на Конституцията на Австрия са най-важните разпоредби на правната система на държавата: демократичният принцип,

принципът на разделение на властите,

принципът на върховенството на закона,

републиканският принцип,

федералният принцип, както и

либералният принцип.

В своята цялост тези ръководни принципи формират **фундаменталния конституционен ред** (*verfassungsrechtliche Grundordnung*).

Те имат изключително конституционноправно значение. Ако съществено **изменение на Конституцията** доведе до отказ от някой от ръководните принципи или до съществени изменения на отношенията между тези принципи, това се счита за цялостно изменение на Конституцията и **изисква провеждането на референдум**.

2. Първично и вторично законодателство на ЕС

Присъединяването на Австрия към Европейския съюз на 1 януари 1995 г. доведе до цялостно изменение на Федералната конституция на Австрия.

След присъединяването основополагащите елементи на правната система на Австрия се определят не само от австрийското конституционно право, но също и от правото на ЕС (**конституционен дуализъм**). Съгласно преобладаващото становище **правото на ЕС има предимство пред националното право**, както и пред обикновеното федерално конституционно право, но не и пред ръководните принципи на Конституцията.

3. „Обикновено“ федерално конституционно право

Конституционното право определя „правилата на играта“ в политическата дейност, като установява:

законодателната процедура,

статута на най-висшестоящите органи в държавата,

отношенията между федералното правителство и провинциите по отношение на законодателния процес и прилагането на закона, както и контрола върху действията на държавата от страна на Съдилищата на публичното право.

4. Федерално законодателство

Основният принцип на върховенство на закона, заложен в Конституцията, постановява, че правоприлагането на закона в рамките на публичната администрация и в съдилищата е подчинено на закона. Федералната конституция разделя законодателните правомощия между федералното правителство и провинциите.

5. Подзаконовите нормативни актове

Подзаконовите нормативни актове (*Verordnungen*) са **правни разпоредби от общ характер, издадени от административните органи**, които са обвързващи за всички адресати на закона. Общото правомощие за издаване на правила за прилагане, които целят допълване на по-общите разпоредби — най-често закони, е установено в конституцията. Подзаконовите нормативни актове могат да изменят или да допълват закони само когато е налице изрично конституционно оправомощаване.

6. Решения

Решенията (*Bescheide*) са преди всичко административни актове за прилагане на закона и са насочени единствено към определените в тези решения лица.

Институционална рамка

Законодателство

В съответствие с разделението на властите между федералното правителство и провинциите съгласно Конституцията в законодателния процес вземат участие различни органи.

Nationalrat приема федералното законодателство, обикновено това става с участието на **Bundesrat** (горната камара на парламента на Австрия). 183-та членове на Nationalrat се избират пряко от народа. Bundesrat, от друга страна, се избира от провинциалните съвети (*Landtage*). По правило Bundesrat има право единствено да внася възражение със суспензивно действие срещу даден законопроект. Законодателството на провинциите се приема от провинциалните съвети.

Законодателна процедура

Законопроектите могат да бъдат внесени в Nationalrat, както следва:

от членове на самия Nationalrat (частен законопроект),

от федералното правителство (правителствен законопроект), или

от Bundesrat.

Освен това всяка гражданска инициатива, подписана от 100 000 гласоподаватели или от една шеста от гласоподавателите в три федерални провинции, следва да бъде представена за разглеждане на Nationalrat.

На практика повечето **законодателни инициативи** идват от **федералното правителство**. Федералните правителствени законопроекти трябва да бъдат приети с единодушие от федералното правителство (Министерския съвет). Те се изготвят от съответния министър и преди да бъдат приети от правителството, се представят за становища от други органи, като например провинции или други заинтересовани страни.

След приемането им от Nationalrat законопроектите следва да получат съгласието на Bundesrat. (Законопроектите на федерални финансови закони не се предоставят на Bundesrat — федерален суверенитет на Nationalrat.) След това канцлерът предоставя на президента законопроектите за **удостоверяване**.

Nationalrat може да вземе решение за провеждане на **референдум** по даден законопроект. Провеждането на референдум може да бъде поискано и от мнозинство от членовете на Nationalrat. В такъв случай законопроектът, който е вече приет от Nationalrat, преди да бъде предоставен за утвърждаване, следва да бъде одобрен посредством референдум. Освен това при всяко цялостно изменение на Конституцията трябва да бъде проведен референдум.

Президентът утвърждава конституционното влизане в сила на даден акт, като полага подписа си. Това **утвърждаване** трябва да бъде приподписано от канцлера.

След като бъде приподписано от канцлера, федералното законодателство се обнародва в Bundesgesetzblatt (Федерален държавен вестник).

Освен ако в самия закон не се предвижда действие на закона с обратна сила *vacatio legis*), същият **влиза в сила** в края на деня на публикуването и разпространението на изданието на Федералния държавен вестник, в което е публикуван.

Даден закон може или да бъде изрично отменен (формална дерогация), или като се приема ново законодателство, чието съдържание е несъвместимо с по-ранната разпоредба (дерогация по същество), без официално да се посочва, че по-ранната разпоредба вече не е в сила (*lex posterior derogat legi priori*). Специалният закон има предимство пред общия закон (*lex specialis derogat legi generali*). Освен това срокът на действие на даден закон може да бъде посочен от самото начало.

Бази данни с правна информация

 Rechtsinformationssystem des Bundes (Системата за правна информация на Република Австрия), която се поддържа от **Федерално министерство по цифровите и икономическите въпроси**, предоставя онлайн достъп до австрийското законодателство.

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Достъпът до **Rechtsinformationssystem des Bundes** е безплатен.

Кратко описание на съдържанието

Системата за правна информация на Република Австрия предоставя информация относно:

Федералното законодателство

Федерално законодателство (консолидирана версия)

Представителна версия на Федералния държавен вестник на Австрия (*Bundesgesetzblatt*) от 2004 г. насам
Федерален държавен вестник на Австрия за периода 1945—2003 г.

Имперски и федерален държавен вестник (*Reichs-, Staats- and Bundesgesetzblatt*) за периода 1848—1940 г.

Сборник от закони и подзаконовите нормативни актове за периода 1740—1848 г. (външен)

Държавен вестник на Германия (*Reichsgesetzblatt*) за периода 1919—1945 г. (външен)

Законопроекти (*Begutachtungsentwürfe*)

Правителствени законопроекти (*Regierungsvorlagen*)

Законодателството на федералните провинции

Законодателство на федералните провинции (консолидирана версия)

Представителни и непредставителни вестници за законодателството на федералните провинции (*Landesgesetzblätter*) (различни времеви периоди)

Законодателството на равнище общини: избрани правни разпоредби на общините на следните провинции:

Каринтия (всички общини)

Долна Австрия

Горна Австрия

Залцбург

Щирия

Виена

Съдебните решения

Конституционен съд (*Verfassungsgerichtshof*)

Административен съд (*Verwaltungsgerichtshof*)

Списък с нормативни актове (*Normenliste*) на Върховния административен съд

Решения на Върховния съд (*Oberster Gerichtshof*), апелативните съдилища (*Oberlandsgerichte*), окръжните съдилища (*Landesgerichte*), районните съдилища (*Bezirksgerichte*) и Върховния съд за патентите и търговските марки (*Oberste Patent- und Markensenat*), както и международни съдебни решения

Федерален административен съд (*Bundesverwaltungsgericht*)

Окръжни административни съдилища (*Landesverwaltungsgerichte*)

Федерален фискален съд (*Bundesfinanzgericht*) (външни)

Орган за защита на данните (преди 2014 г.: Комисията за защита на данните)

Дисциплинарни комисии, Върховна дисциплинарна комисия, Апелативна комисия (*Disziplinarkommissionen, Disziplinaroberkommission, Berufungskommission*)

Надзорен орган на представителните органи на работниците и служителите (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (преди 2014 г.: Надзорна комисия на представителните органи на работниците и служителите (*Personalvertretungs-Aufsichtskommission*))

Комисии по въпросите на равноправното третиране (*Gleichbehandlungskommissionen*) от 2014 г.

Комисии по въпросите на равноправното третиране (*Gleichbehandlungskommissionen*) от 2008 г. (външни)

Финансова документация, Независима финансова камара (*Unabhängiger Finanzsenat*) (външен)

Независими административни комисии (*Unabhängige Verwaltungssenate*) — избрани решения от 1991 г. до 2013 г.

Съд по въпросите на убежището (*Asylgerichtshof*) — от юли 2008 г. до 2013 г.

Независим федерален съвет по въпросите на убежището (*Unabhängiger Bundesasylsenat*) — избрани решения от 1998 г. до края на юни 2008 г.

Съд по въпросите на околната среда (*Umweltsenat*) — избрани решения от 1994 г. до 2013 г.

Федерален съвет за комуникации (*Bundeskommunikationssenat*) — избрани решения от 2001 г. до 2013 г.

Органи за преразглеждане на обществени поръчки (*Vergabekontrollbehörden*) — избрани решения до 2013 г.

Решения на Върховния съд и Касационния съд по граждански и наказателни дела (1885—1897 г.) (външни)

Сборник с решения на Имперския съд на Австрия (*Reichsgericht*) 1869—1918 г. (външен)

Сборник с решения на Административния съд на Австрия (*Verfassungsgerichtshof*) 1919—1979 г. (външен)

Сборник с решения на Административния съд на Австрия (*Verfassungsgerichtshof*) 1876—1934 г. (външен)

Други прогласявания:

Разпоредби за провеждане на изпитите за майстори занаятчии и изпити за професионална компетентност съгласно Индустриалния кодекс (*Gewerbeordnung*)

Официални разпоредби за системата за социално осигуряване — представителни от 2002 г.

Планове за инфраструктура на здравеопазването (ÖSG, RSG)

Официален ветеринарен бюлетин (ÖVB) от 15.9.2004 г.

Постановления (*Erlässe*)

Постановления на федералните министри

Директиви и постановления, издадени от Федералния министър на финансите (външни)

Постановления, издадени от Федералното министерство на труда, социалните въпроси, здравето и защитата на потребителите (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales, Gesundheit und Konsumentenschutz*) по въпроси, свързани със социалното осигуряване (външни)

Австрийски закони

Някои австрийски закони са достъпни и на английски език.

Допълнителна информация

Допълнителна информация може да бъде намерена на уебсайта на [Rechtsinformationssystem des Bundes](#).

Последна актуализация: 13/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Полша

Настоящата страница ви предоставя информация за правната система в Полша.

Полша е република с демократична форма на управление. Законодателните правомощия са предоставени на парламента, който се състои от долна камара — **Сейм (Sejm)** — и горна камара — **Сенат (Senate)**. Изпълнителната власт е предоставена на **Президента на Република Полша (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** и на **Министерския съвет (Rada Ministrów)**. Съдебните правомощия са предоставени на съдилищата и трибуналите.

Полската правна система се основава на континенталната правна система (**традиция на гражданско право**). Общите съдилища в Полша са **апелативните съдилища (sądy apelacyjne)**, **окръжните съдилища (okręg)(sądy okręgowe)** и **районните съдилища (rejon)(sady rejonowe)**. Те са компетентни да изслушват дела от наказателното, гражданското, семейното право и правото относно родителските права, от трудовото и социалноосигурителното право.

Административната съдебна система е от компетентността на Висшия административен съд (Naczelny Sąd Administracyjny), който упражнява съдебен контрол върху публичната администрация.

 Върховният съд (Sąd Najwyższy) е най-висшият централен съдебен орган в Република Полша, а оттам и най-висшият апелативен съд. Основните задачи на Върховния съд включват правораздавателни функции в Полша (заедно с общите, административните и военните съдилища), изпълняване на касационна функция като форма на извънредно обжалване и приемане на решения по отношение на тълкуването на законодателството.

Конституционният съд (Trybunał Konstytucyjny) е орган на съдебната система. Той е компетентен да взема решенията относно:

Съответствието на приетите закони с Конституцията

Спорове за компетентност между органите на централната администрация

Съответствието на целите или действията на политическите партии с Конституцията

Конституционни жалби, подадени от граждани

Английските версии на закона, управляващ Конституционния съд, и на други закони, свързани със Съда, са публикувани на уебсайта на [полския Конституционен съд](#).

Източници на правото

Източниците на полското право са Конституцията, законите, ратифицираните международни споразумения и постановленията. Конституцията се счита за най-важният източник на полското право. Тя съдържа информация за полската правна система, институционална организация, съдебната система и местните органи. Освен това тя обхваща политическите свободи и права. Действащата в момента Конституция, която действа в момента, беше приета през 1992 г. Текстът на полската Конституция може да бъде намерен на уебсайта на [долната камара на полския парламент \(Сейм\)](#) на полски, английски, немски, френски и руски език.

Видове правни инструменти — описание

Законите (ustawy) представляват универсални правнообвързващи инструменти, които обхващат важни въпроси. Всеки въпрос може да стане предмет на закон. В някои случаи Конституцията изисква уреждане на определен въпрос чрез закон: например бюджет или законовия статут на гражданите.

Съгласно полската Конституция преди ратифицирането на някои **международни споразумения (umowy międzynarodowe)** те трябва да бъдат утвърдени чрез закон, приет от парламента и подписан от Президента. Тези закони включват въпроси като съюзи; политически или военни договори; граждански свободи, права и задължения; членство в международни организации, както и други въпроси, уредени от Конституцията.

Постановленията (rozporządzenia) се издават от управляващите органи, посочени в Конституцията като упълномощени със закон.

Министерският съвет има право да издава **решения (uchwały)** с вътрешен характер, които са задължителни единствено за организационните звена, подчинени на институцията, издаваща решението; те не могат да представляват правна база за вземане на решения, засягащи граждани, юридически лица или други субекти.

Органите на местното управление и местните органи на държавната администрация имат право, на базата на правомощия, предоставени със закон, да приемат **местни закони (akty prawa miejscowego)**, отнасящи се до техните райони на администрация.

Йерархия на правните норми

Конституцията е първият източник на полското право. Останалите норми в йерархията на полската Конституция са: ратифицирани международни споразумения, регламенти, директиви и решения на Европейския съюз, закони, заповеди и актове на местни органи.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законодателните правомощия се упражняват от Сейма и от Сената, двете камари на **полския парламент**. Членовете се избират с **четиригодишен мандат**. Право да приемат законодателни актове имат депутатите, Сенатът, Президентът на Република Полша и Министерският съвет. Такова право има и група **от най-малко 100 000 граждани**, които имат право да гласуват в изборите за Сейм.

Сеймът разглежда законопроектите на три четения. След като законопроектът е одобрен от Сейма и Сената, той се изпраща за подписване от Президента. Преди да подпише определен законопроект, Президентът има право да го изпрати на Конституционния съд, за да установи неговата конституционност.

Министерският съвет осигурява изпълнение на **законите**, издава **постановления**, сключва **международни споразумения**, **изискващи ратификация** и приема или отхвърля **други международни споразумения**.

Процес на вземане на решения

Право на инициатива

Право да внасят законопроекти имат депутатите, Сенатът, Президентът на Република Полша, Министерският съвет и група от най-малко 100 000 граждани, които имат право да гласуват в изборите за Сейм.

В повечето случаи законопроектите се предлагат от Министерския съвет или от депутатите.

Законопроектите, заедно с техните обосновки, се изпращат на **Председателя на Сейма (Marszałek Sejmu)**, който ги препраща на Президента на Републиката, на Сената и на председателя на Министерския съвет (премиера).

Обсъждане

Сеймът разглежда законопроектите на три четения. Законопроектите се разглеждат и от специалните комисии на Сейма и Сената.

Приемане

В срок от 30 дни от получаването на законопроект Сенатът трябва да го приеме без изменения, да приеме изменения или да реши да го отхвърли изцяло. **Сеймът** може да отхвърля измененията, направени от Сената, единствено чрез абсолютно мнозинство на гласувалите в присъствието най-малко на половината от регламентирания брой на депутатите.

Обнародване

След приключване на процедурата в Сейма и в Сената, Председателят на Сейма трябва да предостави одобрения законопроект за подписване от Президента. Президентът на републиката трябва да подпише законопроекта в срок от 21 дни след неговото получаване и да разпорежи неговото обнародване в Държавен вестник на Република Полша (Dziennik Ustaw). Четиринадесет дни по-късно актът влиза в сила. Датата на **влизване в сила** обаче може да бъде посочена в самия законопроект. Според полското право един законопроект може да бъде отменен единствено от друг законопроект. Датата, на която актът или законът губи своята правна сила, трябва да бъде включена в текста на същия акт или закон.

Бази данни с правна информация

Законови актове от 1918 г. до настоящия момент и техен списък можете да намерите на уебсайта на [полската база данни с правна информация \(Sejm\)](#).

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Последна актуализация: 01/02/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Португалия

Настоящата страница Ви предоставя информация относно правната система в Португалия.

Инструменти или източници на правото, които установяват правни норми

В Португалия традиционно съществуват следните източници на правото:

- а. Конституционни закони, включващи самата Конституция на Португалия, различни конституционни закони и закони за изменение на Конституцията;
- б. „Нормите и принципите на общото или обичайното международно право“, „нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения“, „норми, приети от компетентните органи на международни организации, в които Португалия членува (...), при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“ и „разпоредбите на договорите относно Европейския съюз и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции“ — член 8 от Конституцията;
- в. Обикновени закони, които обхващат закони, приети от Събранието на Републиката, законодателни укази, издадени от правителството, и регионални законодателни укази, приети от законодателните събрания на автономните региони на Азорските острови и Мадейра;
- г. Инструменти със силата на закони, като например актове, с които се одобряват международни конвенции, договори или споразумения, общообвързващи решения на Конституционния съд, установяващи противоконституционността или незаконността на дадени мерки, колективни трудови договори и други колективни инструменти, регулиращи трудови отношения;
- д. Подзаконовни нормативни актове или законодателни инструменти с по-нисък статут от закони, чиято цел е да допълват законите и да уреждат конкретни елементи, така че законите да могат да бъдат прилагани или изпълнявани. Те включват укази за прилагане, наредби, укази, регионални укази за прилагане, решения, правила, министерски заповеди за прилагане, изпълнителни заповеди, полицейски разпореждания, издадени от граждански губернатори, и общински наредби и разпоредби.

2. Други източници на правото

Становищата по отношение на допустимостта и значението на други източници, които са извън сферата на политическата власт на държавата да създава писано право, се различават в зависимост от това дали източниците се разглеждат като средства за създаване на правни норми или като средства за оповестяване на такива норми, или и двете. Понякога се прави разграничение между преки и косвени източници, като по този начин се избягват някои затруднения, произтичащи от различията в основния подход.

Изброените по-долу източници често се цитират като възможни източници на правото:

- а. Обичай, с други думи, повтарящо се и обичайно приемане на определена линия на поведение, която по принцип се счита за задължителна. Той може да се разглежда като източник на правото само в някои определени области. Създадените по този начин норми могат да бъдат открити например в областта на международното публично право (например принципът на имунитет на чужди държави от съдебно преследване), международното частно право и административното право.
- б. Съдебна практика, т.е. набор от принципи, произтичащи от съдебни решения, постановени от съдилищата. В някои среди се приема, че тя не представлява истински източник на правото, а има значение единствено за разкриване на значението на правните разпоредби, като предоставя решения на проблеми, свързани с тълкуването, които могат да бъдат следвани в други случаи в зависимост от силата на логическите и техническите аргументи, на които се основават. Някои автори включват в тази категория не само съдебни решения по определени дела, но и съдебни постановления, които имат силата на закон (решения на Конституционния съд с общозадължително действие), защото от тяхна гледна точка всички те представляват инструменти, които действително създават общоприложимо право.
- в. Справедливост, когато съдилищата са оправомощени да формулират правни норми, съответстващи на специфичните характеристики на отделните случаи, които разглеждат, като се позовават на общите принципи на справедливост и етичното съзнание на съдията. „Съдилищата могат да вземат решение, основано на справедливост, единствено когато: а) съществува правна разпоредба, която го позволява; б) между страните съществува споразумение и е възможно обжалване пред по-висшестоящ съд; в) страните са се споразумели предварително да се позоват на справедливостта“ — член 4 от Гражданския кодекс.
- г. Обичайна практика, с други думи, повтарящи се социални практики, които не се считат за задължителни, но се разглеждат като важни в правни сделки, по-специално при формализирането на правни отношения, по-специално в областта на търговията. Обичайната практика може да бъде взета под внимание от съдилищата, когато това е предвидено от закона и когато не е „в противоречие с принципите на добросъвестност“ — член 3 от Гражданския кодекс. Следователно правните норми не могат да бъдат създадени самостоятелно вследствие на обичайна практика и мнозина не считат обичайната практика за истински източник на правото.
- д. Правната теория, или становищата на доктрината, не следва да се счита за истински източник на правото, въпреки че играе важна роля в научно и техническо развитие на правните познания и има значително отражение върху окончателния резултат от работата на тези, които отговарят за тълкуването и прилагането на правните норми.

3. Йерархия на източниците на правото

Когато се прави позоваване на йерархията на законите, се има предвид относителният статут на различните инструменти, с други думи — тяхното положение в установената скала.

Във връзка с това са налице някои твърдения, че йерархия може да бъде установена само въз основа на метода на създаването. Съгласно това становище йерархията не се основава на относителния статут на правните норми, а е установена единствено между източниците, от които те са създадени.

Независимо от това кое становище се приема, може да се изготви нормативна йерархия.

Йерархичният ред на различните източници, включени в раздел 1, е както следва:

Конституцията и конституционните закони;

нормите и принципите на общото или обичайното международно право и международни споразумения (т.е. всички инструменти, посочени в раздел 1, буква б);

закони и законодателни укази;

регионални законодателни укази;

инструменти със силата на закони;

подзаконови нормативни актове.

4. Процедури за въвеждане на международни норми във вътрешното право на Португалия

Международните законодателни инструменти са транспонирани в португалското право в съответствие със следните принципи, определени в член 8 от Конституцията на Португалия:

- а. „Нормите и принципите на общото или обичайното международно право са неделима част от португалското право“.
- б. „Нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения, влизат в сила във вътрешното право на Португалия веднага след като бъдат публикувани официално и остават в сила, докато са обвързващи по отношение на португалската държава в международен план“.
- в. „Нормите, приети от компетентните органи на международните организации, в които Португалия членува, влизат непосредствено в сила във вътрешното право на Португалия, при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“.
- г. „Разпоредбите на договорите относно Европейския съюз и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции, се прилагат във вътрешното право на Португалия в съответствие с правото на Съюза и при спазване на основните принципи на демократичната правова държава“.

5. Различни органи, оправомощени да приемат правни норми

Органите, оправомощени да приемат правни норми, са: Събранието на Републиката, правителството, регионалните правителства и законодателни събрания на Азорските острови и Мадейра, местни органи и определени административни органи.

6. Нормотворчески процес

Начинът, по който се приемат нормите, е различен в зависимост от специфичните процедури, които трябва да бъдат следвани от всеки орган, компетентен да приеме нормите. Следователно различните видове законодателни инструменти се приемат чрез различни процедури. По-долу са описани двете най-формални и важни процедури за приемане на правните норми.

Най-сложната процедура, в която участва Събранието на Републиката, се състои от следните стъпки:

- а. Законодателна инициатива: „право на законодателна инициатива имат членовете на Събранието на Републиката, парламентарните групи и правителството, както и групи регистрирани избиратели при спазване на реда и условията, предвидени в закона. Правото на законодателна инициатива във връзка с автономните региони принадлежи на съответните регионални законодателни събрания (член 167, параграф 1 от Конституцията).“
 - б. Първоначално допускане, публикуване, регистрация, номериране и оценка: тази фаза включва разглеждане на допустимостта на законопроекта, публикуване на текста в Държавен вестник на Събранието на Републиката, административна обработка и накрая — оценка на съдържанието.
 - в. Обсъждане и одобрение: това включва обсъждане на общи въпроси, последващо обсъждане по конкретни въпроси, гласуване на законопроекта в неговата цялост, гласуване на конкретни точки и окончателно цялостно гласуване. За да бъде приет един законопроект, може да се изисква обикновено мнозинство, абсолютно мнозинство или квалифицирано мнозинство.
 - г. Контрол от президента на републиката в рамките на законоустановения срок, след изтичането на който той или обнародва предложения текст, или упражнява правото си на вето. В последния случай мярката се обсъжда отново от Събранието на Републиката. Ако вотът е потвърден или се направят изменения, текстът отново се предава на президента за обнародване, което също трябва да се осъществи в рамките на предварително определен срок. Президентът на републиката е отговорен за „обнародването на закони, законодателни укази и нормативни укази и разпорежда тяхното публикуване, както и подписването на резолюции на Събранието на Републиката, с които се одобряват международни споразумения, и други правителствени укази“ (член 134, буква б) от Конституцията).
 - д. Публикуване: след като текстът бъде обнародван, президентът трябва да разпреди текстът на новото законодателство да бъде публикуван в Държавен вестник на Република Португалия.
- Процедурата, в рамките на която правителството приема законодателство, включва следните стъпки:
- а. Законодателна инициатива: законодателното предложение се представя от службата на съответния министър.
 - б. Запитване: на този етап министърът, който предлага законодателното предложение, трябва да разгледа становищата, а също трябва да бъдат проведени консултации с органите, определени от Конституцията и по закон.
 - в. Предварителна и подробна оценка: след като бъдат първоначално одобрени, предложенията се разглеждат и оценяват.
 - г. Одобрение: въпреки че определени видове законодателство не трябва да бъдат одобрявани от Министерския съвет, последният обикновено отговаря за одобряване на проекта.
 - д. Контрол: „в рамките на четиридесет дни от получаването на всеки правителствен указ за приемане, ... Президентът на републиката или обнародва указа, или упражнява правото си на вето. В последния случай той информира правителството в писмен вид за причините за това“ (член 136, параграф 4 от Конституцията).
 - е. Публикуване на окончателния текст в Държавен вестник на Република Португалия.

7. Условия за влизане в сила на националните норми

„Законите са задължителни само след публикуването им в Държавен вестник“. „След като даден закон бъде публикуван, той влиза в сила след изтичането на срока, определен в самия закон, или когато такъв срок не е посочен, след срока, предвиден в специално законодателство“ (член 5 от Гражданския кодекс).

Съгласно настоящия текст на член 2 от Закон № 74/98 от 11 ноември 1998 г.:

- „1. Законодателни инструменти и други актове от общ характер влизат в сила на датата, определена в самите тях; при никакви обстоятелства те не могат да влязат в сила на датата на публикуване“.
- „2. Ако не е определена дата, актовете, посочени в параграф 1, влизат в сила на територията на Португалия и в чужбина на петия ден след публикуването им“.
- „4. Срокът, определен в параграф 2, започва да тече от следващия ден, непосредствено след публикуването на интернет сайта, управляван от *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*“.

8. Средства за разрешаване на евентуални състълкновения на различни правни норми

В тази връзка е най-важна ролята на Конституционния съд, който трябва да обяви за противоконституционни всички норми, които са в противоречие с Конституцията на Португалия или принципите, заложили в нея.

При разглеждане на конкретно представени им случаи съдилищата не могат да прилагат разпоредби, които нарушават Конституцията или произтичащите от нея принципи.

По време на процеса на тълкуване, извършен с оглед преценка на фактите, представени за обсъждане, съдилищата трябва да разрешават всякакви състълкновения, възникнали между различни правни норми, като винаги се взема предвид посочената по-горе йерархия на източниците. Във връзка с това те трябва да разглеждат системата като единно цяло, без да признават каквито и да е пропуски или несъответствия, по-

специално от логическо или семантично естество, като съобразяват обстоятелствата, на които се основа приемането на нормите, и специфичните условия, преобладаващи в хода на нормотворческия процес. Тези процеси винаги изискват минимално съответствие на формулировките, дори и несвършено изразени, с подхода, възприет от законодателя, и се основават на предположението, че законодателят е избрал „най-разумните“ решения и е в състояние да „изрази намеренията си чрез подходящите термини“ (член 9 от Гражданския кодекс).

Що се отнася до стълкновенията на нормите в областта на международното частно право, моля разгледайте информационния лист „Приложимо право“.

Бази данни с правна информация

 Digesto е официалната база данни с правна информация на Португалия и съдържа Държавен вестник (*Diário da República*).

Digesto — Интегрирана система за правна информация

Digesto е създадена с Решение № 48/92 на Министерски съвет от 31 декември 1992 г. и съдържа:

а. Законодателни актове, публикувани в 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник.

б. Безплатна, интегрирана, подробна и актуална правна информация, по-специално:

срока на валидност, датата на влизане в сила и бележки, свързани с актове, публикувани в 1-ви раздел на Държавен вестник след 5 октомври 1910 г., и различни документи от предходни десетилетия, както и актове във 2-рия раздел на Държавен вестник, обработени от PCMLEX (централна база данни на системата Digesto);

цялата съответна информация, като например оправомощаващи разпоредби, подзанокови нормативни актове, законодателство по прилагането, направени и приложени изменения, приложимо право на Общността, административни насоки, издадени от Генерална дирекция „Бюджет“, съдебна практика и колективни инструменти, регулиращи трудовите отношения;

достъп до три други бази данни: LEGAÇOR — регионална база данни със законодателна информация за Азорските острови, REGTRAB — специфични бази данни за трудови разпоредби и DGO-DOUT — специфична база данни, съдържаща циркулярни писма и становища, издадени от Генерална дирекция „Бюджет“;

достъп чрез оперативна съвместимост с базите данни с правна информация на Министерството на правосъдието, Главната прокуратура (PGR) и португалския парламент (чрез своята база данни, AP — *Atividade Parlamentar*), съдебната практика, произтичаща от основните съдилища, становищата на PGR и цялата подготвителна работа по законите от началото на законодателния процес до публикуването им.

Електронен държавен вестник (*Diário da República Eletrónico* — DRE)

Съгласно Законодателен указ № 83/2016 от 16 декември 2016 г. Държавен вестник е публична услуга с безплатен и универсален достъп и се публикува единствено онлайн. Тази публична услуга се предоставя от *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A.* (INCM), който публикува Държавен вестник на своя уебсайт. Потребителите имат свободен, универсален достъп и могат да правят справки, да отпечатват, подават и търсят съдържанието на законодателни актове, публикувани в 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник, в електронен формат.

Услугата, предоставяна от електронното издание на Държавен вестник, може да включва:

а. правния текст на актове, изискващи публикуване в Държавен вестник съгласно Конституцията и закона, по-специално Закон № 74/98 от 11 ноември 1998 г., изменен и преиздаден със Закон № 43/2014 от 11 юли 2014 г.;

б. инструмент за актуална консултация с консолидирания текст на съответното законодателство (консолидираният текст няма правна стойност);

в. инструмент за превод на правни термини;

г. инструмент за търсене по ключова дума на актове, за които е необходима публикация в Държавен вестник;

д. надлежно обработена и систематизирана правна информация;

е. взаимосвързаност със секторни бази данни, предоставящи допълнителна правна информация, по-конкретно съдебна практика, право на Общността, административни насоки и правна теория;

ж. безплатно изпращане на съдържанието на 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник на електронната поща на абонатите.

Полезни връзки:

 Държавен вестник — Португалия

Последна актуализация: 07/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Румъния

Настоящата страница Ви предоставя информация за румънската правна система и преглед на правото в Румъния.

Източници на правото

Източниците на правото в Румъния са:

 Конституцията на Румъния;

прието от Парламента законодателство (конституционни закони, основни закони и обикновени закони);

укази на президента на Румъния;

нормативни актове на правителството (наредби, извънредни постановления, решения);

нормативни актове, издадени от централните държавни органи (министерски наредби, насоки и разпоредби);

нормативни актове, издадени от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ);

право на **Европейския съюз** (регламенти, директиви);

 международни договори, по които Румъния е страна.

Видове правни инструменти — описание

Правната рамка на Румъния включва следните правни инструменти:

Конституцията е върховният закон на Румъния. Тя регламентира структурата на Румъния като национална, единна и неделима държава, връзките между изпълнителната, законодателната и съдебната власт, както и между държавните органи, гражданите и юридическите лица.

Конституционните закони се изготвят от органа с учредителни правомощия — т.е. от учредителното събрание, избрано и свикано за тази цел.

Основните закони се отнасят до голямо значение за държавата, като например държавните граници, румънското гражданство,

държавния герб и държавния печат, правната уредба на собствеността и на наследяването, организацията и провеждането на референдуми;

престъпленията, наказанията и правилата за тяхното изпълнение, организацията и функционирането на Висшия магистратски съвет, на съдилищата, на прокуратурата и на Сметната палата, правата на лицата, които са претърпели вреди от публичен орган, националната отбрана, организацията на държавните органи и политическите партии.

Обикновените закони регламентират всички други сфери, които не са обхванати от основните закони. Обикновен закон не може да изменя или да променя правна норма от по-висок ранг, като например основен закон или Конституцията.

В специални случаи (разпускане на парламента) някои определени от парламента сфери могат да бъдат регламентирани от **правителствени наредби**. Наредбите се издават въз основа на специален акт на овластяване в рамките на този акт и при условията, определени в него. В извънредни ситуации правителството може да издава извънредни постановления във всяка сфера, ако сметне това за необходимо.

Правителствените решения определят как да се прилагат ефективно законите или други организационни аспекти относно тяхното прилагане.

Нормативни актове (наредби и насоки) **се издават от централното държавно управление** единствено въз основа и с цел прилагане на закони, правителствени решения и наредби.

Актове на автономни административни органи

Нормативни актове, приети от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), регламентират сферите, които попадат в рамките на компетентността на въпросните органи.

Други източници на правото

📄 **Съдебната практика на Европейския съд по правата** на човека и съдебната практика на съдилищата на ЕС.

Макар че националната съдебна практика не е източник на правото, решенията на 📄 **Висшия касационен съд**, които имат за цел да гарантират еднакво тълкуване на определени законови разпоредби, без съмнение представляват вторични източници на правото. Освен това решенията на Конституционния съд, които имат действие с общо приложение (*erga omnes*), а не сред страните по делото (*inter partes litigantes*), могат да се разглеждат като вторични източници на правото.

В съответствие с член 1 от Закон № 287/2009 относно Гражданския кодекс източниците на гражданското право могат да бъдат законодателството, **правните обичаи и общите принципи на правото**. Под „правни обичаи“ тук се разбират традицията (обичаите) и професионалните практики.

Посочените по-горе разпоредби установяват следните правила за прилагане на правни обичаи като източник на правото:

Правните обичаи се прилагат за случаите, които не са законово уредени; когато не съществуват правни обичаи, се прилагат правните разпоредби за подобни ситуации, а когато няма такива разпоредби, се прилагат общите принципи на правото.

По въпроси, регламентирани със закон, правните обичаи се прилагат само когато законът изрично препраща към тях.

За източници на правото могат да бъдат признати само правни обичаи, които са в съответствие с обществения ред и добрите нрави.

Заинтересована страна трябва да докаже съществуването на правни обичаи и тяхното съдържание. Приема се, че правни обичаи, публикувани в сборници, съставени от съответните оправомощени субекти или органи, съществуват до доказване на противното.

Йерархия на правните норми

Йерархията на правните норми на Румъния е следната:

Конституцията на Румъния и конституционните закони са от най-висок ранг в йерархията на правните норми. Всички други нормативни актове трябва да бъдат в съответствие с тях.

Основните закони заемат второ място в правната йерархия. Парламентът приема основните закони с квалифицирано мнозинство.

Обикновените закони са третата категория правни норми. Парламентът приема обикновените закони с обикновено мнозинство. Обикновен закон не може да изменя или да променя основни закони или Конституцията.

Правителствените наредби са четвъртата категория правни норми.

Правителствените решения са петата категория правни норми в правната йерархия.

Нормативните актове, приети от централното държавно управление и от автономните административни органи, са шестата категория правни норми в правната йерархия.

Нормативните актове, приети от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), са от най-нисък ранг в йерархията на правните норми.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на законодателството

Според Конституцията държавата е основана на демократичните конституционни принципи на **разделение на властите и контрол и баланс между властите в държавата** (законодателна, изпълнителна и съдебна).

Властта е разделена между парламента, правителството и съдебните органи и се упражнява от тях. 📄 **Конституционният съд**, 📄 **Омбудсманът на Румъния** (*Avocatul Poporului din România*), 📄 **Сметната палата** (*Curtea de Conturi*) и 📄 **Законодателният съвет** (*Consiliul Legislativ*) също гарантират баланс на властите между публичните органи и гражданите.

Парламентът е върховният представителен орган на гражданите и е единственият законодателен орган в държавата. Той е съставен от 📄 **Камарата на депутатите** и 📄 **Сената**. По принцип **законодателната власт** е изключително право на парламента, но в определени случаи той споделя тази функция с 📄 **изпълнителната власт (правителството)** и електората (гражданите).

📄 **Правителството** може да издава наредби съгласно специфичното законодателство относно компетентността, прието от парламента. При изключителни извънредни обстоятелства, към които трябва да се подходи със спешни действия, правителството може да издава и извънредни постановления.

Законодателен процес на вземане на решения

Законодателният процес на вземане на решения се състои от три етапа:

1. Правителственият етап или предпарламентарният етап включва:

подготовката на законопроекта на правителствено ниво;

вносянето на законопроекта за обществено обсъждане при условията, предвидени в закона;

получаване на положително становище от страна на Законодателния съвет, на ниво министерства и от страна на други институции;

приемането на законопроекта от правителството.

2. Парламентарният етап включва:

вносяне на проекта на законодателен акт в една от камарите на парламента (Камарата на депутатите или Сената като първа камара) в зависимост от компетентностите, установени от Конституцията на Румъния;

обсъждане и приемане на доклада/становището по проекта на законодателен акт в постоянните парламентарни комисии (при специални обстоятелства могат да бъдат сформирани и специализирани комисии);

по време на пленарното заседание първата камара се произнася по законопроекта и свързаните с него законодателни предложения в срок от 45 дни, считано от датата на представянето им пред постоянното бюро;

в случай на кодекси и друго особено сложно законодателство крайният срок е 60 дни от датата на представянето им пред постоянното бюро; за извънредни постановления на правителството крайният срок е 30 дни;

в случай че крайният срок не е спазен, законопроектът или законодателното предложение се счита за прието и се изпраща на Камарата на депутатите, която взема окончателното решение.

След това законопроектът/законодателните предложения се гласуват (приемат се или се отхвърлят) и се изпращат на камарата за вземане на решения (Камарата на депутатите или Сената), която приема окончателната версия на законодателния акт.

3. Следпарламентарният етап се отнася до:

проверката на конституционността на закона (проверка *a priori*) (Конституционният съд потвърждава съответствието на закона с Конституцията).

Тази проверка може да се извърши по искане на [президента на Румъния](#), председателя на една от камарите, правителството, [Висшия касационен съд](#), Омбудсмана на Румъния или от най-малко 50 депутати или най-малко 25 сенатори, като може да бъде извършена и служебно в случай на конституционен контрол.

Накрая **законът се обнародва** от президента в рамките на 20 дни от неговото приемане. Ако президентът поиска преразглеждане на закона (такова искане може да се отправи само еднократно) или проверка на неговата конституционност, законът трябва да бъде обнародван в рамките на 10 дни след приемането му, след като е бил преразгледан или след като от Конституционния съд е получено потвърждение за неговото съответствие с Конституцията.

Законът влиза в сила в рамките на три дни след публикуването му в [Държавния вестник на Румъния](#), част I, или на по-късна посочена в закона дата.

Бази данни с правна информация

а) [Законодателният портал](#), който се управлява от Министерството на правосъдието, е правна информационна система, която предоставя на всяко заинтересовано лице бърз, безплатен и неограничен достъп до актуализирана и консолидирана версия на националното право. Това приложение е свързано с европейския общ портал към националното право [N-Lex](#).

Законодателният портал е разработен от Министерството на правосъдието в рамките на проект, за който са отпуснати безвъзмездни средства от Европейския социален фонд по *Оперативна програма „Административен капацитет“*.

Базата данни се актуализира ежедневно и предоставя достъп до повече от 150 000 закона от 1989 г. насам и до редица предишни съответни закони.

В базата данни може да се търси, като се използват множество критерии, като например:

думи от заглавието;

думи от текста;

тип документ;

номер на документ;

тип и номер на официална публикация;

дата на публикуване;

органа, който приема закона, и други.

б) Друга [база данни с правна информация в Румъния](#), която е проектирана, управлявана и актуализирана от Законодателния съвет, също осигурява безплатен публичен достъп до румънското законодателство.

Това е онлайн версията на *Справочник на румънското право*® — официален регистър на румънското законодателство, който осигурява точна и вярна информация относно правния статут на всеки закон в различни моменти във времето.

Базата данни обхваща периода от 1864 г. до настоящия момент.

Базата данни може да се разглежда, като се използват следните критерии:

категория/тип законодателен акт;

номер;

година (период) на влизане в сила;

интервал на публикуване;

официално издание (тип, номер, година);

ключови думи от заглавието;

статус на акта (в сила, не е в сила);

други критерии (законодателен, индивидуален/публикуван, непубликуван).

В интранет мрежата на **Законодателния съвет** се поддържа база данни, актуализирана с подробна правна информация, необходима за конкретната дейност по одобряване на законопроектите и за предоставяне на информация, която е от полза в хода на законодателния процес.

в) Друга [база данни с правна информация](#) (макар и организирана по различен начин) може да се достигне от уебсайта на [Камарата на депутатите](#) (една от камарите на парламента). Търсенето може да се извърши въз основа на:

тип нормативен акт;

номер;

дата;

публичен орган, издал нормативния акт;

дата на публикуване и ключови думи (както от заглавието, така и от основния текст на акта).

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Последна актуализация: 24/02/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Словения

Настоящата страница предоставя информация относно правната система в Словения.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Абстрактните правни норми в правната система на Република Словения се приемат както на държавно, така и на местно равнище. Правните инструменти на държавно равнище са Конституцията (*ustava*), законите (*zakoni*) и подзаконовите нормативни актове, които се разделят на две основни категории: укази (*uredbe*, понякога превеждани като разпоредби) и правилници (*pravilniki*).

Местните съвети приемат главно наредби (*odloki*).

Правната система на Словения не признава съдебния прецедент като задължителен източник на правото, което означава, че съдилищата от по-нисша инстанция (*nižja sodišča*) не са официално обвързани от решенията на съдилищата от по-висша инстанция (*višja sodišča*). Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват и следват съдебната практика на съдилища от по-висша инстанция и на Върховния съд (*Vrhovno sodišče*).

Върховният съд, заседаващ като общо събрание, може да приема **принципни правни становища** (*načelna pravna mnenja*) по въпроси от значение за еднаквото прилагане на законите. Съгласно Закона за съдилищата (*Zakon o sodiščih*) такива принципни правни становища са задължителни единствено за съдийските състави на Върховния съд и могат да бъдат променяни само при ново общо събрание. Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват с принципните правни становища и в съдебната си практика Върховният съд изисква да се отдаде дължимото внимание на страна, позоваваща се на вече прието правно становище по разисквания въпрос.

Законите и другите разпоредби трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8 от Конституцията). Ратифицираните и обнародвани международни договори трябва да се прилагат пряко. Становището на Конституционния съд на Словения (*Ustavno sodišče*) е, че международните договори са от по-висок ранг спрямо нормативните актове в йерархията на правните актове. Ратифицираните международни договори се интегрират в националната правна система, като по този начин създават права и задължения за физическите и юридическите лица в държавата (при условие че договорите са пряко приложими).

Словенската правна система принадлежи към семейството на континенталното право и е гражданскоправна система, което означава, че обичайното право като такова не е част от правната система. Обичайното право обаче се ползва с известно признаване в словенското законодателство. Например съгласно член 12 от Облигационния кодекс (*Obligacijski zakonik*) — закон, който урежда договорите между физически и юридически лица — търговските обичаи, привички и практики, установени между страните, се вземат предвид при оценяването на изискваните действия и тяхното влияние върху облигационните правоотношения на търговските субекти.

При изпълнението на съдийските си функции съдията е длъжен да спазва Конституцията, законите, общите принципи на международното право и ратифицираните и обнародвани международни договори. Законът за съдилищата предвижда, че ако гражданскоправният спор не може да бъде разрешен въз основа на действащите разпоредби, съдията трябва да вземе предвид разпоредбите, които се прилагат при подобни дела. Ако въпреки това решението на спора продължава да бъде неясно от правна гледна точка, той трябва да вземе решение въз основа на общите принципи на националния правен ред. При това свое действие той трябва да действа в съответствие с правната традиция и установените принципи на юриспруденцията. Съдията винаги трябва да действа все едно разглежда неопределен брой дела от същия вид.

Йерархия на правните норми

Всички правни норми трябва да бъдат в съответствие с Конституцията. Законите и другите разпоредби трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8, параграф 1 от Конституцията). Освен това подзаконовите нормативни актове и местните наредби трябва да бъдат в съответствие със законите.

Общите актове, издадени с цел упражняване на публичната власт (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*), трябва да бъдат в съответствие с Конституцията, законите и подзаконовите нормативни актове.

Индивидуалните актове и действията на държавните органи, местните общински органи и лицата, натоварени с изпълнение на публичната власт, трябва да се основават на приет закон или нормативен акт.

По отношение върховенството на правото на Европейския съюз Конституцията предоставя основанията за приемането на неговото върховенство от страна на словенската правна система, като посочва, че правните актове и решения, приети в рамките на международни организации, на които Словения е прехвърлила упражняването на част от суверенните си права (в този случай на Европейския съюз), трябва да се прилагат в Словения в съответствие с правната уредба на тези организации.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законите се приемат от долната камара на словенския двукамарен парламент — **Националното събрание** (*Državni zbor*). В съответствие с членове 80 и 81 от Конституцията Националното събрание е съставено от 90 депутати, представляващи гражданите на Словения. Осемдесет и осем депутати се избират чрез всеобщо, равно, пряко и тайно гласуване. Задължително е в Националното събрание винаги да бъде избран по един депутат от италианската и от унгарската национални общности от членовете на тези общности. Националното събрание се избира за срок от четири години.

Укази се издават от **правителството** (*Vlada*), докато **правилниците** се издават от **отделни министри** от правителството. В съответствие с членове 110—119 от Конституцията правителството се състои от министър-председател (*predsednik vlade*) и министри. В рамките на своите пълномощия правителството и отделните министри са независими и се отчитат пред Националното събрание, което може да заведе (пред Конституционния съд) срещу тях дела за отстраняване от длъжност, да им гласува доверие или да прекрати мандата им чрез интерпелация. Министър-председателят се избира от Националното събрание, след което той предлага министрите, които да бъдат назначени (и освободени от длъжност) от Националното събрание.

Конституционният съд има съществена роля по отношение на институционалната рамка, тъй като може да отменя закони, подзаконовите нормативни актове и местни наредби, които счита за противоконституционни. Той също така издава становища относно конституционсъобразността на международните договори и постановява решения по индивидуални конституционни жалби на ошетените граждани, които могат да бъдат подавани след изчерпването на всички други средства за правна защита.

Местните наредби се приемат от местните съвети (*občinski sveti*, *mestni sveti*), които се избират пряко от жителите на общината.

Процес на вземане на решения

Приемането на закони може да бъде предложено на Националното събрание от правителството, от отделни депутати на Националното събрание, от горната камара на парламента — Държавния съвет (*Državni svet*) и от пет хиляди гласоподаватели. Съгласно неговия процедурен правилник (*Poslovnik Državnega zbora*) обикновената процедура в Националното събрание се състои от три четения на предлагания закон.

Освен това в процедурния правилник се предвижда ускорена извънредна процедура. Съгласно член 86 Националното събрание може да вземе решение, ако присъства мнозинство от депутатите и ако законът се приеме с мнозинство от гласовете, подадени от присъстващите депутати, освен ако не се предвижда друг вид мнозинство. Държавният съвет може да наложи вето върху приет закон, а Националното събрание може да отхвърли вето с мнозинство от гласовете на всички депутати.

Законодателният референдум (*Zakonodajni referendum*) (съгласно определеното в член 90 от Конституцията) се урежда в Закона за референдумите и гражданските инициативи (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) и провеждането му може да бъде постановено от самото

Национално събрание или след искане от страна на Държавния съвет, една трета от депутатите или четиридесет хиляди гласоподаватели. Гласоподавателите могат да потвърдят или да отхвърлят приетия от Националното събрание закон преди обнародването му от **Президента на републиката** (*Predsednik republike*).

Президентът на републиката трябва да обнародва приетия закон в рамките на осем дни след приемането му. Съгласно член 154 от Конституцията всички правни норми трябва да бъдат публикувани, преди да могат да влязат в сила. Правните норми, приети от държавни институции, се публикуват в Официален вестник на Република Словения (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS), а наредбите и другите местни нормативни актове се публикуват в местните официални вестници.

Изменения на Конституцията се приемат по специална процедура, установена в Конституцията. Предложение за изменение на Конституцията може да бъде внесено от 20 депутати от Националното събрание, от правителството или от тридесет хиляди гласоподаватели. Решение по такова предложение се взема от Националното събрание с мнозинство от две трети от гласовете на присъстващите депутати, но изменение може да бъде прието само ако е одобрено с мнозинство от две трети от гласовете на всички депутати. Член 87 от Конституцията гласи, че правата и задълженията на гражданите и други лица могат да се определят от Националното събрание на Република Словения само със закон.

Регламентите и решенията на ЕС, приети от институциите на ЕС, са пряко приложими в Република Словения. Не е необходимо те да бъдат ратифицирани и публикувани в Официален вестник на Република Словения, за да бъдат приложими.

Международните договори, по които Република Словения е страна, влизат в сила след ратифицирането им от Националното събрание чрез специална процедура. Международните договори се ратифицират чрез приемането на закон, внесен от правителството. Закон за ратифициране на международен договор се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство от присъстващите депутати, освен когато в Конституцията или закона е предвидено друго.

Бази данни с правна информация

Система за правна информация (*Pravno-informacijski sistem* — PIS.)

 Системата за правна информация — Регистър на разпоредбите на Република Словения (*Register predpisov Republike Slovenije*) — е свързана със сборника разпоредби на други държавни органи и с Официален вестник на Република Словения.

Законодателство на Националното събрание (*Zakonodajna državnega zbora*)

Базата данни **Законодателство на Националното събрание** съдържа текстовете на всички закони и други нормативни актове, които са в процес на обсъждане от Националното събрание. Те включват:

Консолидираните текстове на законите (*prečiščena besedila zakonov*) — официално консолидираните текстове на законите, приети след 29 ноември 2002 г. и публикувани в Официален вестник на Република Словения, както и неофициално консолидираните текстове към 17 юни 2007 г.;

Приетите закони (*sprejeti zakoni*) — приетите от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения закони от обявяването на независимостта на Словения на 25 юни 1991 г. насам;

Приетите нормативни актове (*sprejeti akti*) — приетите от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения нормативни актове от 28 ноември 1996 г. насам;

Проектозаконите (*predlogi zakonov*) — проектозаконите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектозаконали, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на законите (*obravnave zakonov*) (заключителна процедура) — архив на всички четения на даден закон, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.;

Проектозаконали (*predlogi odlokov*) — проектозаконали, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектозаконали, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на закони (*obravnave aktov*) (заключителна процедура) — архив на всички четения на даден закон, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.

Проектонаредбите (*predlogi odlokov*) — проектонаредбите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектонаредби, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на наредбите (*obravnave odlokov*) (заключителна процедура) — архив на всички четения на дадена наредба, внесена за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.

Официален вестник на Република Словения (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS)

Всички национални разпоредби официално се публикуват в **Официален вестник на Република Словения**. Всички документи са публикувани онлайн.

Връзки по темата

 Законодателство на Националното събрание

 Система за правна информация

 Официален вестник на Република Словения (UL RS)

Последна актуализация: 20/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Словакия

Настоящата страница ви предоставя информацията относно правната система в Словакия.

Информацията относно правния ред в Словакия може да бъде намерена на страницата **Европейска съдебна мрежа: правен ред в областта на гражданското правосъдие**.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Понятието „източници на правото“ е използвано в три смисъла:

източници на правото в материалния смисъл — материални източници на правото

източници на правото в епистемологичния смисъл — източници на познанието за правото

източници на правото във формалния смисъл — официални източници на правото.

Въз основа на начина на възникване на правните норми и правнообвързващата форма, в която се изразяват, традиционно се разграничават следните видове източници на правото:

правен обичай,
прецедент (прецедентно право),
устава,
нормативни договори,
обща правни принципи,
здрав разум,
съвременни книги, правна литература и експертни становища,
международни договори, когато са надлежно включени в правния ред на Словашката република.

Йерархия на правните норми

Един от основните принципи на правния ред на Словакия е йерархията на правните норми. Правилното разбиране на този принцип в законодателната практика и в правоприлагането е изключително важно от гледна точка на законността. Йерархията на нормите обаче не е просто въпрос за ясен логически приоритет или подчиненост. Йерархията се отнася до цялата проблематика на **легитимната власт** и също така включва категоричния императив, че един законодателен акт може да бъде издаден само от орган, оправомощен за това по закон — както и в рамките на този закон и на своите собствени законодателни правомощия.

Законодателството се класифицира по това, което е известно като „правна сила“. **Правната сила** се отнася до характеристиките на законодателството, съгласно които един законодателен акт е подчинен на друг (т.е. на такъв с по-голяма правна сила) или когато един законодателен акт произтича от друг с по-голяма правна сила. При положение, включващо законодателни актове с различна правна сила, разпоредбата с по-малка сила не може да противоречи на разпоредбата с по-голяма сила и разпоредбата с по-голяма сила може да отмени тази с по-малка.

От гледна точка на равнищата на правна сила законодателството може да бъде йерархично организирано, както следва:

Първично законодателство (закони)

конституционни закони (винаги първично законодателство),
закони (първични или производни на конституционните закони).

Вторично законодателство (подзаконови нормативни актове)

постановления на правителството — винаги вторични,
законодателство на централни държавни органи — винаги вторично,
законодателство на органите на местно самоуправление (администрации) — първично или вторично,
законодателство, издадено по изключение от органи, различни от държавни органи — винаги вторично.

В системата от правни разпоредби, когато даден закон има предимство, това по същество означава, че всички останали правни разпоредби трябва да произтичат от този закон, да са съвместими с него и да не му противоречат. Това означава, че на практика, ако по-нисшестоящата в йерархията правна разпоредба противоречи на разпоредба от по-висок ранг, трябва да се следва тази от по-висок ранг.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на законодателство

Изброените по-долу органи имат правомощията да приемат законодателство (нормотворчески органи):

Националният съвет на Словашката република — Конституцията, конституционните закони, законодателните актове, международните договори на по-високо ниво от законодателните актове, международните договори със силата на законодателен акт,
правителството на Словашката република — постановленията на правителството,
министерства и други централни държавни органи — решения за изпълнение, укази за изпълнение и мерки,
общински и градски съвети — общоприложими наредби,
общински и градски органи и органи на местното управление — общоприложими наредби.

Законодателен процес

Етапи на законодателния процес:

вносяне на законопроект — законодателна инициатива,
обсъждане на законопроекта,
гласуване (решение по законопроекта),
подписване на одобрения законопроект,
обнародване (публикуване) на законодателния акт.

Процес на вземане на решения

Законодателен процес

Внасяне на законопроект — законодателна инициатива

Съгласно член 87, параграф 1 от Закон № 460/1992 (Конституция на Словашката република) законопроектите могат да бъдат внасяни за разглеждане от:

комисиите на Националния съвет на Словашката република,
членовете на Националния съвет на Словашката република,
правителството на Словашката република.

Внесените законопроекти са изложени параграф по параграф с преамбюл.

Обсъждане на законопроекта

В съответствие с процедурния правилник на Националния съвет на Словашката република (Закон № 350/1996) законопроектите преминават през три четения:

Първото четене включва общи дебати относно същността или това, което е известно като „**философията**“ на законопроекта. На този етап не могат да се предлагат никакви изменения или допълнения.

На второ четене законопроектът се обсъжда от комисията(комисиите) на Националния съвет, на която или на които е възложен. Всеки законопроект трябва да бъде разгледан в Конституционната комисия, по-специално за да се осигури неговата **съвместимост с Конституцията на Словакия**, конституционните закони, международните договори, по които Словашката република е страна, със законите и правото на Европейския съюз. След това **могат да се предлагат изменения и допълнения**, които да бъдат гласувани след завършване на обсъжданията в комисията. Ето защо различните позиции по въпроса трябва да бъдат сближени, преди законопроектът да бъде обсъден в Националния съвет. Тогава

законопроектът се изпраща на Националния съвет на Словашката република, след като **Координационната комисия е одобрила със специална резолюция изготвения съвместен доклад на комисиите**. Този доклад представлява основата за дебатите и гласуването на законопроекта от страна на Националния съвет на Словашката република по време на второто четене.

Третото четене е ограничено до тези разпоредби от законопроекта, за които по време на второто четене са били одобрени изменения или допълнения. На трето четене единствените промени, които членовете на парламента могат да предлагат, са корекции на грешки в законодателната формулировка на законопроекта и на граматични и правописни грешки. Изменения и допълнения, имащи за цел премахването на някакви други грешки, трябва да бъдат предложени от най-малко 30 членове на Националния съвет на Словашката република. След като тези промени бъдат обсъдени, законопроектът се гласува в неговата цялост.

Гласуване (решение по законопроекта)

За да бъде приет даде закон, **за неговото приемане трябва да гласува абсолютното мнозинство от присъстващите членове**.

Конституцията може да бъде изменена, а отделни членове от нея могат да бъдат отменени само ако решението бъде взето с квалифицирано мнозинство, което означава три пети от всички членове на Националния съвет на Словашката република (3/5 от 150).

В Националният съвет на Словашката република е налице кворум, ако присъстват най-малко половината от неговите членове.

Подписване на приетия законопроект

Приетият законопроект се подписва от:

Президента на Словашката република,

Председателя на Националния съвет на Словашката република,

Министър-председателя на Словашката република.

Този етап от процедурата включва проверка на съдържанието, спазването на процедурата и проверка на окончателния вид на приетия законопроект. Чрез подписването тези най-висши конституционни длъжностни лица одобряват формулировката на закона.

Президентът има правото да упражни „отлагателно вето“ и да откаже да подпише приетия закон на основание „погрешно съдържание“. Тогава той или тя трябва да изпрати приетия закон, заедно със своя коментар, на Националния съвет на Словашката република за повторно обсъждане.

След това върнатият закон преминава през етапите на второ и трето четене. Към този момент Националният съвет на Словашката република може — но не е задължен — да вземе предвид коментарите на президента. Националният съвет на Словашката република може да отхвърли „отлагателното вето“ чрез повторно гласуване, при което законът трябва да бъде обнародван дори без подписа на президента.

Обнародване (публикуване) на законодателния акт

Обнародването е последният етап от законодателния процес. Законодателство с приложимост на територията на цялата държава се публикува в Официалния сборник с нормативни актове (Zbierka zákonov) на Словашката република; публикуването е от компетентността на Министерството на правосъдието на Словакия. Официалният сборник с нормативни актове е държавният инструмент за публикуване на Словашката република. Той се издава в електронен вид и на хартиен носител. Електронният вариант на Официалния сборник с нормативни актове и този на хартиен носител имат едно и също правно действие и идентично съдържание. Електронният вариант на Официалния сборник с нормативни актове е достъпен безплатно чрез портала Slov-Lex.

Влизане в сила

Законодателството влиза в сила на датата, на която е обнародвано в Официалния сборник с нормативни актове.

Законодателството влиза в сила на 15-тия ден след обнародването му в Официалния сборник с нормативни актове, освен ако в него не е посочена по-късна дата на влизане в сила.

Други актове стават обвързващи на датата, на която са обнародвани в Официалния сборник с нормативни актове.

Начини за уреждане на противоречия между различните източници на правото

Нормативен инструмент с по-ниска правна сила не може да влиза в противоречие с нормативен инструмент, който има по-голяма правна сила.

Един нормативен инструмент може да бъде изменен или отменен само с нормативен инструмент със същата или по-голяма правна сила.

На практика правилото за разрешаване на несъвместимост между законодателство, имащо една и съща правна сила, е, че по-скорошен законодателен акт отменя или изменя по-стар законодателен акт или че специфична норма отменя или изменя обща норма.

Конституционният съд на Словашката република извършва контрол и се произнася относно това дали:

законите са в съответствие с Конституцията;

правителствените постановления и общозадължителни правни разпоредби на министерства и други централни държавни органи съответстват на Конституцията, конституционните закони и законите;

общозадължителните правни разпоредби, издадени от органи на самоуправление, съответстват на Конституцията и законите;

общозадължителните правни разпоредби, издадени от органи на централната администрация, съответстват на Конституцията и на други

общозадължителни правни разпоредби;

общозадължителните правни разпоредби съответстват на международните договори съгласно изискванията на закона за обнародването на тези договори.

Когато Конституционният съд установи несъответствие на правните разпоредби, тези разпоредби — или части, или правила от тях — спират да се прилагат. Когато органите, издали такива разпоредби, не успеят да ги приведат в съответствие със съответните инструменти от по-висок ранг в рамките на установения срок след постановяване на решението, разпоредбите — или части, или правила от тях — спират да бъдат в сила.

Бази данни с правна информация

Базата данни Slov-Lex на Министерството на правосъдието на Словашката република

Порталът на Министерството на правосъдието „Електронен сборник с нормативни актове (Slov-Lex)“ се основава на две взаимосвързани информационни системи:

eZbierka (електронен сборник) — информационна система, предоставяща обвързващи консолидирани законодателни текстове в електронен вариант и други стандарти към посочените в закона.

eLegislativa (електронно законодателство) — информационна система за управление на процесите на всички етапи на законодателния процес, оборудвана с модерни инструменти за редактиране за законодателните органи.

Ползи за целевите групи:

Основният правен принцип, всички лица да бъдат запознати с приложимото и действащото законодателство и да бъдат наясно със своите права и задължения, на практика все по-трудно се прилага поради увеличаването на обема и сложността на законодателството. Проектът Slov-Lex ще спомогне за подобряване на прилагането на този принцип, осигурявайки ефективен достъп до действащото законодателство за всички:

гражданите — раздел eZbierka от проекта ще допринесе по-специално за официален и съществено подобрен безплатен достъп до действащото законодателство и повишена осведоменост за новото законодателство;

практикуващите юристи — ще получат непрекъснат достъп до действащото законодателство и възможността да бъдат уведомявани относно новото законодателство в Словашката република или Европейския съюз, както като цяло, така и специално за законодателството, регулиращо областите, в които те са специалисти;

предприемачите — също ще получат непрекъснат безплатен достъп до действащото законодателство и възможността да бъдат уведомявани относно новото законодателство на Словакия или Европейския съюз, както като цяло, така и специално за законодателството, регулиращо областите, в които осъществяват дейност; по-добрата нормативна среда ще създаде по-благоприятни условия за стопанска дейност и ще намали административната тежест, свързана с развиването на стопанска дейност;

местните и регионалните органи — ще получат непрекъснат безплатен достъп до източници на действащото законодателство, като в същото време тяхната административна тежест (изискването от административна гледна точка и скъпо задължение да се осигури достъп в работни дни до Официалния сборник с нормативни актове, което е свързано с абонамент и архивиране на хартиено копие на сборника) ще бъде намалена, като проектът ще замени обременяващото задължение да се предоставя подпомаган достъп до Официалния сборник с нормативни актове през работните дни;

публичната администрация — проектът, от една страна, ще осигури непрекъснат достъп до безплатни източници относно действащото законодателство, а от друга страна, ще намали административната тежест и по този начин финансовите разходи за законодателния процес, както и ще осигури възможност за подобряване на изпълнението на задачите в областта на законотворчеството и прилагането на правото на Европейския съюз;

съдебните органи — ще получат непрекъснат и бърз достъп до действащото законодателство за който и да било избран ден назад във времето, както и възможност за препратки от съдебни решения към приложимото към дадения момент законодателство, с което поне отчасти ще бъдат премахнати рутинните дейности и ще се повиши ефективността на работата на съдиите и съдебните служители;

законодателните органи — ще могат да използват ефективен инструмент за изготвяне на законодателство и да управляват законодателния процес, което ще ги освободи от обременяващата бюрокрация и ще им даде възможност да се съсредоточат по-добре върху съдържанието на чакащите предложения.

Връзки по темата

 [Правен и информационен портал Slov-Lex](#)

Последна актуализация: 25/04/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Национално законодателство - Финландия

Тази страница ви предоставя информация за правната система на Финландия.

Източници на правото

Терминът „източници на правото“ означава източниците, от които произтичат законовите норми. Във Финландия някои източници на правото са национални, а други са международни. Някои от тях са писани, други са неписани. По-долу е направено обобщение на всички източници на правото.

Видове правни инструменти — описание

Национални източници на правото

Най-важните национални източници на правото са писаните закони. Терминът „закони“ в този контекст трябва да бъде тълкуван в широк смисъл като обхващащ Конституцията, обикновените закони (известни още и като парламентарни закони), указите, независимо дали са издадени от президента на Републиката, Министерския съвет или министерствата, и законовите норми, издадени от органи от по-нисък ранг. Законовите норми, издадени от органи от по-нисък ранг, и указите могат да бъдат издавани единствено по силата на Конституцията или на обикновен закон, в който обикновено се посочва държавната институция или орган, оправомощени за издаването на такава норма.

В случаите, в които няма писан закон, глава 1, член 11 от Процесуалния кодекс предвижда, че обичаят може да бъде източник на правото. За да има задължителна сила, обичаят трябва да бъде основан на справедливост. Нормите на обичайното право датират отдавна и понастоящем понятието за тях не е много ясно формулирано. „Обичай“ понастоящем означава преди всичко определени установени практики, които се прилагат, например, при търговските дейности. Тъй като понастоящем разпоредбите, предвидени в писаното законодателство, са достатъчно изчерпателни, в наши дни обичаят относително рядко представлява важен източник на правото. В някои области обаче, като договорното право, дори сега обичайното право има доста голямо значение.

Подготвителната законодателна дейност и съдебните решения също са източници на правото. Подготвителната законодателна дейност предоставя информация относно намерението на законодателя и по тази причина такива документи се използват при тълкуване на законодателството. Сред различните съдебни решения най-важни източници на правото са решенията на най-висшите съдилища, а именно решенията на Върховния съд и на Върховния административен съд. Решенията на тези две съдилища се наричат прецеденти. Въпреки че прецедентите нямат задължителна сила, на практика те са от голямо значение. Решенията на другите съдилища също биха могли да представляват важни източници на правото. В действителност, в случай, че решението на съд от по-ниска инстанция е окончателно, практиката на съдилищата от по-ниска инстанция може да бъде от голямо практическо значение.

Съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи също представляват национални източници на правото. Специфичната задача на съдебната практика е проучване на съдържанието на правната система — тълкуването и класификацията на законовите норми — и по тази причина тя също представлява важен източник на правото. Общите принципи на правото и практическите доводи също могат да представляват важни източници на правото. Както ще бъде обяснено по-долу, в йерархията на източниците на правото тези източници заемат по-ниска позиция от другите източници, споменати по-горе.

Международни източници на правото и право на Европейския съюз

Международните споразумения и другите международни задължения, поети от Финландия, представляват задължителни източници на правото във Финландия. Практиката на международните организации, които прилагат тези споразумения, също представлява важен източник на правото. Пример за такъв източник на правото е Конвенцията на Съвета на Европа за защита на правата на човека. Затова практиката на Европейския съд по правата на човека е от значение за тълкуването на конвенцията.

Като член на Европейския съюз Финландия е обвързана също така от неговите актове, регламенти и директиви. Това са едни от най-важните законодателни актове на Европейския съюз. Регламентите се прилагат пряко във всички държави-членки и държавите-членки трябва да

транспонират директивите на Европейския съюз. По тази причина предварителната дейност при транспониране на законодателството също може да има определено значение за тълкуването на правото на Европейския съюз, въпреки че това значение е несъмнено много по-малко от значението, което се отдава на подготвителната дейност при националното законодателство.

Другите регулаторни инструменти на ЕС са обвързващи за Финландия в същата степен, в която те са обвързващи за останалите държави-членки. Решенията на Съда на Европейските общности също представляват важни източници на правото, тъй като те са част от корпуса от правни норми на ЕС.

Йерархия на правните норми

Финландските източници на правото обикновено се делят на силно обвързващи, слабо обвързващи и приемливи. Законите и обичаят са силно обвързващи източници. По тази причина те заемат най-високото място в йерархията. Прилагането на тези източници е официално задължение на правоприлагащите органи. Неприлагането им се счита за нарушение на служебните задължения. Йерархията в националното законодателство е следната:

Конституция

обикновени закони (парламентарни закони)

укази, издадени от президента на Републиката, Министерския съвет и министерствата

законови норми, издадени от органи от по-нисък ранг.

Слабо обвързващите източници на правото, а именно тези, които заемат по-ниско място в йерархията, са подготвителната законодателна дейност и съдебните решения. Несъблюдаването на тези източници не води до санкция на правоприлагащите органи за нарушение на служебните задължения, но се увеличава вероятността дадено решение да бъде оспорено пред съд от по-висока инстанция. Приемливите източници на правото включват съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи. Приемливите източници на правото не са обвързващи, но могат да бъдат използвани, за да подкрепят даден довод и по този начин да подсилват основанията, които мотивират решението. Международните споразумения заемат същото място в йерархията, което заема инструментът, използван за транспонирането им във Финландия. Така, ако дадено международно споразумение се транспонира чрез закон, разпоредбите на това споразумение заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на закона. Ако обаче дадено международно задължение се транспонира чрез указ, неговите разпоредби заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на указа. Затова разпоредбите за транспониране са аналогични на националните разпоредби от същия йерархичен ранг.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Съгласно финландската конституция законодателната власт във Финландия е предоставена на парламента. Парламентът приема всички обикновени закони и извършва също така измененията на Конституцията. Приетите от парламента закони могат да оправомощат някои други органи да издават законови норми по определени въпроси. Въз основа на такова оправомощаване президентът на Републиката, правителството и отделните министерства могат да издават укази. Когато липсва разпоредба, в която да се посочва кой следва да издаде указа, той се издава от правителството. При определени обстоятелства орган от по-нисък ранг може също така да бъде оправомощен по силата на закон да постанови законови норми по определени въпроси. Това е възможно, когато са налице специални основания, свързани с предмета на въпросните норми, и когато степента на важност на тези норми не изисква те да бъдат постановени чрез закон или указ. Обхватът на такова оправомощаване също трябва да бъде ясно определен. Единствено споменатите по-горе органи имат правомощието да издават общозадължителни законови норми.

Процес на вземане на решения

Приемане и влизане в сила на законовите норми

За да бъде приет даден законодателен акт, той трябва да бъде представен на парламента за разглеждане под формата на предложение на правителството или като инициатива на член на парламента. Предложенията на правителството се изготвят в министерствата и след това се обсъждат на пленарно заседание на правителството. След това решението за това дали предложението на правителството да бъде внесено в парламента се взема на президентско равнище.

В парламента предложението на правителството първо се подлага на предварителен дебат, след което то се предава за разглеждане на парламентарна комисия. Комисията изслушва експертни мнения и изготвя доклад по предложението на правителството. След това въпросът се отнася за разглеждане на пленарно заседание на парламента, на което докладът на парламентарната комисия представлява основа за обсъждането. Решението за приемането на законопроект се взема на пленарно заседание на парламента на две четения. Парламентът може да приеме законопроект без да го изменя, да го измени или да го отхвърли. Следователно окончателното решение относно съдбата на законопроекта се взема от парламента. Обикновените законопроекти се приемат от парламента с обикновено мнозинство, а за изменение на Конституцията е необходимо квалифицирано мнозинство.

След приемането на законопроект от парламента, той се препраща на президента на Републиката за одобрение. Даден закон влиза в сила на датата, посочена в законопроекта, но не и преди публикуването си в държавния вестник „Законодателни актове на Финландия“.

Указите, издавани от президента на Републиката, правителството или дадено министерство, се изготвят в министерството, в чиято сфера е този въпрос. Що се отнася до президентските укази, президентът на Републиката взема решение за издаване на указ въз основа на предложения, внесени от правителството. Решението за издаване на правителствени укази се взема на пленарни заседания на правителството, а решението за издаване на министерски укази се взема от съответното министерство. Всички укази се публикуват в „Законодателни актове на Финландия“. Даден указ влиза в сила на датата, посочена в самия указ, но при всички случаи не влиза в сила преди датата на публикуването си в „Законодателни актове на Финландия“.

Законовите норми, постановени от органи от по-нисък ранг — които в практиката обикновено се наричат решения или правилници и наредби — се изготвят от съответния орган, който също така взема решение за тяхното приемане. Наредбите, приети от органи от по-нисък ранг, влизат в сила на предвидената дата и се публикуват в сборника с правилници и наредби на съответния орган.

Бази данни с правна информация

Finlex

 Finlex е правна информационна банка, която съдържа над тридесет бази данни. Законодателната информация, която се съдържа във Finlex, е организирана в шест бази данни. Тя включва, освен други неща, следното:

база данни с преводи на финландските закони и укази, включително преводи на финландските парламентарни закони (предимно на английски език)

консолидирани текстове на законите и указите (на финландски и шведски език)

референтна база данни, която включва списък на измененията, направени на всеки един закон или указ

закони и укази на езика саами.

Преводите на финландски закони и укази (предимно на английски език) се поместват в една база данни. Оригиначните текстове на законите и указите се поместват в отделни бази данни. Най-скоро приетите закони могат да бъдат намерени в „Законодателни актове на Финландия“ в електронен вариант.

Съдебната практика във Finlex е поместена в над десет бази данни. Тези бази данни съдържат прецедентите, установени от Върховния съд, и дела на Върховния административен съд, апелативните съдилища, административните съдилища и специализираните съдилища. Другите бази данни, включени във Finlex, съдържат международните договори, вторичното законодателство и правителствените законопроекти. Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Други бази данни

Освен Finlex във Финландия съществуват и други бази данни за законодателство, съдебна практика, правителствени законопроекти и правна литература. **Edilex** и **Suomen laki** предоставят изчерпателни правни онлайн информационни услуги. Както Edilex, така и Suomen laki включват бази данни, които съдържат национално законодателство, съдебна практика и други материали. За повечето услуги се изисква абонамент.

WSOYPro е третата търговска услуга за правна информация във Финландия. По-голямата част от материалите могат да бъдат разглеждани само от абонираните потребители.

Последна актуализация: 02/02/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Швеция

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Швеция.

Източници на правото

В Швеция има четири основни източника на правото: законодателство, подготвителни законодателни материали, съдебна практика и академична литература.

Законодателството е основният източник на правото. То се отпечатва и се обнародва в Държавния вестник на Швеция. Законодателството се приема под формата на закони (*lagar*), наредби (*förordningar*) и правилници (*föreskrifter*). Законите се приемат от Парламента на Швеция (*Riksdag*), наредбите — от правителството, а правилниците се издават от органите на публичната власт.

 Парламентът (Riksdag) е единственият публичен орган, оправомощен да приема нови закони или да изменя действащото законодателство.

Приетото законодателство може да се отменя или изменя само с приемането на ново решение от Парламента.

Решенията на съдилищата, които образуват **съдебната практика**, имат важна роля за прилагането на законодателството. Това е особено меродавно за решенията на най-висшите съдилища — Върховния съд (*Högsta domstolen*) и Върховния административен съд (*Högsta förvaltningsdomstolen*).

Подготвителните законодателни материали, т.е. текстовете, изготвени във връзка със законотворческия процес, също се използват при прилагането на законодателството.

Процес на вземане на решения

Предложенията за приемане на нови закони или за изменение на действащи закони обикновено се внасят от правителството. Преди да отправи предложение за нов закон до парламента правителството обикновено трябва да проучи внимателно различните възможности. За тази задача се свиква специална проучвателна комисия.

Преди парламентът да реши дали да приеме предложен закон или изменение, предложението трябва да бъде разгледано от членове на парламента в рамките на парламентарна комисия. Съществуват петнадесет комисии, всяка от които има собствена област на компетентност, като транспорт или образование.

Съответната комисия представя на парламента своите препоръки — под формата на доклад на комисия — относно това какво решение следва да вземе парламентът по предложенията на правителството и депутатите. След това предложението се разглежда в пленарно заседание с оглед на вземането на окончателно решение.

Правителството отговаря за изпълнението на решенията на парламента и гарантира, че те се прилагат съгласно волята на последния. За тази цел то се подпомага от правителствените служби (*regeringskansli*), както и от всички министерства и около 300 публични образувания и служби.

Всички закони и наредби се публикуват в шведския Държавен вестник (*Svensk Författningssamling*, SFS), който е достъпен на хартиен носител и в интернет.

Бази данни с правна информация

Можете да намерите правна информация относно публичната администрация на уебсайта **Lagrummet**. На този портал могат да бъдат намерени връзки за достъп до правна информация от правителството, парламента, по-висшестоящи съдилища и правителствени агенции.

Достъпът до портала е **безплатен**.

Последна актуализация: 05/12/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Англия и Уелс

Настоящата страница ви предоставя информация за правото и базите с юридически данни, свързани с правната система на Обединеното кралство, по-специално отнасящи се до юрисдикцията на Англия и Уелс.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Англия и Уелс в Обединеното кралство са:

Първично законодателство под формата на **закони на парламента на Обединеното кралство (United Kingdom Parliament)**, **Закони на Националното събрание на Уелс (National Assembly for Wales)** и **постановления (measures) на Националното събрание на Уелс**

Правото на Европейския съюз

Вторично законодателство (или подзаконов актове) под формата на **нормативни актове**, изготвени от Монарха, правителството на Обединеното кралство, правителството на Уелс (Welsh Assembly government) или друг орган. Някои други подзаконов актове могат да са изготвени като **административни заповеди**.

Обичайното право, развивано чрез съдебни решения

Видове правни инструменти – описание

Първичното законодателство, или законодателните актове на парламента, се изготвят от парламента на Обединеното кралство (UK Parliament) в Лондон и могат да се отнасят за цялата територия или за която и да е част на Обединеното кралство. Националното събрание на Уелс може да приема законодателство в 20 области, изброени в приложение 7 към **Закона за управлението на Уелс (Government of Wales Act)** от 2006 г. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде изготвяно от суверена по силата на изключителни права (royal prerogative), например кралски укази в Съвета, прокламации, кралски разрешителни, кралски указания, нормативи и свидетелства за патенти.

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощията, предоставени от закон на Нейно величество в Съвета или съгласно този закон на министър, ведомство (министерство), министрите на Уелс или на друг орган или лице. Това също така се нарича делегирано или вторично законодателство, а законът, предоставящ това право, се нарича овластяващ, упълномощаващ или „основен“ акт. Вторичното законодателство може да се нарича по различен начин: например кралски указ в Съвета, нормативи или правилници, като те обобщено се наричат „нормативни актове“ или „нормативни правила“.

През юли 1999 г. определени законодателни правомощия бяха прехвърлени от парламента на Обединеното кралство към Националното събрание на Уелс в Кардиф. На Събранието беше дадено правото да изготвя нормативни актове, които засягат Уелс, но първичното законодателство по въпросите на Уелс продължи да бъде изготвяно от парламента на Обединеното кралство. След **Закона за управлението на Уелс от 2006 г.**, на Събранието беше дадено правото да приема постановления (първично законодателство) по въпроси, свързани с Уелс, за които парламентът на Обединеното кралство е одобрил разпореждания за законодателна компетентност по въпроси, посочени в този закон. Постановленията обаче трябва да бъдат представени за одобрение от суверена в Съвета, преди да станат закон. Събранието отговаря за въпроси, включващи икономическото развитие, образованието, околната среда, здравеопазването, жилищното строителство и настаняване, туризма и транспорта, но не отговаря за гражданското и наказателното право. Законодателството на Уелс, създадено от Събранието и министрите на Уелс (правителството на Уелс), се изготвя на английски и на уелски език.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (the Crown) — т.е. на суверена съгласно кралските изключителни права (royal prerogative), който действа по предложение на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство в момента няма официална роля при сключването на договори, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускането на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното кралство и поради тази причина подлежат на парламентарен контрол. Когато Законът за конституционна реформа и управление от 2010 г. влезе в сила, даден договор няма да може да бъде ратифициран, освен ако а) министър на Короната е представил на парламента копие от договора, б) договорът е бил публикуван и в) е изминал срок от 21 дни, в който нито една от камарите на парламента не е излязла с решение, че договорът не трябва да се ратифицира.

Йерархия на правните норми

Когато има сътръкновения между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в Обединеното кралство няма „писана конституция“, не е възможно да се оспори законодателен акт на парламента в съда, въз основа на твърдение, че е „неконституционен“.

Конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“ предвижда, че парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган — в смисъл, че той може да създаде и отмени всеки закон и че никой орган не може да отхвърли или оспори валидността на законодателен акт на парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г., правото на Европейския съюз представлява част от правото на Англия и Уелс (и Шотландия и Северна Ирландия). Вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано така, че да е в съответствие с правото на Съюза, когато това е възможно. Законът за човешките права от 1998 г., който интегрира Европейската конвенция за правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което те могат да оспорват законодателни актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано в съответствие с правата, заложиени в Конвенцията.

Решенията на съдилищата, и по-специално тези на апелативните съдилища, играят важна роля за развитието на правото. Те не само излизат с авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, но също така съставят основата на обичайното право, която произтича от съдебни решения по предишни казуси (или съдебна практика).

Що се отнася до това кои съдебни решения са обвързващи за кои съдилища, общият принцип е, че даден съд е обвързан с по-ранните решения, издадени от по-висшестоящ съд.

По отношение на правото Европейския съюз, **Съдът на Европейския съюз** е най-висшият орган. Лордовете-съдии (Law Lords) в Камарата на лордовете (House of Lords) действаха като Върховен съд на Обединеното кралство, но бяха заменени от новия Върховен съд, който започна да работи на 1 октомври 2009 г. Съществуващите тогава лордове-съдии станаха първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия стана негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и за процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се изготвя от **парламента на Обединеното кралство** в Лондон. Преди дадено **законодателно предложение** (наричано проектозакон) да стане законен акт на парламента, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (Houses of Parliament): Камарата на общините (House of Commons) и Камарата на лордовете (House of Lords). В двете камари протичат следните етапи:

Първо четене (официално представяне на проектозакона без разискване)

Второ четене (общо разискване)

Етап на комисиите (подробно проучване, разискване и изменения. В Камарата на общините този етап най-общо се провежда в комисия по обществени законопроекти)

Етап на докладване (възможност за допълнителни изменения)

Трето четене (последна възможност за разискване; изменения са възможни в Камарата на лордовете).

След като даден законопроект бъде приет и в двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало разглеждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Може да има няколко цикъла на движение между двете камари, докато бъде постигнато съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (Royal Assent).

Първично законодателство се изготвя също и от **Националното събрание на Уелс (National Assembly for Wales)**. Преди даден законопроект да се превърне в закон, той трябва да бъде обсъден и приет от Националното събрание и да е получил кралско одобрение от монарха. Закон на Националното събрание е закон, приложим на цялата територия на Уелс, в областите в които се прилага:

В общия случай процесът за разглеждане на правителствените проектозаконови от Националното събрание се провежда на четири етапа:

Етап 1 – обсъждане на общите принципи на предложения закон или мярка от законодателна комисия (или комисии) и приемане на тези общи принципи от Събранието

Етап 2 – подробно обсъждане от законодателна комисия на предложения закон или мярка и на всички изменения, внесени от членовете на Събранието

Етап 3 – подробно обсъждане от страна на Събранието на предложения закон или мярка и всички изменения, внесени от членовете на Събранието. Председателят решава кои изменения да бъдат разгледани от Събранието.

Етап 4 – гласуване в Събранието за приемане на окончателния текст на предложения закон или мярка

Когато даден законопроект е минал през всички парламентарни етапи в парламента на Обединеното кралство или Националното събрание на Уелс, той се изпраща на суверена за **кралско одобрение**, след което той става **закон**. Постановленията на Националното събрание на Уелс трябва да бъдат представени за одобрение на кралицата в Съвета.

Първичното законодателство може най-общо да бъде изменяно или отменяно само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, при които определени изменения и отменения могат да бъдат направени чрез нормативен акт. Това се отнася за случаите, когато с тях се прилагат задължения по правото на ЕС или се въвежда законодателна реформа, която намалява или премахва регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с потвърдително решение от двете камари на парламента преди да бъдат влязат в сила.

Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, посочени в съответния закон или постановление. В закона или постановлението може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. Това може да е в момента на получаване на кралско одобрение, на конкретна дата (обикновено най-малко два месеца след кралското одобрение) или на дата, която ще бъде посочена от даден министър или министерство чрез разпореждане за влизане в сила (нормативен акт). За различните разпоредби на даден закон могат да бъдат определени различни дати.

Датата на влизане в сила на всеки вторичен законодателен документ обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде обявена с публикуването на съобщение в официалните вестници (London Gazette).

Бази данни с правна информация

 Legislation.gov.uk се администрира от Националния архив и представлява официалният портал на законодателството на Обединеното кралство. Legislation.gov.uk предоставя достъп до законодателството, приложимо във всички юрисдикции (Англия, Шотландия, Уелс и Северна Ирландия). На уебсайта могат да бъдат намерени всички общи законодателни актове от 1988 г. насам, по-голямата част от влязлото в сила преди 1988 г. първично законодателство (в оригинал и изменени версии) и голяма част от вторичното законодателство, което все още е в сила, от 1948 г. насам. Последна актуализация: 05/06/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Северна Ирландия

Настоящата страница ви предоставя информация за базите данни с юридическа и правна информация в Обединеното кралство, като се поставя акцент на правната система на Северна Ирландия.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Северна Ирландия в Обединеното кралство са:

Първично законодателство под формата на законодателни актове на Парламента на Обединеното кралство (*United Kingdom Parliament*) и законодателни актове на Събранието на Северна Ирландия (*Northern Ireland Assembly*). Някои актове от първичното законодателство, отнасящо се за Северна Ирландия, се изготвят от суверена в рамките на Съвета (*Sovereign in Council*) като например кралски укази, утвърдени в рамките на Съвета (*Orders in Council*) (които са нормативни актове);

Правото на Европейския съюз;

Вторично законодателство (или подзаконови актове) под формата на подзаконови актове и подзаконови правила на Северна Ирландия. Някои други подзаконови актове могат да бъдат изготвени под формата на административни заповеди;

Общо право (common law), развивано чрез съдебните решения.

Видове правни инструменти — описание

Първичното законодателство, или **законодателните актове на Парламента**, се приема от Парламента на Обединеното кралство в Лондон и може да се прилага на цялата територия или за която и да е част на Обединеното кралство. Наред с това Парламентът на Обединеното кралство е одобрил прехвърлянето на законодателни правомощия на децентрализираните парламенти и събрания, съгласно които те могат да приемат първично законодателство по ограничен брой теми, което се прилага в рамките на техните собствени юрисдикции. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде утвърждавано от суверена по силата на изключителни права, например кралски укази, утвърдени в рамките на Съвета (*Orders in Council*), прокламации (*proclamations*), кралски заповеди (*royal warrants*), кралски указания (*royal instructions*), наредби (*regulations*) и отворени кралски грамоти (*letters patent*).

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощията, предоставени със или съгласно закон на Нейно величество или от министър, ведомство (министерство), изпълнителен или друг орган или лице в Северна Ирландия. То се нарича също **делегирано, т.е. вторично, законодателство**, а законът, с който се прави оправомощаването, се нарича овластяващ, оправомощаващ или „основен“ закон. Вторичното законодателство може да бъде под различни наименования: например кралски указ, утвърден в рамките на Съвета, наредба или правилник, като те обобщено могат да се нарекат „подзаконов инструменти“ или „подзаконови правила“.

В Северна Ирландия законодателството включва закони (наричани „Act“ или „statute“), които може да са приети от Парламента на Обединеното кралство, Парламента на Северна Ирландия (през периода 1921-1972 г.) или Събранието на Северна Ирландия в Белфаст. В различни периоди делегираните правителства в Северна Ирландия са били разпуснати и голяма част от законодателството се е съдържало в „кралските укази, утвърдени в рамките на Съвета“, които технически погледнато представляват вторично законодателство, но се използват като първично законодателство. Законодателството в Северна Ирландия обхваща също така подзаконови норми — вторично законодателство или подзаконови актове — приети на основание на законодателен акт на Парламента на Обединеното кралство, кралски указ, утвърден в рамките на Съвета или законодателен акт на Събранието на Северна Ирландия.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (*the Crown*) — т.е. съгласно изключителните кралски прерогативи това право принадлежи на суверена, който действа по предложение на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство няма официална роля при сключването на договорите, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускането на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват да бъде прието законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното кралство и поради тази причина подлежат на парламентарен контрол. Членове 20 — 25 от Закона за конституционна реформа и управление от 2010 г. (*Constitutional Reform and Governance Act*) влязоха в сила на 11 ноември 2010 г. и според тях международните договори може да бъдат ратифицирани само ако: а) Министър на Короната предварително е представил копие от договора на Парламента б) договорът е бил публикуван и в) е изтекъл срок от 21 дена, без някоя от двете камари на Парламента да е решила, че договорът не трябва да се ратифицира.

Йерархия на правните норми

Когато има противоречия между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в Обединеното кралство няма „писана конституция“, законодателен акт на парламента не може да бъде оспорен пред съда въз основа на твърдение, че е „противоконституционен“. Според **конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“** Парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган, в смисъл, че той може да приеме и отхвърли всеки закон и че никой друг орган не може да отмени или оспори валидността на законодателен акт на Парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г. правото на Европейския съюз представлява част от правото на Северна Ирландия. Вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано така, че да е в съответствие с правото на Европейския съюз, когато това е възможно.

Законът за правата на човека от 1998 г., който въведе Европейската конвенция за защита на правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което могат да поставят под въпрос законодателните актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано в съответствие с правата, заложи в Конвенцията.

Решенията на съдилищата, и по-специално на апелативните съдилища, играят важна роля за развитието на правото. От една страна в тях се дават авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, а от друга — те са в **основата на общото право** (*common law*), което произтича от съдебните решения по предишни казуси (т.нар. съдебна практика). Общият принцип е, че съдилищата са обвързани от по-ранните решения, постановени от по-висшестоящи съдилища. По отношение на правото на Европейския съюз, Съдът на Европейския съюз е най-висшият орган. По-рано лордовете-съдии (*Law Lords*) в Камарата на лордовете (*House of Lords*) са изпълнявали функциите на Върховен съд на Обединеното кралство, но те бяха заменени от новия Върховен съд (*Supreme Court*), който беше създаден на 1 октомври 2009 г. Действащите лордове-съдии станаха първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия бе назначен за негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и за процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се приема от **Парламента на Обединеното кралство** в Лондон. Преди едно **законодателно предложение** (наричано законопроект) да се превърне в законов акт на парламента, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (*Houses of Parliament*): Камарата на общините (*House of Commons*) и Камарата на лордовете (*House of Lords*). В двете камари протичат следните етапи:

първо четене (официално представяне на законопроекта без разискване);

второ четене (общо разискване);

етап на разглеждане в комисиите (подробно разглеждане, разискване и изменения. В Камарата на общините този етап най-общо се провежда в комисия по обществени законопроекти);

етап на докладване (възможност за допълнителни изменения);

трето четене (последна възможност за разискване; изменения са възможни в Камарата на лордовете).

След като даден законопроект е бил разгледан и в двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало разглеждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Може да има няколко цикъла на размяна на проекта между двете камари, докато бъде постигнато съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (*Royal Assent*).

В **Събранието на Северна Ирландия** протича подобна процедура (включваща внасяне на законопроект, разглеждане, разискване и гласуване), въпреки че в него има само една камара. Законопроекти могат да се изготвят от министри, комисии и индивидуални членове на Събранието, които ги представят на председателя на Събранието (*the Speaker*) за разглеждане в пленарно заседание. Ако председателят се убеди, че предложенията попадат в компетентността на Събранието, законопроектът се внася и разисква в камарата. Следващият етап е разпределяне на законопроекта към съответната законодателна комисия за подробното му разглеждане. Комисията докладва за работата си на Събранието, като дава възможност на членовете подробно да проучат законопроекта и да предложат изменения към него. След това той се разглежда отново от Събранието и се провежда заключително гласуване.

Когато даден законопроект е минал през всички етапи в Парламента на Обединеното кралство или Събранието на Северна Ирландия, той се изпраща на суверена за кралско одобрение, след което се превръща в **закон**.

Първичното законодателство може по принцип да бъде **изменяно или отменяно** само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, при които определени изменения и отменяне могат да бъдат направени чрез подзаконов акт — когато с тях се изпълняват или въвеждат

задължения според правото на ЕС или се въвежда законодателна реформа, която намалява или отстранява регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с утвърдителна резолюция от двете камари на Парламента преди да бъдат приети. Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, посочени в съответния закон или мярка. В закона или мярката може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. То може да настъпи в момента на получаване на кралското одобрение, на конкретна дата (обикновено най-малко два месеца след кралското одобрение) или на дата, която ще бъде посочена от даден министър или министерство чрез разпореждане за влизане в сила (подзаконов акт). За различните разпоредби на даден закон могат да бъдат определени различни дати. Датата на влизане в сила на всеки вторичен законодателен акт обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде обявена с публикуването на съобщение в държавните вестници (*London Gazette* или *Belfast Gazette*).

Бази данни с правна информация

Съществуват няколко бази данни с правна информация.

 Уебсайтът със законодателството на Обединеното кралство съдържа пълните текстове на **цялото първично законодателство**, прието от Парламента на Обединеното кралство, Шотландския парламент (*Scottish Parliament*), Събранието на Северна Ирландия и Националното събрание на Уелс (*National Assembly for Wales*), заедно с цялото вторично законодателство, което е в сила за Обединеното кралство като цяло или за части от Обединеното кралство. Достъпът до информацията е безплатен.

Преразгледаното първично законодателство, приложимо във всички части на Обединеното кралство от 1235 г. до днес, може също да бъде намерено на **уебсайта със законодателството на Обединеното кралство**.

Връзки по темата

 Уебсайт със законодателството на Обединеното кралство

Последна актуализация: 28/08/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Национално законодателство - Шотландия

Настоящата страница ви предоставя информация за базите с юридически и правни данни в Обединеното кралство, по-специално във връзка с **юрисдикцията на Шотландия**.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Шотландия в Обединеното кралство са:

Първично законодателство под формата на **законодателни актове на парламента на Обединеното кралство** (*Acts of the United Kingdom Parliament*) и **законодателни актове на парламента на Шотландия** (*Acts of the Scottish Parliament*).

Право на Европейския съюз.

Вторично законодателство (или подзаконови актове) под формата на **нормативни актове** и **нормативни актове на Шотландия**. Някои други подзаконови актове могат да са изготвени като **административни заповеди**.

Общо право, развивано чрез съдебни решения.

Видове правни инструменти — описание

Първичното законодателство или **законодателните актове на парламента** (*Acts of Parliament*) се изготвят от парламента на Обединеното кралство в Лондон и могат да се прилагат на цялата територия или в която и да е част на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство също така е одобрил **прехвърлянето на законодателни правомощия** на делегираните парламенти и събрания, съгласно които те могат да изготвят първично законодателство, обхващащо ограничен брой теми, което ще се прилага в рамките на техните собствени юрисдикции. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде изготвено от суверена, по силата на изключителни права, например кралски укази в Съвета, прокламации, кралски разрешителни, кралски указания, норми и свидетелства за патенти.

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощия, предоставени от или съгласно статута на Нейно величество в Съвета или този на министри, ведомства (министерства), министрите на Шотландия или друг орган или лице. То също така се нарича **делегирано или вторично законодателство**, а статутът, предоставящ това правомощие се нарича овластяващ, упълномощаващ или „основен“ акт. Вторичното законодателство може да се нарича по различен начин (например кралски укази в Съвета, норми или правилници), като те всички се наричат обобщено „нормативни актове“ или „нормативни актове на Шотландия“.

Т. нар „Шотландски акт“ (Scotland Act) от 1998 г. създаде и делегира правомощия на парламента на Шотландия в Единбург. Той възстанови (след провеждане на референдум) правото на отделен парламент на Шотландия, което е било отнето при подписване на унията с Англия и Уелс през 1707 г. Тъй като обаче Шотландия продължава да бъде част от Обединеното кралство, парламентът на Обединеното кралство все още може да приема законодателни актове в определени области. Парламентът на Шотландия може да приема първично законодателство в тематични области, делегирани му съгласно „Шотландския акт“ от 1998 г. (и „Шотландския акт“ от 2012 г.). Те включват: здравеопазване, образование, местна власт, социална дейност, жилищно строителство, планиране, туризъм и икономическо развитие, някои аспекти на транспорта; правосъдие, свобода и сигурност, включително повечето аспекти на частното и наказателното право, полицейски и противопожарни служби, много аспекти на околната среда, селското стопанство и риболова, спорта и изкуствата и изпълнението на международни задължения в делегираните области. С „Шотландския акт“ от 2012 г. тези делегирани правомощия се разширяват и в области като данъчното облагане (за някои аспекти). Нормативни актове на Шотландия също така могат да бъдат изготвяни от министрите на Шотландия съгласно правомощията, делегирани им от законодателни актове на парламента на Обединеното кралство или тези на парламента на Шотландия.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (*Crown*), т.е. суверена, съгласно изключителните кралски права (Royal Prerogative), който действа по съвет на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство няма официална роля в сключването на договори, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускане на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното кралство и следователно подлежат на парламентарен контрол.

Йерархия на правните норми

Когато има противоречия между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството, също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в Обединеното кралство няма „писана конституция“, не е възможно да се оспори законодателен акт на парламента в съда, въз основа на твърдението, че е „неконституционен“.

Конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“ предвижда, че парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган, в смисъл че той може да създаде и отхвърли всеки закон и че никой друг орган не може да отхвърли или оспори валидността на законодателен акт на парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г. **правото на Европейския съюз** представлява част от правото на Англия и Уелс (и Шотландия и Северна Ирландия). Вътрешното законодателство трябва да се тълкува така, че да е в съответствие с правото на Европейския съюз, когато това е възможно.

Законът за човешките права от 1998 г., който включва Европейската конвенция за защита на правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което да оспорват законодателните актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да се тълкува в съответствие с правата, заложили в Конвенцията.

Решенията на съдилищата и по-специално на апелативните съдилища играят важна роля в развитието на закона. Те не само представят авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, но също така определят основата на общото право, което произтича от съдебни решения по предишни казуси (или съдебна практика). Общо, що се отнася до това кои съдебни решения за кои съдилища са обвързващи, общия принцип е, че даден съд е обвързан с по-ранните решения, издадени от по-висшестоящ съд. По отношение на правото на Европейския съюз Съдът на Европейския съюз е най-висшият орган. **Върховният съд по правораздаване (High Court of Justiciary)** е върховния наказателен съд в Шотландия, докато **лордовете-съдии (Law Lords)** в Камарата на лордовете са действали като Върховен съд по граждански дела в Шотландия (*Supreme Court for Civil matters*). Те обаче ще бъдат заменени от новия Върховен съд (*Supreme Court*), който ще започне да работи на 1 октомври 2009 г. Настоящите лордове-съдии ще станат първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия ще стане негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се изготвя от парламента на Обединеното кралство в Лондон. Преди дадено **законодателно предложение** (наричано законопроект) да стане **законодателен акт на парламента**, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (*Houses of Parliament*): Камарата на общините (*House of Commons*) и Камарата на лордовете (*House of Lords*). И в двете камари протичат следните етапи:

Първо четене (официално представяне на законопроекта без обсъждане)

Второ четене (общо обсъждане)

Етап на комисиите (подробно проучване, обсъждане и изменения. В Камарата на общините този етап най-често се провежда в комисия по обществени законопроекти)

Отчетен етап (възможност за допълнителни изменения)

Трето четене (последна възможност за обсъждане, изменения са възможни в Камарата на лордовете)

След като даден законопроект бъде приет и от двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало обсъждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Между двете камари може да има няколко цикъла на движение, докато се постигне съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (*Royal Assent*).

В парламента на Шотландия протича подобен процес на представяне, разглеждане, обсъждане и гласуване на законопроекта, въпреки че в делегирания парламент съществува само **една единствена камара**. Има три етапа:

Етап 1: Съответната парламентарна(и) комисия(и) събира сведения относно законопроекта и представя доклад за общите принципи на законопроекта. След това докладът се разглежда на заседание на парламента и се провеждат дебати дали да бъдат одобрени основните принципи на законопроекта. Ако парламентът постигне съгласие, законопроектът преминава към етап 2.

Етап 2: Законопроектът се разглежда подробно от комисия или в някои случаи от общо събрание на парламента. Промени, известни като изменения в законопроекта, могат да бъдат направени на този етап.

Етап 3: Законопроектът отново се обсъжда на заседание на парламента. Могат да бъдат направени допълнителни изменения, след което в парламента се провеждат дебати и се решава дали да бъде приет окончателния вариант на законопроекта.

Когато даден законопроект е преминал през всички парламентарни етапи в парламента на Обединеното кралство или парламента на Шотландия, той се изпраща на суверена за **кралско одобрение**, след което става **законодателен акт**. В Шотландия има четиринадесетимесечен период в който той може да бъде оспорен от юридическите съветници, ако те считат, че попада извън законодателните правомощия на парламента на Шотландия.

Първичното законодателство може най-общо да бъде **изменяно или отменяно** само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, съгласно които определени изменения или отменения могат да бъдат направени чрез нормативен акт — когато с тях се прилагат задължения към Европейския съюз или се въвежда законодателна реформа, която намалява или отстранява регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с потвърдително решение и от двете камари на парламента, преди да бъдат направени.

Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, които са посочени в закона. В него може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. Това може да в момента на получаване на кралско одобрение, на конкретна дата (обикновено поне два месеца след кралско одобрение) или датата да бъде определена от министър или ведомство чрез разпореждане за влизане в сила (нормативен акт). За различните разпоредби на даден закон може да бъдат определени различни дати.

Датата на влизане в сила за всеки документ от вторичното законодателство обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде публикувана в съобщение в официалните вестници (*London Gazette* или *Edinburgh Gazette*).

База данни с правна информация

Съществуват няколко бази данни с правна информация:

Уебсайтът на **Държавната информационна служба (Office of Public Sector Information, OPSI)** предоставя пълните текстове на **цялото първично законодателство**, както е прието от парламента на Обединеното кралство, парламента на Шотландия, Събранието на Северна Ирландия (*Northern Ireland Assembly*) и Националното събрание на Уелс (*National Assembly for Wales*), заедно с **цялото вторично законодателство**, което е в сила за Обединеното кралство като цяло или за части от Обединеното кралство. Достъпът до информацията е безплатен.

Преразгледаното първично законодателство, което обхваща всички части на Обединеното кралство от 1235 г. до днес, може да бъде намерено в

 Базата данни със закони на Обединеното кралство (UK Statute Law Database). Достъпът до информацията е безплатен.

Въпреки че **цялото законодателство на Шотландия** е достъпно на уебсайта на OPSI, цялото първично и вторично законодателство на Шотландия, което е прието и изготвено след делегирането през 1999 г., също и на интернет страницата на [Канцеларията на кралската печатница за Шотландия \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#). Достъпът до информацията е безплатен.

[Уебсайтът за законодателството в Обединеното кралство \(Legislation.gov.uk\)](#) е официалният портал за цялото законодателство на Обединеното кралство. В него са включени както OPSI, така и базите данни със закони. Legislation.gov.uk заменя също законодателството, публикувано на уебсайта на Канцеларията на кралската печатница за Шотландия.

Връзки по темата

[Държавна информационна служба \(Office of Public Sector Information\) \(OPSI\)](#), [Бази данни със закони \(Statute Law Database\)](#), [Уебсайтът за законодателството в Обединеното кралство \(Legislation.gov.uk\)](#), [Канцелария на кралската печатница за Шотландия \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#)

Последна актуализация: 04/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.